

148606

Yıldız Teknik Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Yabancı Dil (İngilizce) Öğretimi Tezli Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

**DİL ÖĞRETİMİNDE DİL – YAŞ İLİŞKİSİ ÜZERİNE DENETİMLİ
BİR ÖĞRETİM ORTAMINDA ÖLÇME SONUÇLARI**

Sinan KAYA

1708115

148606

Tez Danışmanı: Dr. Aybars ERÖZDEN

İstanbul, 2004

ÖZ

Dil öğrenimi – yaş etmeni geçmişte oldukça tartışılmış, halen de tartışılan bir konudur. Dil öğreniminin etkin bir şekilde gerçekleşmesi için dil öğrenimine erken yaşta başlanması gerektiğini ileri süren görüşler mevcuttur. Bu görüşü savunanlar dil öğrenimine erken yaşlarda başlanılmadığı takdirde dil öğreniminin tam olarak gerçekleşmeyeceğini, çocuk öğrencilerin daha sonraki yaşlarda dil öğrenimine başlayanlara oranla avantajlı durumda olacaklarını iddia ederler. Bu iddialarını ortaya koyarken de dil öğrenimini etkileyen biyolojik, zihinsel, ruh bilimsel ve de toplumsal etmenlerden söz ederler. Dil öğreniminde kritik dönem veya dönemler varsayımı dil öğrenimi ile yaş etmeninin yakın ilişkili olduğunu savunan görüşün temel dayanağı olmuştur.

Dil öğrenimi ile yaş etmeninin yakın ilişkili olmadığını savunan görüşler de mevcuttur. Bu görüşün savunucularına göre dil öğreniminin ileri yaşlarda da etkin bir şekilde gerçekleşmesi mümkündür. Hatta yetişkin öğrencilerin gelişmiş bilişsel zekaları ve de daha önceki dil öğrenim deneyimleri dolayısıyla çocuk öğrencilere göre bu alanda avantajları vardır. Uygun ortam, yöntem ve gereçler sağlandığı takdirde yetişkin yaşlardaki öğrenciler de dili en az çocuk yaştaki öğrenciler kadar etkin öğrenebileceklerdir. Ayrıca, dil öğrenimi ile yaş etmeninin yakın ilişkili olduğunu savunanların ortaya koyduğu kritik dönem hipotezi geçerliliğini hala kanıtlayamamıştır.

Bugüne kadar bu konuda bir çok araştırma ve inceleme yapılmıştır. Bu araştırmalardan kimileri dil öğrenimi ile yaş etmeni arasında yakın ilişki olduğunu ortaya koyarken, kimileri de böyle bir ilişkinin aslında var olmadığını ortaya koymaktadır. Birbirinden değişik bir çok küme üzerine yapılan araştırmalar birbirinden değişik sonuçlar ortaya koymaktadır. Dil öğrenimi ile ilişkili olduğu varsayılan bu alanda yapılmış olan araştırma ve incelemeler halen bu konuda kesin sonuçlara varmamızı mümkün kılar nitelikte sonuçlar ortaya koyamamıştır.

Bu çalışma dil öğrenimi – yaş etmeni üzerine bugüne kadar yapılmış birçok çalışmadan biridir. Çalışma dil öğrenimine erken yaşlarda ve daha ileri yaşlarda başlamış yaşı iki kümenin kontrollü bir ortamda aynı yabancı dil öğretim programına tutulduklarında süreç içerisindeki ve süreç sonundaki yabancı dil gelişimlerini ve başarımlarını incelemiştir. Çalışmada her iki kümenin dört yıllık eğitimleri boyunca yabancı dil sınavlarındaki başarımları hem toplam puan olarak, hem de beceriler ve dilbilgisi temel alınarak incelenmiş, her iki kümenin başarımları grafikler ve tablolar kullanılarak karşılaştırılmıştır. Böyle bir çalışma dil öğrenimi – yaş etmeni üzerine kesin sonuçlara varmamızı sağlar nitelikte olmasa da, bu alanda yapılmış olan diğer çalışmalara küçük bir katkı sağlar niteliktedir.

ABSTRACT

The issue of age factor in language learning has long been a debated subject. There are ideas suggesting that language learning should begin at early ages for effective language acquisition. The supporters of these ideas suggest that language learning will be inefficient unless it starts at early ages and the child learners have an advantage over the adult learners. In putting forward these claims they mention the biological, mental, psychological and the social factors effecting the language learning. The theory of critical period or periods in language learning has been the basis of their claims.

There are also other ideas suggesting that language learning and age factor are not closely related. For the supporters of this claim, effective language learning is possible also at later ages. Furthermore, they say that in language learning adult language learners have superiority over the younger ones due to their improved cognitive skills and former language learning experiences. As long as the right physical conditions are created, the right methods are applied, and the right materials are supplied, the older language learners would learn the language at least as effectively as the child learners. Moreover, the critical period hypothesis made by the supporters of the age factor in language learning has not proven its validity yet.

Many researches and studies have been done on this subject. As some of these researches manifest a close connection between the age factor and language learning, some others show there is no connection between the two. Many researches conducted on different groups yielded different results. The researches and studies done on this field of language learning have not come up with results enough for definite conclusions.

This study is one of the many done on the subject of the relationship between the language learning and the age factor. This study has investigated the performance of two similar groups with different starting ages to language learning in a controlled environment during the process of a four years program and evaluated their performance during and after the program. In the study the performance of the two groups in English exams during the four years program has been examined in the basis of their total points, the points they got in the language skills, and the points they got in the grammar parts of the same exams and compared by using graphics and tables. Although such a study is not sufficient for a definite conclusion for the debate over the language learning – age factor issue, it will be a small contribution to the other researches done on this field of language learning.

İçindekiler

ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	v
1. GİRİŞ: Dil Öğrenimi – Yaş İlişkisi	1
1.1. Dil Öğrenimi İle Yaş Etmeninin Yakın İlişkili Olduğunu Savunan Görüşler:	3
1.1.1. Dil Öğreniminde Kritik Dönemin Varlığı.	4
1.1.2. Dil Öğrenimi – Girdi İlişkisi	7
1.1.3. Bilişsel Faktörler	8
1.1.4. Ruh Bilimsel – Toplumsal Faktörler	10
1.2. Dil Öğreniminde Erken Başlayanlar İle Geç Başlayanlar Arasındaki Dil Edimim Farklılıkları	11
1.2.1. Sesbilimi.	12
1.2.2. Dilbilgisi, Sözdizimi Ve Anlambilim	13
1.2.3. İşitsel Yetenekler	15
1.3. Dil Öğreniminde Yaş Faktörünün Geçersiz Olduğunu Savunun Görüşler:	15
1.3.1. Kritik Dönemin Belirsizliği	16
1.3.2. İkinci Dil Edinim Yöntemlerinde Yaş Etmeni.	17
1.3.3. Başarım Değerlendirmeleri	18
1.3.4. Anadil Düzeyine Ulaşmada Yaş Etmeninin Etkileri	20
1.3.5. Dil Öğreniminde İdeal Yaş Sınırları	22
1.3.6. Yaşa Bağlı Kısıtlamalar Ve Tedbirler	24
2. ARAŞTIRMA	27
2.1. Konu	28
2.2. Amaç	28
2.3. Erek / Denek Kitle Özellikleri	29
2.4. Ölçülecek Özellikler / Değişkenler	31
2.5. Araştırmanın Tasarlanması	32
2.6. Veri Toplama Yolları	33
2.7. Ölçme Aracı	34
2.8. Araştırmanın Yürütülmesi	34
Tablolarda Kullanılan Kısaltmalar	36
2.9. BULGULAR	37
2.9.1. Kümelere Ait Tablo Ve Grafikler	37
2.9.2. Toplamda Ve Beceriler Temelinde Farkları Gösterir Grafik Ve Tablolar.	40
2.9.3. Toplamda ve beceriler temelinde farkları gösterir grafik ve tablolar.	48
2.9.4. Toplamda Ve Beceriler Temelinde Farkları Gösterir Grafik Ve Tablolar.	57
2.9.5. Toplamda Ve Beceriler Temelinde Farkları Gösterir Grafik Ve Tablolar.	66
2.9.6. Kontrol Amaçlı Oluşturulmuş 2. Sınıf Kümelerine Ait Puan Dağılımları	72
2.9.7. Dört Yıllık Program Süresindeki Toplam Puanda Ve Ayrı Ayrı Bölümlerde Kümelere Düz Lise Kümesi Aleyhine Başarım Farklarının Yüzdelelerini Gösterir Tablolar:	75
2.10 Değerlendirme / Yorum	76
3. SONUÇ: Çözüm ve Öneriler	85
Kaynakça / Göndermeler	87

Önsöz

Dil öğrenimine ilk okuldan hemen sonra, on bir yaşında başlamış biri olarak dil öğrenimine erken yaşlarda başlamanın bir avantaj sağlayıp sağlamadığı merak ettiğim bir konu olmuştur. Daha önceleri gözlemlediğim kadarıyla çevremdeki arkadaşlarımdan dil öğrenimlerine geç yaşta başlayanların dil öğrenimi konusunda karşılaştıkları zorluklar dil öğrenimi ile yaş etmeni arasında yakın bir ilişki olabileceğine dair bir fikir edinmememe neden olsa da bu zorlukların ileri yaşlarda ilgilenmeleri gereken diğer işlerin yoğunluğundan dolayı dil öğrenimine gerekli ilgi ve yoğunlaşmayı gösteremediklerinden de kaynaklanıyor olabileceğini düşünmekteydim.

Çalışmakta olduğum kurumda dil öğrenimlerine değişik yaşlarda başlamış yaşıt kişilerin benzer koşullar içerisinde aynı dil öğretim programına tutulmasının bu kişilerden oluşturmuş olduğum kümelerin başarımlarını inceleyerek dil – öğrenimi yaş ilişkisi konusunda fikir edinmemi sağlayabileceğini düşünerek araştırmamı bu konuda yapmaya karar verdim.

Bu çalışmam esnasında benden değerli yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Dr. Aybars ERÖZDEN'e ve iş arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

—S.K.

1. GİRİŞ: Dil Öğrenimi – Yaş İlişkisi

Dil öğrenimi – yaş ilişkisi geçmişte oldukça tartışılmış ve halen de tartışılan bir konudur. Bu konuda bir çok kuram ortaya atılmış ve varsayımda bulunulmuştur. Kimi dilbilimci ve bilim adamları dil öğrenimi ile yaş etmeninin yoğun biçimde ilintili olduğunu savunurken kimileri de bu ilişkinin aslında var olmadığını ya da sanıldığı kadar önemli olmadığını söylemişlerdir.

Dil öğrenimi ile yaş ilişkisinin önemini vurgulayan görüş dil öğreniminde *kritik bir dönemin* varlığından söz etmektedir ve dil öğrenimine bu dönemde veya daha sonrasında başlamanın dilin öğrenimi ve kullanımındaki başarıyı büyük oranda etkileyeceğini ileri sürmektedir. Bu ilişkinin varlığını savunurken de beyne ve hücrelerin yoğrulabilirliğine ilişkin yaşa bağlı biyolojik gelişim ve değişimlerden, yaş ilerledikçe bilişsel zekanın devreye girmesi ve bunun da öğrenme süreci ve yöntemlerini etkilediğinden söz ederler. Bu görüşün doğruluğunun kabul edilmesi durumunda hem dil öğrenimi için belirli alt ve üst yaş sınırların belirlenmesi, hem de farklı yaş kümelerine farklı dil öğretim yöntem ve süreçlerinin uygulanması gerekecektir. Dil öğrenimine erken yaşta başlanması gerektiğine dair görüşler güçlenecek ve de eğitim politikaları bundan etkilenecektir. Çocuk öğrenciler ile yetişkin öğrencilerin farklı şekillerde dili öğrendiklerinin kabulü durumunda dil eğitimcilerinin her iki farklı kümeye uygulayacakları farklı yaklaşım ve teknikler geliştirmeleri gerekecektir (Ellis, 1985:42).

Bu görüşe karşı çıkanlar ve dil öğreniminde kritik dönemin varlığını kabul etmeyenler ise dil öğrenimindeki başarı veya başarısızlığı sadece yaş ile ilişkilendirmenin yetersizliğine değinmektedirler. Dil öğreniminde kritik dönemin varlığından ve bu dönemin dil öğrenimindeki etkilerinden söz edenlerin bu etkilerin dilin hangi alanlarında ne derecede geçerli olduğunu ve bu dönemin başlangıç ve bitiş sürelerini tam olarak ortaya koyamamış

olduklarını ifade ederler. Dil öğrenimindeki başarı ve başarısızlığı sadece yaş ile ilişkilendirmenin geçersizliğini savunarak dil öğrenimine etki eden diğer etmenlerin varlığından da söz ederler.

Hangi görüşün doğru olduğunu saptamak amacı ile bu güne değin bir çok araştırma ve ölçme yapılmıştır fakat yine de kesin bir sonuca ulaşılamamıştır. Dil – Yaş ilişkisi üzerine kesin bir uzlaşmaya varılamamasının nedenlerinden biri birbirinden çok farklı yöntemler kullanan çalışmaların sonuçlarını karşılaştırmadaki zorluklardır. Aynı yaşta dil öğrenimine başlamış olan kümeler üzerine yapılan çalışmalar, farklı yaşlarda dil öğrenimine başlamış kümeler üzerine yapılan çalışmalar, farklı yaşlardan kişilerin oluşturduğu kümeler üzerine yapılan çalışmalar, farklı sürelerde dil öğrenimine tutulmuş kümeler üzerine yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Çalışmalar sadece üzerinde çalıştıkları kümelerin yapıları ile değil, aynı zamanda ölçme ve değerlendirme sistemleri ile de değişiklikler göstermektedirler. Kimi çalışmalarda dilin kullanımı planlanmış veya planlanmamış bir biçimde ölçülmüş, kimi çalışmalarda farklı yaşlardaki dil öğrencilerinin dil bilgisel edimleri ölçülmüş, kimi durumlarda konuşma becerileri dilin gerçek kullanıcıları tarafından değerlendirilmiş, bazı durumlarda ise aynı göçmen ailelerden farklı yaşlardaki öğrencilerin başarımları değerlendirilmiştir. Hem kümelerin hem de ölçme ve değerlendirme dizgelerinin değişik olduğu bu çalışmalarda bir uzlaşmaya varılamamıştır. Bir çok değişik çalışma, birbiri ile çelişen sonuçlar ortaya koymuştur.

Her iki görüş de kuramlarını ortaya koyarken zeka, biyolojik özellikler, ruh bilimsel ve çevresel etmenleri göz önünde bulundurmuşlardır. Dil öğrenimi ve yaş ilişkisi üzerine kimi kuramlar ana hatlarıyla üç başlık halinde incelenebilir:

1. Dil Öğrenimi İle Yaş Etmeninin Yakın İlişkili Olduğunu Savunan Görüşler,
2. Nihai Dil Edimim Farklılıkları,
3. Dil Öğreniminde Yaş Etmeninin Geçersiz Olduğunu Savunun Görüşler.

1.1. Dil Öğrenimi İle Yaş Etmeninin Yakın İlişkili Olduğunu Savunan Görüşler:

Dil öğrenimi ile yaş etmeninin yakın ilişkili olduğunu ve de dil öğreniminde başarının belirleyici unsurun dil öğrenimine başlangıç yaşı olduğunu savunan bir çok görüş vardır. Bu görüşler genellikle biyolojik, ruh bilimsel, bilişsel ve de toplumsal - ekinel açılardan dil öğrenim sürecini inceleyerek dil öğrenimine ergenlik ve öncesi dönemde başlamanın öğrenciye yarar sağlayacağını savunmaktadırlar. Dil öğrenimine erken yaşta başlamanın gerekliliğini savunanlara göre kesin olan bir gerçek vardır: Hangi alanda olursa olsun öğrenime erken yaşta başlamak alınan girdi miktarını arttıracaktır. Ayrıca hemen hemen bütün alanlarda çocuk yaşta öğrencilerin öğrenme istekleri, başka bir deyişle yoğunlaşmaları daha fazladır çünkü çocuk öğrencilerin diğer ekin ve toplumlara karşı önyargıları yoktur veya daha azdır. Dil ile kültürün yakın ilişkili olduğu kabul edilirse öğrenilmekte olan dilin temsil ettiği kültüre karşı ön yargıları bulunmayan bir öğrencinin daha başarılı olacağı söylenebilir. Yabancı dil öğrenmekte olan genç yaştaki öğrenci daha evrensel bir perspektife kavuşacak ve diğer kültürlerden insanları daha iyi anlayarak hoş görüş sahibi olacaktır (Finocchiaro, 1973:23). Ayrıca çocuk öğrencilerin duygusal süzgeçleri çok düşük olduğu için hata yapmaktan korkmazlar, dili daha yoğun ve rahat biçimde kullanırlar, içlerindeki 'merak' dürtüsü ile yeni şeyler öğrenmeye açıktırlar.

Dil öğreniminin etkinliğini yaşa bağlı olarak etkileyen fiziksel, çevresel ve toplumsal – ekinel bir çok etmen vardır, ve de bu etmenlere dayanarak ortaya konulmuş dil öğrenimi - yaş ilişkisi üzerine çeşitli görüşler vardır. Dil öğrenimi ile yaş faktörünün yoğun ilişkili olduğunu savunan görüşler genel olarak şu şekildedirler:

1.1.1. Dil Öğreniminde Kritik Dönemin Varlığı.

Lenneberg (1967: 18), bir çocuk eğer ergenlik olarak adlandırılan dönemden önce, genellikle 13 yaş öncesine kadar yabancı dil eğitimine başlamamış ise o dili öğrenmesinin olası olamayacağını savunmuştur. Bu oldukça iddialı bir varsayım olmakla birlikte, kritik dönem varsayımının diğer savunucuları da dil öğreniminin kritik dönemden sonra başlaması durumunda öğrenimin bir oranda mümkün olabileceğini fakat yeterli veya tam öğrenimin mümkün olamayacağını savunmuşlardır. Kritik dönemin dil öğrenimindeki önemine işaret eden bu görüşlerin dayandığı temel noktalar şu şekildedir:

Kritik dönem kavramı embriyolojik gelişimle ilintilidir. Lenneberg (1967:21), insan gelişimini incelerken olgunlaşmanın önemli bir rol oynamasının doğal olduğunu ifade ederek davranışın biyolojik olarak incelendiğinde kritik dönemlerin varlığının ortaya çıkığını ifade etmektedir.

Oyoma (1976: 267) de olgunlaşmaya bağlı kısıtlamaların dil öğrenimine etkide bulunduğunu ifade etmiştir. Beynin esneklik kuramı (Baker, 1996), biyolojik mizaç kuramı (Lemke, 1990), ve de anadil çekim (Kuhl, 1994) kuramlarının hepsi öğrencilerin dil öğrenimine başlama yaşı ne kadar küçük olursa hem sesletim hem de diğer alanlarda o dili daha iyi öğrenebileceğini savunmaktadırlar. Begley (1996) beyni hassas bir biçimde işlenmeyi bekleyen nöronlar yığına benzetmiştir. Ayrıca yeni doğan bebeğin beynindeki nöronları sonsuz kapasiteye sahip programlanmamış devrelere, ve de bir bilgisayarın program yüklenmeden önceki Pentium çiplerine benzetir. Çocuğun doğumundan başlayarak bu çiplere bilgiler yüklenmeye başlar. Her geçen yıl bu bilgiler daha karmaşık hale gelecektir, ve de çiplerdeki yoğunluk artacaktır. Bilgilerin daha basit sunulduğu ve daha az bilginin yer aldığı çocukluk dönemi öğrenmenin en hızlı ve etkili olduğu dönemdir. Her geçen yıl öğrenme daha karmaşık ve zor hale gelecektir. Bu bakımdan Begley'e göre dil öğreniminin en etkin olduğu dönem, yani dil öğrenimindeki kritik dönem doğumdan on yaşına kadar olan dönemdir. Her

geçen yaş ile birlikte öğrenme zorlaşacaktır.

Curtiss (1980: 24) kritik dönemden sonra ergenliğe ulaşıldığında beynin yoğrulabilirlik derecesi iyice azalacağını ve de beynin, dil içinde dahil olmak üzere, yeni bilişsel dizgeler geliştiremeyeceğini ifade etmiştir. Ayrıca beyin üzerine yapılan araştırmalar iki yaşındaki bir çocuğun beynindeki kıvrım ve bağlantıların bir yetişkine oranla iki kat daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılık yaş ilerledikçe aşamalı olarak azalmaktadır. Bu kritik dönemde kimi becerilerin kazanılması önemlidir çünkü zamanla bu bağlantıların bir çoğu yok olacaktır.

Dil öğrenimi ile beynin sol bölümünün gelişim sürecini ilişkilendiren görüşler vardır (Ellis, 1985). Bu görüşe göre dil öğrenimi, beynin sol tarafındaki hücreleri aracılığı ile gerçekleşir ve de dil öğrenimi ile bu hücrelerin gelişim ve olgunlaşma süreçleri yakın ilişkilidir. Bu hücreler belli bir olgunluğa ulaşp esnekliklerini yitirdiklerinde dil öğrenimi zorlaşacaktır. Beyinlerinin sol tarafı hasar görmüş veya ameliyat geçirmiş çocuklar ve yetişkinler üzerine yapılan çalışmalar her iki kümenin de başlarda konuşma bozuklukları gösterdiklerini, çocukların daha sonra düzelirken, aynı oranda düzelmenin yetişkinlerde görülmediğini göstermiştir (Lenneberg, 1967: 68).

Yaş ile ilişkili olarak sadece beyinde değil, vücudun anatomik yapısında da değişiklikler meydana gelmektedir. Olgunlaşma ile birlikte vücut dokularındaki yoğrulabilirlik azalmaktadır. Bu yapısal gelişim geç yaşlarda dil öğrenimine başlayan kişilerin sesletim sorunları ile karşılaşmalarına yol açmaktadır. Birçok eğitimci ve ruh bilimci de bu öğrenim süreci içerisinde olgunlaşmaya bağlı kısıtlamalar etmenini kabul etmektedir.

Dil öğreniminde kritik dönemin varlığı ve etkinliği kabul görse de bu alanda belirsizliği koruyan bu kritik dönemin kapsadığı dönem ve de dil öğreniminde ne derecede etkili olduğudur. Seliger (1975: 18) dilin sesletim veya dil bilgisi gibi değişik alanları için başlangıç ve bitiş süreleri birbirinden değişik bir çok kritik dönemin var olabileceğinden söz

etmektedir. Yine Seliger (1975: 22) anadil düzeyinde sesletim edinimini mümkün kılan kritik dönemin dilbilgisinin edinimini mümkün kılan dönemden daha önce sona erdiğini dile getirir. Immelman ve Suomi (1981: 114) kritik dönemlerin kesin olarak tanımlanmış alt ve üst sınırlarının olmadığını; türden türe, bireyden bireye, işlevsel sistemlerde değişiklikler gösterdiğini söylemişlerdir. Bu dönemin bireyler arasında farklılıklar gösterebileceği ifade edilmekle birlikte, genel olarak bitiş sürecinin sesdizim için 6 yaş, dilbilgisi ve söz dizimi için ise 15 yaş civarı olduğu kabul edilmektedir. Bu bağlamda dil öğrenimine ergenlikten sonra başlanıldığı takdirde sesletim ve aksan türü sesdizime bağlı dil gelişimlerinin yetersiz kalacağı ifade edilmektedir.

Ergenlikten sonra dil öğrenimine başlamanın etkinliğini ortaya koyan bir örnek Curtiss (1977) tarafından verilmiştir. Ailesi tarafından zihinsel özürlü olduğu gerekçesi ile bir odaya kapatılarak yalnız başına büyümeye terkedilmiş olan 'Genie' adlı kız çocuğu bulunduğu 13. 7 yaşında idi ve her hangi bir dili konuşamıyor idi. Genie, hızlandırılmış bir dil eğitimine tutulmuş fakat özellikle dilbilgisinde ve sesletimde ana dil seviyesine ulaşamamış, yapıları anlayabilmiş, fakat neredeyse hiç üretememiştir. Sözcük ve anlam bilgisinde söz dizimine göre daha başarılı olmuş, anlama becerileri gelişse de üretim aşamasında başarısız olmuştur. Çeşitli nedenlerden dolayı dil öğrenimine geç yaşlarda başlamış kişilere ait diğer örnekler de benzer sonuçları ortaya koymuş, bu kişiler sözcük bilgisinde ve anlamada kısmi başarı sağlasalar dahi tümce kurma türünde üretime ait alanlarda aynı başarıyı gösterememişlerdir.

Dil öğreniminde yaş faktörünün önemini gösteren bir örnek de Nikaragua'da bir grup sağır üzerinde yapılmış bir çalışmadır. CBS news (1990). 1986 yılına kadar Nikaragua'da sağır insanlar için ne bir eğitim ne de resmiyet kazanmış bir işaret dili vardı. Sağırlara dil öğretme yolu ile durumu düzeltmeye çalıştıklarında ise belli bir yaştan üzerindeki çocukların herhangi bir dili öğrenmekte oldukça güçlüklerle karşılaştıklarını gördüler. Ayrıca yetişkinler,

çocukların birbirleri ile iletişim kurmak için kendilerine anlamsız gelen kimi el kol hareketleri kullandıklarını gözlemlediler. Bu durumu açıklaması için Amerikalı bir dilbilimciyi ülkelerine davet ettiler. Amerikalı dilbilimci bu çocukların kendi aralarında iletişim kurmak için kendi özel ses ve söz dizimine sahip bir işaret dili oluşturduklarını keşfetti. Ayrıca incelediği 300 kadar yetişkinin ise çocuklar ile benzer ortamlarda bulunmuş olmalarına karşın anlamlı bir dil oluşturamadıklarını gördü. Bu yetişkinler her ne kadar sözcük öğrenebilseler de, tümce kurmada yetersiz kalmışlardır.

Geçtiğimiz yüzyıl boyunca İsrail hükümetleri diğer ülkelerden topraklarına göç etmiş olan Yahudilerin İbranice'yi öğrenip kullanabilmelerine büyük önem vermiştir ve bu bağlamda çeşitli dil programları hazırlayıp göçmenlerin dil gelişimlerini değerlendirmiştir. Yapılan çalışmalar sonucunda İsrail'e çocuk yaşta yerleşmiş olan yerleşimcilerin dili sadece sesletim bakımından değil, dilbilgisi bakımından da yetişkinlere oranla daha iyi kullandıklarını tespit edilmiştir (Baker, 1996:85).

Dil öğreniminde kritik dönemlerin varlığını savunan görüş dil öğreniminin olgunlaşma süreci ile ilişkili olduğunu, ilerleyen yaş ile birlikte dilin etkin öğreniminin zorlaştığını ifade etmektedir. Bu görüşe göre bu dönem sadece sesbilimini değil, aynı zamanda dilbilgisini ve söz dizimini de etkilemektedir. Genie örneğinde de görüldüğü gibi, dil öğrenimi geç yaşlarda başlar ise nihai edinim (*Ultimate attainment*) yetersiz olacaktır.

1.1.2. Dil Öğrenimi – Girdi İlişkisi

Dil öğreniminde önemli bir etmen de girdi miktarı ve türüdür. Hatch (1983: 45) genç öğrencilerin daha sonra başlayanlara oranla öğrenilmekte olan dil ile ilgili daha basit ve anlaşılması daha kolay girdilere maruz kaldıklarını ve bunun da dilin öğrenimini kolaylaştırdığını ifade eder. İleri yaştaki öğrenciler ilgi alanlarının farklılaşmasından dolayı daha karmaşık girdilere maruz kalacaklardır ve bu da yabancı dilin öğrenilmesini

zorlaştıracaktır. Ayrıca öğrenime erken yaşta başlamanın daha fazla girdinin alınmasını mümkün kılacak olması da doğal bir sonuçtur.

1.1.3. Bilişsel Faktörler

Krashen (1973: 63) artan bilişsel gelişimin dil öğrenimini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Clashen ve Muysken (1986)'e ait 'Evrensel Dilbilgisi' kuramına göre birinci ve ikinci dilin edinimi temelde benzer aşamaları içermektedir çünkü evrensel bir dilbilgisi vardır ve de bütün öğrenciler buna sahip olup dil ediniminde bunu kullanmaktadırlar. Çocuğun bilişsel gelişimi arttıkça yabancı dil öğreniminde evrensel dilbilgisinin yerine geliştirmiş oldukları genel problem çözme yeteneklerini kullanmaya başlayacaklardır. Burada sorgulanan bu geçişin hangi yaşlarda meydana geldiğidir. Bireysel değişiklikler bu aşamada önemli rol oynamaktadır. Bilişsel gelişim yaşı kişiden kişiye çeşitlilik göstermekle birlikte öğrencinin dil öğreniminde problem çözme yeteneklerini kullanmaya başladıkları yaş genel olarak 14 - 15 yaşları olarak kabul edilmektedir. Ayrıca bu aşamalı bir geçiştir.

Dil öğreniminde problem çözme yeteneklerinin kullanımı dilin edinimini zorlaştırır. Bu yetenekler dilin soyut dilbilimsel özellikleri ile baş edebilmek için yeterince güçlü değildir (Felix, 1985: 49). Felix, bu görüşünü ortaya koyarak dil öğreniminde evrensel dilbilgisinin geçerliliğini kabul eder, çocuk yaştaki öğrencilerin bilinçaltılarında bu bilgiye sahip olduklarını, dili çeşitli kurallarını çalışarak değil, zaten bilinçaltılarında sahip oldukları bilgiler aracılığı ile edindiklerini ifade eder.

Bilişsel alanı inceleyen ruh bilimciler hem dil hem de diğer türden bilgilerin öğrenimini açıklamak amacı ile bilgi – işlem modelleri geliştirmişlerdir (Kennedy, 1988). Bu modellerin içinde yer almakta olan bütünselleştirme, hatalı veya eksik ifade edilmiş bilgi ve işler bellek alanındaki yetersizlikler gibi kimi yönler yetişkinlerin başka bir dilde ana dil seviyesine ulaşmalarını engelleyici faktörlerdir.

Bahsedilmiş olan bilgi işlem modellerinden biride Gagne'e aittir. Gagne (1983) Kennedy (1988: 480' den alıntı) geliştirmiş olduğu model dil öğreniminin yaş ile ilişkisini açıklamak üzere kullanılabilir niteliktedir. Gagne (1983)'in geliştirdiği modelde iki tür bilgi vardır. Bunlar anlatılan ve yöneme ait bilgilerdir. Anlatılan bilgiler gerçekler, anılar, ve de kişinin dünyası hakkında bildiği her şeydir. Yöneme ait bilgi ise bir şeyi nasıl yapacağımıza dair bilgilerimizdir. Yöneme ait bilgilerin kaynağı anlatılan bilgilerimizdir. Yöneme ait bilgi aracılığı ile hedeflere ulaşma amacı ile bilinçli olarak yapılan bir üretim vardır. Üretim yapabilmek üzere bilgi toplamak için ise genellemelerde bulunur veya bilgiler arasında ayırım yaparız.

Anlatılan bilgi ile yöneme ait bilgi arasındaki önemli bir değişiklik yöneme ait bilginin günlük işleri yerine getirebilmek için gerekli olması iken ifade edilen bilginin öğrenme, bilgi aktarımı ve de problem çözmede gerekli olmasıdır. İfade edilen bilgi çoğu zaman gereğinden fazladır fakat üretimin gerçekleştirilmesi esnasında, anlatılan bilgilerden yöneme ait bilgiler oluşturulurken fazlalıklar yok edilir. Öğrenci her hangi bir üretimi gerçekleştirmede zamanla daha becerili hale geldikçe, üretim otomatik olarak gerçekleşecek ve de hedefe ulaşmak için daha az bilinçli çaba gerekecektir. Küçük ürünler oluşturulduktan sonra bunlar daha büyük ürünler ile bütünleştirilecektir. Zaman içerisinde bütünleştirme de otomatik hale gelecektir. Yöneme ait bilgi birleştirilip bir bütün haline getirildiği zaman ise öğrenci için bunu değiştirmek çok zordur (Gagne, 1983).

Gagne'in bahsedilen bu bilgi – işlem modeli dilin yöneme ait işlevlerinin gelişimi ile ilişkilendirilebilir ve de bu gelişim, dil öğrencisinin artık anadil düzeyinde yabancı dil öğrenmesinin mümkün olmadığı dönemin başlangıcı ile çok yakın ilişkili olabilir (Kennedy, 1988: 487). Eğer dil öğrenimine başlamış olan kişi ergenlik dönemini aşmış ise öğrenmekte olduğu dilde mutlaka bir sesletim problemi yaşayacaktır. Fakat genç öğrenciler, özellikle dört veya beş yaşlarında başlamış olanlar, genellikle ana dil düzeyinde bir sesletime sahip

olacaklardır. Bu olay geç yaştaki öğrencinin ana diline ait ses dizgesini tümüyle bütünselleştirmiş olması ile açıklanabilir. Yönteme ait bilginin bütünselleştirilmesinden sonra bunu değiştirmenin çok zor olduğuna daha önce değinilmişti. Bir dilin ses sistemi bütünselleştirilebilecek bir sistemdir ve de ikinci dil öğrenimi başlamadan bu sistem bütünselleştirildiği takdirde birinci dilin bütünselleştirilmiş sistemi ikinci dilden seslerin girmesini mümkün kılacak her hangi bir değişime veya genişlemeye karşı koyacaktır.

Dil öğreniminde yaş faktörünün geçerliliğini reddeden görüşün savunduğu tezlerden biri de dil öğreniminin yetişkinlerde ve çocuklarda aynı şekilde gerçekleştiğidir. Bley - Vroman (1987) bir çocuğun kendi dilini öğrenmesi ile bir yetişkinin ikinci dili öğrenmesinde aynı sistemlerin kullanabileceği olasılığını reddeder. Bley dilin çok karmaşık bir soyut sistem olduğunu, ve de çocukları böyle bir sistemle başa çıkabilecek yeterli bilişsel yeterliliğe sahip olmadıklarını ifade eder. Peters (1983: 46) işlevsel bellekte yerin kısıtlı olduğunu, fakat uzun erimli bellekte yer kısıtlama olmadığını söyler. Çocuğun öğrendiği her şeyi ayrı bir bütün olarak uzun vadeli hafızasına kaydettiğini ve soyut kavramlar ile baş edebilecek yaşa ulaştığında, yani bilişsel yetenekleri geliştiğinde bunları kullanmaya başladıklarını varsayar.

1.1.4. Ruh Bilimsel – Toplumsal Faktörler

Harley (1986: 8) küçük yaştaki dil öğrencilerinin başarılarının gerçek nedeni olarak öğrenmekte oldukları dili iletişim için yoğun biçimde kullanmalarını gösterir. Çocuk yaştaki öğrenciler dili kullanırken yetişkinlere oranla hata yapma kaygıları daha azdır, bu yüzden o dilin gerçek kullanıcıları ile veya sınıf ortamında diğer arkadaşları ile çekinmeden rahatça iletişim kurar, öğrenilmekte olan dili olduğunca sık kullanırlar. Yetişkinler özellikle ergenlik döneminden sonra hataları ve de ilerleme eksiklikleri konusunda daha bilinçli hale gelirler. Eğer öğrenim sınıf ortamı içerisin de değil de toplum içerisinde gerçekleşmekte ise toplumsal

ortamlarını genellikle kendi ana dillerini oluşturan kişiler ile oluşturma çabası içerisindeyler. Dillerini öğrenmeye çalıştığı kişiler ile konuşup hata yaptıklarında bir yetersizlik duygusuna kapılabilirler ve bu yüzden bu kişiler ile konuşmamayı tercih ederler. Sonuç yeteri kadar dili kullanamama, ve de dili kullanmadığı için öğrenimin tam olarak gerçekleşmemesi ya da çocuk öğrenciler ile karşılaştırıldığında yavaş gerçekleşmesidir. Ayrıca yetişkin öğrenciler dili kusursuz kullanma çabası içerisinde dilin bazı gereksiz noktaları üzerinde gereğinden daha fazla durarak dil öğrenim sürecini kendileri açısından daha karmaşık hale getirebilirler.

Bütün bu etmenler göz önüne alındığında dil öğrenimi ile yaş ilişkisinin varlığını savunan görüşler dil öğrenimine kritik dönem adı verilen yaşlarda başlanması gerektiğini, aksi takdirde öğrenimin eksik ve tutarsız olacağını savunmaktadırlar. Kimilerine göre ise ileri yaşlarda öğrenime başlamış olanlar kısa dönemde çocuk öğrencilere üstünlük sağlayabilse de, uzun dönemde çocuk öğrenciler yetişkin öğrencilerden daha iyi bir başarıyı gösterecekler ve daha iyi öğreneceklerdir. Program süresince yetişkinler kimi alanlarda üstünlük göstermiş olsa dahi uzun dönemde dil edinim sonuçları bakımından çocuk öğrencilerin belirgin bir üstünlüğü olduğu ileri sürülür. Çocuk öğrenciler ile yetişkinlerin başarımlarının değerlendirilerek yaş etmeninin dilin hangi alanlarında ne derecede etkin olduğunu görmek açısından nihai dil edinim farklılıklarını incelemek yararlı olacaktır.

1.2. Dil Öğreniminde Erken Başlayanlar İle Geç Başlayanlar Arasındaki Dil Edinim Farklılıkları

Dil öğrenimi ile yaşın önemli derecede ilişkili olduğunu savunan görüş dilin neredeyse tüm alanlarında, sadece sesbilimi değil, erken yaşta başlayanların geç başlayanlara oranla daha avantajlı ve başarılı olacaklarını savunmaktadır. Bu bağlamda dilin çeşitli alanlarında erken başlayıcılarla geç başlayıcıları karşılaştıran araştırma ve incelemelerde bulunmuşlardır. Bu incelemelerde farklı yaşlarda dil öğrenimine başlamış öğrencilerin nihai edinim düzeyleri

saptanmıştır. Bu saptamalar şu şekildedir:

1.2.1 Sesbilimi.

Bu alanda yapılmış en kapsamlı çalışmalardan biri Oyama tarafından yapılmıştır. Oyama (1978) çalışmasında Amerika'ya çeşitli yaşlarda göç etmiş ve orada beş ila on sekiz yıl arasında yaşamış 60 adet İtalyan göçmenin sesletim ve aksanlarını incelemiştir. Oyama çalışmasında 12 yaş öncesi yerleşenlerin anadil seviyesine yakın bir başarıyı sergilediklerini, 12 yaş sonrası Amerika'ya yerleşenlerin ise belirgin şekilde sesletim farklılıkları gösterdiklerini ifade etmiştir. Oyama bu çalışması ile dil öğreniminde kritik dönemin varlığına işaret etmektedir. Benzer bir çalışmayı da Asher ve Garcia (1969) 71 Kübalı göçmen üzerinde yapmışlardır. Bu çalışma sonucunda Amerika'ya 1-6 yaşları arasında yerleşmiş olanlar anadile yakın, 7-12 yaş arasında yerleşmiş olanlar mükemmel olmasa da iyi derecede, 13-19 yaş arası yerleşmiş olanlar ise yüksek derecede aksanlı bir başarıyı sergilemişlerdir. Bunlar ve bunlara benzer birçok çalışma sesletim ve ezgi gibi ses becerileri ile dil öğrenimine başlangıç yaşının yakın ilişkili olduğunu, genelde 6 – 12 yaş arasında olduğu varsayılan kritik dönemde dil öğrenimine başlayanların daha sonra başlayanlara oranla sesbilimi alanında daha iyi başarıyı sergilediklerini ifade eder. Bu biyolojik olarak da ergenlikten sonra gırtlak dokularındaki yörgülabilirliğin azalması ile açıklanabilmektedir.

Birçok benzer çalışma benzer sonuçlara varsa da bu yaklaşımın doğru olmadığını, yabancı dil öğrenimlerine geç yaşlarda başlayan kişilerin de anadil seviyesine yakın başarıyı gösterebileceğini ileri süren çalışmalar da vardır. Bu çalışmalardan bir tanesi Neufeld 'e aittir. Neufeld (1979) çalışmasında uzun süre Fransızca eğitimi almış yetişkinlerin Fransızca konuşmalarını banda kaydetmiş ve bu ses kayıtlarını değerlendirmeleri için anadili Fransızca olanlara dinletmiştir. Kayıtları dinleyenler bu öğrencilerden kimilerinin anadilini Fransızca sanmışlardır. Neufeld bu bulgulara dayanarak kritik dönemin var olmadığını, yeterli girdi ve

eğitim ile dil öğrenimine geç yaşlarda başlayanların da anadil seviyesinde yabancı dil öğrenebileceklerini iddia eder.

Long (1990: 277) Neufeld (1979)'a ait çalışmada kimi kısıtlama ve kusurlar olduğunu iddia etmektedir. Neufeld'in üzerinde çalıştığı küme birçok dilin konuşulduğu bir bölgedeki üniversite öğrencileri arasından seçilmiştir. Bu da bu öğrencilerin Fransızca'ya daha erken yaşlarda maruz kalmış olma olasılıklarını arttırmaktadır. Ayrıca teyp üzerindeki kayıtlar daha önceden üzerinde çalışılmış konuşmalardan meydana gelmiştir ve bu da konuşmacıların gerçek becerileri ve başarımları üzerine kuşkuya neden olmaktadır.

Kısaca özetlemek gerekirse, dilbilimcilerin hemen hemen tamamı dil öğrenim yaşı ile sesbilim arasında güçlü bir bağlantı olduğunu iddia etmektedir ve bunu da kritik dönemin varlığı ile açıklamaktadırlar. Biyolojik olarak da olgunlaşma süreci içerisinde dokuların yoğunlaşabilirliğinin azaldığı düşünülürse bu yaklaşımın doğruluğu ortadadır.

1.2.2. Dilbilgisi, Sözdizimi Ve Anlambilim

Yaygın olan görüş dil öğreniminde kritik dönemin varlığı ve bu dönemin sesbilimi ile olan yoğun ilişkisidir. Dil öğrenimine bu dönemde başlamanın öğrenciye sesbilimde avantaj sağlayacağı, dilin diğer alanlarındaki başarının kritik dönem sırasında ve ya sonrasında dil öğrenimine başlanılmasından yoğun olarak etkilenmeyeceğidir. Yukarıda dil öğrenimine geç yaşta başlamak zorunda kalmış olan Genie'nin durumundan bahsedilmişti. Genie yoğunlaştırılmış bir dil eğitimi sonrasında dahi dilin hiç bir alanında anadil seviyesine ulaşamamıştı. Anlama bakımından kısmi bir başarı sağlasa da üretim aşamasında, yani tümce kurma ve sözdiziminde benzer başarıyı gösterememişti.

Patkowski (1990: 73-89), Long, (1990: 279'dan alıntı) yaptığı bir çalışmada Amerika'ya göç etmiş 67 kişinin söz dizimsel becerilerini incelemiştir. Patkowski bu kişilere ait konuşmalardan beşer dakikalık parçalar almış ve bu konuşmaları yazıya dökmüştür. İki

dilbilimci bu kişilere ait konuşmaları incelemiş ve en düşük beceri seviyesi 0 ve en yüksek beceri seviyesi 5 olmak üzere değerlendirmişlerdir. Bu kişiler ayrı yaş kümelerinden oluşmuştur ve de küçük yaşlarda Amerika'ya yerleşmiş olup ortalama dil öğrenim süresi 8.6 yıl olan genç küme 15 yaşından sonra Amerika'ya yerleşmiş olup ortalama dil öğrenim süresi 12 yıl olan kümeye göre daha yüksek dereceler elde etmişlerdir. Patkowski'nin bu çalışması olgunlaşmaya bağlı kısıtlamaların sadece sesbilime ait olmadığını, kritik dönemin varlığının dilbilgisi ve sözdizimi içinde geçerli olduğunu göstermektedir.

Coppieters (1987) bir çalışmasında 21 adet ileri düzeydeki Fransızca öğrencisinin dilbilgisi ve anlam bilgisindeki becerilerini ölçmek için onlara yazılı bir test sunmuş daha sonra ise bu kümeden her bir kişi ile 50 dakikalık görüşmelerde bulunup bu görüşmeleri teybe kaydetmiştir. Bu kümenin özelliği kümedeki herkesin Fransızca öğrenimine ileri yaşlarda başlamış olması ve her birinin ileri düzeyde Fransızca'ya hakim olması idi. Coppieters görüşmeler esnasında anlam bilimine ilişkin veriler elde etmek üzere benzer Fransızca tümcelerdeki anlam farklılıkları üzerinde durmuş, açıklama ve yorumlar almıştır. Dilbilgisine ilişkin veriler elde etmek için ise testte ettirgenler, zarflar, nesneler gibi dil öğeleri üzerinde durmuştur. Coppieters aynı test ve görüşmeleri 20 adet Fransız üzerinde de uygulamış ve sonuçları karşılaştırmıştır. Yapılan karşılaştırma sonucunda ise Fransızca'yı yabancı dil olarak öğrenen küme hem anlam bilime dair görevlerde hem de yapısal görevlerde Fransızca'yı ana dili olarak kullananlara göre farklılıklar göstermişlerdir.

Bütün bu çalışmalar ve diğerleri dil öğreniminde kritik dönemin varlığının ve öneminin dilbilgisi, sözdizimi ve anlambilimde de geçerli olduğunu göstermektedir. Fakat kritik dönemin en çok sesbilimi üzerine de etkili olduğu, bu etkinin dilin diğer alanlarda kısmen daha az olduğu kabul edilmektedir.

1.2.3. İşitsel Yetenekler

Oyama (1978) tarafından 60 İtalyan göçmeni üzerinde yapılan çalışma 11 yaş öncesi Amerika'ya yerleşen deneklerin işitsel becerilerde anadili İngilizce olanlara yakın bir başarımla sergilerken daha sonraki yaşlarda Amerika'ya yerleşenlerin yerleşme yaşlarının geçliği ile doğru orantılı biçimde daha düşük başarımla sergilediklerini ortaya koymaktadır. Bu türden bir sonuç incelendiğinde bunun hem çevresel hem de biyolojik özelliklerden kaynaklanmış olabileceğini söyleyebiliriz. Çocuk yaştaki öğrencilerin kendilerine olan öz güvenlerinden dolayı ve hata yapma kaygılarının yetişkinlere oranla daha az olmasından dolayı yabancı dili kullananlar ile daha çok iletişim kurdukları ve hedef dili daha fazla kullandıkları bilinmektedir. Biyolojik etmenler de işitsel yetenekler konusunda yetişkinler aleyhine sonuçlar çıkmasını sağlamaktadır. Yaşa bağlı olarak, yani yaş ilerledikçe, insanlarda duyu ve görüntü kayıpları başlar. Duyu kaybı ile birlikte yetişkin dil öğrencisi sesleri tam olarak anlayıp üretemeyecektir. Bahsedilen nedenden dolayı, işitsel yetenekler bakımından da yetişkinlerin çocuk öğrencilere göre dezavantaja sahip oldukları ortadadır.

1.3. Dil Öğreniminde Yaş Faktörünün Geçersiz Olduğunu Savunun Görüşler:

Dil öğrenimi ile ilgili yoğun olarak savunulan görüş, çocukların dili yetişkinlere göre daha hızlı ve iyi öğrendikleridir. Birçok araştırma ve makalede bunun örneklerini görmekte, Amerika'ya yerleşmiş olan göçmen ailelerde çocukların İngilizce'yi ailenin yaşlı bireylerine oranla daha çabuk öğrenip onlar için çeviriler yaptıklarını, ailelerin yaşlı bireylerinin yabancı dili kullanabilseler dahi sesletim farklılıkları olduğunu, yalnız küçük çocuklarda sesletim değişikliklerinin ortadan kalktığını okumaktayız. Çocuklardaki bu öğrenme üstünlüğünün nedenleri konusunda ise yoğun olarak kritik dönem varsayımı karşımıza çıkmaktadır. Bu varsayımın dayandığı temel nokta ise insan metabolizmasıdır. Çocukların beyin yapısının bu dönemde daha esnek olduğu, dokuların yoğrulabilirliğini koruduğu dile getirilmektedir.

1.3.1. Kritik Dönemin Belirsizliği

Dil öğrenimi ile yaşın ilişkili olduğunu savunan görüş sürekli olarak dil öğreniminde kritik dönemin varlığı ve öneminden bahsetmiştir. Fakat dil öğrenim becerilerinin yoğun bir düşünüşe geçtiği bir yaş ve ya dönemden bahsetmemiştir, ve de bu yoğun düşünüş araştırmalar ile ortaya konulamamıştır. Ayrıca yapılan bazı araştırmalar çocuk ve yetişkin öğrencilerin dil öğrenim süreci içerisinde benzer hatalar yaptıklarını ortaya çıkarmıştır. Bu her iki kümedeki öğrencinin da benzer bilişsel aşamaları kullandıklarını ortaya koymaktadır.

Kritik dönem varsayımı çok tartışılır ve sorgulanır hale gelmiştir. Newport (1984: 13) kritik dönem kuramının dayandığı biyolojik temeli sorgulamış ve de genç öğrenciler ile daha ileri yaştaki öğrencilerin öğrenme becerileri ve seviyelerindeki değişikliklerin biyolojik etmenlerin dışında ruh bilimsel ve toplumsal etmenlerden kaynaklanabileceğini ileri sürmüştür. Küçük yaştaki öğrencilerin sadece dilde değil, öğrenimle ilgili her alanda yoğunlaşmalarının daha yüksek olduğu bilinmektedir. Ayrıca dil öğrenimi için hazırlanmış gereçler çocuk yaşta öğrencilerin ilgisini daha çok çekmektedir. Çocuklar dil öğrenimini kimi zaman bir oyun olarak ta görmekte, kendi aralarındaki konuşmalarında öğrenilmekte olan dili herhangi bir çekince duymadan kullanmaya çalışmaktadırlar. Yaş ilerledikçe öğrenme yoğunlaşmasının azaldığı, ilgi alanlarının farklılaştığı bir gerçektir. İleri yaştaki dil öğrencisi dil öğrenimini bir eğlence olarak değil bir gereklilik veya zorunluluk olarak göreceğinden yoğunlaşması da azalacaktır. Ayrıca dil öğrenimi için hazırlanmış yapay gereçler ileri yaştaki öğrenci için ilgi çekici olamayabilecektir. Yetişkinlerde hata yapma korkusu daha fazla olduğundan dili kullanırken hata yapmaktan çekinecek, öğrenmekte olduğu dili yeterince kullanmayacaktır.

Lenneberg'in 1967 yılında ortaya koyduğu kritik dönem varsayımı beyin gelişimi üzerine o dönemlerde geçerli olan kimi kuramlara dayanmaktaydı ve savunduğu görüş beynin

ergenlik sonrasında esnekliğini kaybettiği ve bunun da dil öğrenimini yetişkinler için çocuklara oranla zorlaştırdığıdır.

Asabiye alanında yakın zamanda yapılan çalışmalar ise dil öğreniminin beyindeki gelişimsel değişikliklerden dolayı çocuklarda ve yetişkinlerde farklı olduğunu ortaya koyarken, bu değişikliklerin yetişkinlerin aleyhine olmadığını ‘bir çok bakımdan yetişkinlerin daha üstün dil öğrenim yeteneklerinin olduğunu’ ifade eder (Walsh and Diller, 1978: 6).

1.3.2. İkinci Dil Edinim Yöntemlerinde Yaş Etmeni.

Edinim yöntemlerinde yaş etmeninin etkilerini araştıran çok fazla çalışma yoktur. Fakat Cancino (1989: 213) olumsuz yapılar ve soru cümlelerinin edinim sürecini araştıran çalışmalarda yetişkinlerin de çocuklar ile aynı edinim aşamalarından geçtiklerini ortaya koyar

Yaş etmeninin dil edinim yöntemleri üzerindeki etkilerine dair en ayrıntılı çalışmalardan biri Harley (1986) tarafından yapılmıştır. Harley çocuk ve yetişkinler olmak üzere ana dili İngilizce olan ve Fransızca öğrenmekte olan iki ayrı yaş kümesi üzerine yaptığı çalışmada her iki kümenin de Fransızca tümceleri aynı yöntemleri kullanarak öğrendiklerini ve benzer hatalar yaptıklarını görmüştür. Her iki kümenin yapıları kullanım şekillerinde ufak değişiklikler gözlense de Harley bunların değişik öğrenim yöntemlerinden değil, her iki kümenin maruz kalmış olduğu değişik türden girdilerden kaynaklanmış olabileceğini dile getirmiştir.

Fakat daha öncede belirtildiği gibi değişik yaşlarda dil edinim yöntemleri üzerine kesin bir yargıya varabilecek yeterlilikte veya nitelikte çalışmalar yeteri kadar mevcut değildir. Bu bakımdan kesin yargılarda bulunulamaz. Şu ana değin yapılmış çalışmalardan varsayımla yapıların öğrenimi alanında yaşı fazla etkili olmadığını, sesletim konusunda bu etkinin arttığını söyleyebiliriz.

1.3.3. Başarım Değerlendirmeleri

Denetli ortamlarda yapılan ve çocuklar ile yetişkinlerin dil öğrenim başarımlarını karşılaştıran araştırmalar yetişkinlerin daha iyi bir başarıml ortaya koyduklarını göstermektedir (McLaughlin, 1992). McLaughlin, bir tek sesletim konusunda çocuk öğrencilerin üstünlüğünü kabul etse de, aşağıdaki paragraflarda değineceğimiz, tersini iddia eden araştırmaların varlığından da bahseder.

Snow (1978) yaptığı bir araştırmada yaşları 8 ila 10 arasında değişen çocuklar, 12 ila 15 yaş arası ergenler, ve de yetişkinler olmak üzere ana dili İngilizce olan 3 ayrı kümenin 10 aylık bir süreç içerisinde doğal ortamlarda Almanca öğrenim derecelerini karşılaştırmıştır. Öğrencilerin gelişimleri ilk üç ayın sonunda, altıncı ayda ve de süreç sonunda olmak üzere üç ayrı aşamada değerlendirilmiştir. Dilbilgisinde ve söz diziminde ergenlik çağındakiler en iyi başarımlı sağlamış, onları yetişkinler izlemiş, ve de çocuk yaştaki öğrenciler en düşük başarımlı sergilemişlerdir. Fakat sesletim alanında çok küçük değişikliklere rastlanmış, dilbilgisindeki değişiklikler de zaman içerisinde azalmıştır. Deneysel diğer çalışmalar da kısa dönemde yetişkin öğrencilerin çocuk yaştaki öğrencilere oranla daha iyi başarıml ortaya koyduklarını göstermektedir. Olson ve Samuels (1973: 266) yaptıkları bir çalışmada sesletim alanında da yetişkinlerin daha iyi başarıml ortaya koyduklarını göstermişlerdir. 15 – 25 dakikalık Almanca sesletim çalışmalarının ardından anadilleri İngilizce olan yetişkin ve ergenlerin çocuklara göre belirgin bir üstünlük sağladıklarını ortaya koymuşlardır.

Yabancı dil öğrenimlerine ilk okul ve orta okul seviyelerinde başlamış olan kümelerin başarımlarını karşılaştırarak değerlendiren bazı çalışmalar da mevcuttur. Burstall (1975: 27-28) İngiltere ve Galler’de yapılmış olan pilot bir çalışmanın sonuçlarını değerlendirmiştir. İki adet öğrenci kümesinin beş yıllık bir eğitim sonrası yabancı dilleri Fransızca üzerine başarımlarını değerlendirmiştir. Bir küme öğrenci Fransızca öğretimine sekiz yaşında ilk

okulda, diğerk küme ise on bir yaşında orta okulda başlamıştır. Yaptığı çalışma sonucu geç yaştaki öğrencilerin sürekli olarak daha başarılı olduklarını görmüştür. Her iki kümede on altı yaşlarına geldiğinde yapılan karşılaştırma sonucu orta okulda dil öğrenimine başlamış olanların ilk okulda başlamış olanlara oranla konuşma, okuma ve yazma testlerinde daha başarılı olduklarını, sadece dinleme testinde daha başarısız oldukları ortaya çıkmıştır.

İddia edilen bir başka görüş de yabancı dil öğrenimine erken yaşta başlanılmasının sonucu olarak ne ana dilin nede ikinci dilin tam olarak öğrenilemeyeceğidir. Yetişkin öğrencilerin bilişsel yetenekleri daha gelişmiş olduğundan daha hızlı öğrenecekler ve kısa süre içerisinde çocuk öğrencilerin düzeyine ulaşabileceklerdir. Ayrıca bu kişiler anadillerinin öğrenimini ikinci dil öğrenimine başlamadan önce tamamlamış olduklarından anadilleri ile de ilgili herhangi bir sorun yaşamayacaklardır. Öğrenci yabancı dil öğrenimine 13 yaş sonrası dahi başlamış olsa gerekli eğitimi aldıktan sonra sesletim de dahil olmak üzere dilin her alanında gerekli başarıyı sağlayabilecektir.

Finocchiaro (1973:14) sesletim konusunda anadil seviyesine ulaşabilmek için dil öğrenimine başlama yaşının on veya on bir yaş öncesi olması gerektiğini kabul ederken, dil öğrenimine daha sonraki yaşlarda başlamış olan yetişkinlerin de bir çok avantaja sahip olduğunu ileri sürer. Yetişkinler gözlem ve analiz yapabilir, genellemelerde bulunabilir, karşılaştıkları güçlüklerle dair açıklamalarda bulunabilir ve ya kimi şeyleri belirli şekillerde yapmaları istenebilir. Sesleri sadece taklit yolu ile aynı şekilde üretemese bile bunun sebepleri açıklanabilir ve de bu sesleri üretebilmesi için özel talimatlar verilebilir. Bu sesi çeşitli alıştırmalar yolu ile defalarca duyup tekrarladıktan sonra bunu ve benzerlerini üretebilir hale gelir. Ayrıca, varsayılanın aksine bütün çocuklar yabancı dildeki bir sesi duyup sesleri taklit ederek otomatik olarak konuşamazlar. Yapılan bir araştırmada sadece bazı çocukların dil öğrenimine dair büyük yatkınlıkları olduğu, diğerlerinin sınıf ortamında yapılan bir çok alıştırma ve aktivitenin sonucunda sesleri ayırt edip üretebildikleri görülmüştür (Finocchiaro,

1973:15).

Daha önceki bölümlerde çocuk öğrencilerin dil öğrenme yetilerindeki üstünlüklerinden bahsedilirken bu sonuca kimi ölçme ve değerlendirmelerin sonucunda varıldığı belirtilmiştir. Buradaki problemlerden biri bu ölçme ve değerlendirme sisteminin değerlendirilen kümelerin başarımlarını ne derecede ölçebilip yargıda bulunduğuudur. Çocuk ve olgun öğrencilerin başarımlarını ölçmek için kullanılan kriterlerin başka oluşu beraberinde kimi problemleri ortaya çıkarmaktadır. Çocuk öğrencilerin iletişim için ihtiyaç duydukları yapılar genellikle daha kısa ve basit, iletişim için ihtiyaç duydukları sözcük sayısı daha az, ifade ettikleri anlamlar daha basittir. Bu nedenle onların yeterli ya da başarılı olarak kabul edildiği seviye yetişkin öğrenciler için yetersiz olarak kabul edilebilmektedir. Yabancı bir ülkeye yerleşmiş bir ailenin küçük bireyi anlam bakımından kendini ifade edebildiği sürece o dili kullanmada başarılı olarak kabul edilecektir. Dikkat edilen nokta çocuğun kendini yeterince ifade edebilmesidir, yapısal hatalar fazla dikkat çekmez, hoş görülür. Aynı şey yetişkinler için geçerli değildir. Bir yetişkinden kendisini anlamsal olarak doğru ifade etmesi beklenirken, yapısal olarak ta hatasız bir ifade beklenir. Çocuk öğrencinin hatalarına karşı gösterilen hoşgörü yetişkin öğrenci için genellikle gösterilmez.

1.3.4. Anadil Düzeyine Ulaşmada Yaş Etmeninin Etkileri

Dil öğrenimi – Yaş İlişkisi üzerine yapılan tartışmaların en yoğun olduğu alan ana dil seviyesine ulaşmada yaş etmeninin etkilerinin tartışıldığı alandır. Yaygın olan görüş dil öğrenimine geç yaşlarda başlansa dahi özellikle dilbilgisi ve söz dizimi alanlarında ilerleme kaydedilebileceği, fakat uzun vadede hiç bir alanda anadil seviyesine ulaşamayacağıdır. Özellikle kritik dönem varsayımı bu görüşü ısrarla ileri sürmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte çalışmalar bulunsa da buna karşı, bu görüşü geçersiz kılar nitelikte çalışmalar da vardır.

Neufeld (1979: 239) yaptığı bir çalışmada anadilleri İngilizce olan yirmi adet yetişkine 18 saatlik yoğun bir Çince ve Japonca sesletim dersleri verilmiştir. Bu kişilerin sesletim konusundaki başarımlarını değerlendirebilmek amacı ile sesleri taklit etmeleri üzerine bir test sunulmuş ve de başarımları anadilleri Çince ve Japonca olan eğitmenler tarafından 5; anadil seviyesinde, 1; yüksek derecede aksanlı olmak üzere 5 ila 1 arasında değerlendirilmiştir. Dokuz adet öğrenci Japonca için, sekiz adet öğrenci Çince için anadil seviyesinde yeterli bulunmuşlardır. Bu çalışma uygun koşullar oluşturulduğunda yetişkinlerin en dezavantajlı kabul edildiği sesletim alanında dahi anadil seviyesinde bir başarıma ulaşabileceklerini göstermektedir. Fakat çalışmanın eleştirilebilecek taraflarından birisi yapılan değerlendirmelerin ne derece geçerli olduğudur. Tekrarlanmış ve ezberlenmiş yapıların ve tümcelerın anadil seviyesine ulaşılmış olduğunu gösterip gösteremediği sorgulanabilir.

Coppieters (1987) yaptığı bir çalışmada Fransızca öğrenimlerine ileri yaşlarda başlamış yirmi bir adet ileri seviyedeki öğrencinin başarımlarını bir dilbilgisi testi aracılığı ile yirmi adet anadili Fransızca olan kişi ile karşılaştırmıştır. Coppieters, yaptıkları hatalar, sözcük seçimleri, ve de yapısal kuruluşlar bakımından her iki küme arasında çok benzer sonuçlara ulaşıldığını, belirgin bir farklılığın bulunmadığını belirtir.

Kritik dönem varsayımının önemle vurguladığı nokta dil öğrenimine bu dönemde başlanması ile gerekli ortam oluştuğu taktirde anadil seviyesine ulaşmanın mümkün olacağı idi. Yine bu görüşe karşı görüşler ve çalışmalar vardır. Thompson (1991), Ellis (1985: 487-488'de) Amerika'ya göç etmiş Ruslardaki sesletim farklılıklarını incelemiştir. Thompson çalışmasında Amerika'ya on yaşından önce yerleşmiş olanların daha sonra yerleşmiş olanlara göre sesletim konusunda daha iyi bir edim sergilediklerini saptamıştır. Fakat Thompson'ın daha ilginç bir saptaması ise denekler arasından Amerika'ya dört yaşlarında yerleşmiş olan ikisinin hafif bir aksan ile konuşuyor olmaları idi. Bu çalışma göstermiştir ki uygun ortam oluşturulmuş dahi olsa yabancı dil öğrenimine kritik dönem olarak kabul edilen dönemde

başlamış olmak o dili anadil seviyesinde öğrenmeyi garanti etmemektedir.

Bu çalışmalar göstermektedir ki, dil öğrenimlerine ergenlikten sonra başlamış olsalar dahi uygun çalışma ortamları ve yöntemler sağlandığı takdirde yetişkinlerin de öğrenmekte oldukları yabancı dilde anadil seviyelerine ulaşmaları mümkündür. Dil öğrenimindeki başarıyı belirleyen sadece dil öğrenimine başlangıç yaşı değil, uygun ortam ve öğrenme yöntemlerinin oluşturulmasıdır.

1.3.5. Dil Öğreniminde İdeal Yaş Sınırları

Dil eğitime başlama yaşı hep tartışılan bir konu olmuştur. Dil öğrenimine ne kadar erken başlanılırsa o kadar yararlı olacağı hep söylenmiştir. Yetişkin öğrencilerin dil öğrenimi konusunda daha başarısız olduklarını ileri süren görüş bunu iki temel nedene dayandırmıştır. Beyin ve beynin olgunlaşma kuramları, ve de ileri yaştaki öğrencilere dezavantaj sağlar türdeki sınıf içi uygulamalar (Schleppegrell, 1997).

Ama yapılan kimi araştırmalar bu görüşün geçersiz olduğunu iddia etmektedir. Örneğin İngiltere’de Fransızca öğrenen 17.000 İngiliz çocuk üzerinde yapılan bir araştırmada beş yıllık bir eğitim sonrası dil öğrenimine 11 yaş sonrası başlayan kümenin sekiz yaşında başlayanlara oranla testlerde daha iyi başarımlar gösterdikleri görülmüştür. (McLaughlin, 1984: 71)

Snow (1977: 362) yetişkinlik döneminde dil öğrenimine başlayan öğrencilerinin daha başarılı olduklarını ifade etmektedir. Snow'a göre bunun nedenleri arasında yetişkin öğrencilerin zaten bir dili iyi bilmeleri ve böylece dil öğrenimini hızlandıran süreçleri ile ilgili deneyimli olmaları yer alır. Yetişkin öğrenci kendi dilini öğrenirken bilişsel bir olgunluğa ulaşmıştır ve bu olgunluğu, bilgiyi ve deneyimlerini ikinci dilin öğrenimine aktaracaktır. Yetişkin öğrencilerin kendileri için geliştirdikleri uygun stratejileri, okuma becerileri, ve de yararlanabilecekleri diğer kaynakları vardır.

Çocuk öğrencilerin dili öğrenmedikleri, *edindikleri* varsayılmaktadır. Yine Snow (2002) ye göre bu yanlış bir varsayımdır. Çocuk öğrenciler de büyük uğraşlar sonucu yabancı bir dili öğrenirler fakat onları daha başarılı kılan daha gayretli olmalarıdır. Onlar da ilk başlarda yetişkinlerle benzer sesletim hataları yaparlar fakat öğrenmekte oldukları dili yetişkinlere oranla daha fazla kullanma eğiliminde olduklarından zamanla bu hatalarından arınırlar.

Yapılan bir çok çalışma çocuk öğrencilerin yetişkinlere oranla uzun dönemde daha avantajlı olduklarını göstermektedir. Çocuk öğrencilerin öğrendikleri ikinci dili anadilleri seviyesinde kullanma oranları yetişkinlere oranla daha fazladır. Fakat kısa dönemde ise yetişkinlerin dilin yapısal kuralları, sözdizimini, ve de sözcük bilgisi alanlarında çocuk öğrencilere göre daha başarılı olduklarını, uzun dönemde bu dili sesletimi ile birlikte ana dilleri gibi kullanamamaları dahi, daha hızlı öğrenerek bir işi yürütebilecek yeterlilik seviyesine daha çabuk ulaştıkları görülmüştür.

Yaşlanma üzerine yapılan çalışmalar öğrenme yetisinin yaşlanma ile birlikte azalmadığını ortaya koymuştur. Eğer yaşlı insanlar sağlıklı kalmayı başarabilirler ise entelektüel yetenekleri ve becerileri azalmayacaktır (Ostwald ve Williams, 1985: 14). Yetişkinler çocuklardan farklı şekilde öğrenirler, fakat değişik yaşlardaki yetişkinlerin öğrenme yeteneklerine dair yaş ile ilişkin ayrımlar ortaya konulamamıştır.

Schleppegrell (1997) dil öğreniminde yaşa bağlı olarak bir gerileme olmadığını, yaşa bağlı olarak dil öğrenimini etkileyebilecek sadece görme ve duyuda ufak çaplı kayıpların yaşandığını, bunun da dil öğretiminin yapıldığı ortamda alınacak kimi tedbirler ile telafi edilebileceğini söyler. Çeşitli çevresel düzenlemeler, ses, aydınlatma gibi etmenlere önem verme, ve de yetişkin öğrencilerin ilgisini çekip yoğunlaşmalarını arttırabilecek etkili öğretim metotlarının kullanımı yetişkinlerin de dil öğrenimi konusunda çocuk öğrenciler kadar başarılı olmalarını sağlayacaktır.

Yetişkinlerin avantajı anlamsal ilişkiler veya yapısal incelikler gibi yüksek seviyedeki dil işlemlerini anlayabilmek için gerekli olan kimi sinir hücrelerinin yaş ile birlikte gelişmekte olmasıdır. Özellikle sözcük bilgisi ve dilbilgisi alanlarında yetişkinler çocuk öğrencilere göre daha başarılıdırlar. Yetişkin öğrencilerin daha gelişmiş bilişsel sistemleri vardır, daha yüksek seviyelerde genelleme ve eşleştirmeler yapabilirler, ve de daha önceki dil öğrenim deneyimlerini yeni dili öğrenirken kullanabilirler. Çocuk ve genç yaştaki öğrenciler kısa erimli belleklerini kullanırlarken, yetişkin öğrenciler öğrenme esnasında uzun erimli belleklerini kullanırlar, bu da öğrenmenin daha kalıcı olmasını sağlar.

1.3.6. Yaşa Bağlı Kısıtlamalar Ve Tedbirler

Daha öncede belirtildiği üzere sağlık öğrenme üzerinde etkili olabilir. Bir çok yaşlı insan duyu ve görüntü kaybı gibi sorunlar ile karşılaşmaktadırlar. Özellikle gürültünün olduğu yerlerde duyma problemleri yaşayabilmektedirler. Yalnız unutulmaması gereken bu problemlerin yalnızca ileri yaştaki öğrencilere ait olmadığıdır. Sınıf ortamı gürültüden arındırılmalı, yeterli aydınlatma sağlanmalı, ve uygun görsel ve işitsel araçlar kullanılmalıdır. Joiner (1981:55) yetişkinler için uygun fiziki ortamın sağlanması ve uygun eğitim programlarının sağlanması durumunda genç yaştaki öğrenciler kadar başarılı olabileceklerini ifade etmektedir. Yetişkinlerin yaşa bağlı olarak duyu ve görüntü yitimine uğradıkları bilinmektedir. Sınıf içi uygulamaların daha çok görsel ve işitsel malzemeler üzerine yoğunlaşıyor olması yetişkin öğrenci için bir dezavantaj olacaktır. Bunu ortadan kaldırmak için yetişkinlere özel programlar hazırlanabilir, ses ve görüntünün daha net olması sağlanabilir, eğitim araç ve gereçleri yetişkinlerin ilgisini çekebilecek türden seçilerek onları dil öğrenimi üzerine daha fazla yoğunlaştırabilir.

Schleppegrell, (1997) yoğun oranda sözlü tekrar, sesletim hatalarını düzeltme, ve hatasız konuşma üzerine kurulu bir yabancı dil eğitim programının yetişkinlerin katılımını

engelleyeceğini ifade eder. Diğer taraftan öğrencilere birlikte çalışma fırsatı verilmesinin, üretimin dışında anlamaya odaklanılmasının, ve de hata düzeltme üzerine çok fazla yoğunlaşılmasının yetişkin yaştaki öğrencinin kendine güveninin arttırdığını ve dil öğrenimini özendirdiğini söyler. Yetişkin öğrenciler yabancı dili genellikle iş alanlarında, ya da özel amaçlar için kullanmak maksadı ile öğrenmektedirler. Bu bakımdan çok fazla işlerine yaramayacak olan alıştırma ve uygulamalara karşı fazla tahammülleri yoktur. Yetişkinlerin ihtiyaçlarına göre yabancı dil programları hazırlanmalı, onları sıkmayacak, motivasyonlarını arttıracak türden gereçler kullanılmalıdır. Öğreticiler daha çok kaydedilen ilerlemeyi vurgulamalı, ve yetişkin öğrencilere olumlu bir yaklaşım sergilemelidir. Bu tarz bir eğitim ortamının sağlandığı yerlerde yetişkin öğrenciler genç yaştaki öğrenciler kadar, hatta sözcük bilgisi ve cümle yapılarında genç öğrencilere göre daha başarılı olacaklardır.

Görüldüğü üzere yabancı dil öğreniminde dil – yaş ilişkisi üzerine bir çok kuram ortaya atılmış, bilimsel ve pedagojik çalışmalar yapılmış, değişik yaştan bir çok kümenin denetli ve denetsiz ortamlarda yabancı dil gelişim başarımları incelenmiş ve de değişik ölçek ve değerlendirme sistemleri kullanılarak dil öğreniminde dil – yaş ilişkisi üzerine sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Fakat bir çok değişik çalışma birbirinden ayrı bir çok sonuç ortaya koymuştur. Çocuk ve yetişkin yaştaki öğrencilerin dil gelişim başarımlarını inceleyen bir çok çalışma dilin her alanında, özellikle sesbiliminde, uzun dönemde, ergenlik öncesi dil öğrenimine başlamış olanların üstünlüklerini ortaya koyarken bunu özellikle dil öğrenimindeki kritik dönemin varlığı varsayımına dayandırmıştır. Kritik dönem veya dönemlerin varlığı biyolojik olarak da açıklanmaya ve ortaya konulmaya çalışılmış, bu dönemlerden sonra dil öğrenimine başlanması durumunda öğrenimin yetersiz olacağı, yabancı dilin ana dil seviyesinde öğrenilemeyeceği savunulmuştur. Kritik dönemin varlığı bir çok dil bilimci ve bilim adamı tarafından kabul edilse de bu dönem veya dönemlerin aslında

var olmadığı, uygun koşullar ve yöntemlerin kullanılması durumunda yabancı dil öğreniminin her yaşta mümkün olabileceği, hatta ileri yaşlarda dil öğrenimine başlanılıp anadil seviyesinde yabancı dil öğrenilebileceği görüşünü ileri süren bir çok araştırmacı ve dil bilimci de mevcuttur. Bu araştırmacılar yetişkinler üzerine yaptıkları araştırmalarda ve de yetişkinler ile çocuk yaştaki öğrencilerin başarımlarının karşılaştırıldığı durumlarda yetişkinlerin çocuk öğrenciler üzerinde üstünlük sağlayabildiklerini ve bazı yetişkin öğrencilerin anadil seviyesinde yabancı dili edinebildiklerini göstermişlerdir. Kısaca özetlemek gerekirse dil öğreniminde dil – yaş ilişkisi üzerine birbirinden ayrı bir çok araştırma ve çalışma yapılmış, birbirinden ayrı bir çok sonuca ulaşılmıştır. Bu sonuçlar incelendiğinde dil öğreniminde dil – yaş ilişkisi üzerine kesin sonuçlara varmak neredeyse imkansız gibidir.

2. ARAŞTIRMA

Bu araştırmanın yapılmasının nedeni dil öğrenimi ile yaş etmeni arasında önemli oranda bir bağ olup olmadığını kontrollü bir ortamda elde edilmiş veriler ışığında inceleyerek dil öğreniminde dil – yaş ilişkisi üzerine yapılan araştırmalara ufak bir katkı sağlayabilmektir. Yaptığım bu araştırma dil öğrenimine değişik yaşlarda başlamış benzer yaştaki öğrencilerin aynı programa tutulduklarında dil gelişim başarımlarını incelemiştir. Askeri bir lisede yapılan bu araştırmada sınıf mevcutları içerisinde hem Anadolu Lisesi mezunları hem de ilköğretim lisesi mezunlarının karma bir şekilde bulunuyor olmaları böyle bir çalışmayı mümkün kılmıştır. Araştırmanın ilk aşamasında 3. sınıf öğrencileri arasından daha önce mezun oldukları orta öğretim kurumlarının niteliğine göre Anadolu Lisesi ve ilköğretim okulu mezunları olmak üzere her biri 76 kişiden oluşan iki ayrı küme oluşturulmuştur.

Bu kümelerden Anadolu Lisesi mezunları dil öğrenimine 11-12 yaşlarında yoğun bir şekilde başlamış, hazırlık sınıfında haftada yirmi saat üstü, diğer üç yılda ise haftada ortalama altı saat olmak üzere İngilizce öğretimine tutulmuşlardır. İlköğretim mezunları ise okudukları okullarda haftada iki saat olmak üzere üç yıl boyunca yetersiz bir yabancı dil eğitime tutulmuşlardır. Bu öğrenciler girmiş oldukları askeri lise sınav sonuçlarına göre okula kayıtlarını yaptırmışlardır ve de giriş aşamasında yaş ortalamaları 15 tir.

Araştırmada kullanılacak olan öğrenci kümelerinin benzer toplumsal ve yapısal özelliklere sahip olmaları ve de ölçülecekleri ortamda bir yılı hazırlık olmak üzere aynı yabancı dil programına tutulmaları, ortak sınavlar yapıp, sınav sonuçlarının genel tabanda ve beceriler düzeyinde kayıtlı tutulması her iki kümenin başarımlarının ve çıkış seviyelerinin karşılaştırılarak yaş etmeninin dil öğreniminde ne derecede etkin olduğunu göstermesi bakımından uygun bir ortam sağlamıştır.

Bu öğrencilerin her biri hazırlık sınıfında haftada yirmi altı saat, birinci sınıfta dokuz

saat, ikinci ve üçüncü sınıflarda ise sekiz saat İngilizce eğitime tutulmuşlardır. Bu eğitim sırasında Anadolu Lisesi çıkışlılar ile ilköğretim okulu mezunlarına aynı İngilizce programları uygulanmıştır. Bu programın başlangıç aşaması ilköğretim okulu mezunların İngilizce düzeyleri düşünülerek oldukça alt seviyeleri de kapsamıştır. Anadolu Lisesi çıkışlıların ilk aşamalarda belirgin bir üstünlüğe sahip olacakları öngörülmüştür. Burada bu bağlamda asıl incelenmiş olan, süreç içerisinde ve süreç sonunda bu üstünlüğün devam edip etmediği, etti ise ne oranda ettiğidir.

2.1. Konu

Yapılmış olan araştırmada konu Anadolu Lisesi ve düz lise çıkışlı öğrencilerin bir yılı İngilizce hazırlık bölümünden oluşan dört yıllık bir program sırasında ve sonrasında yapılan dil beceri ölçümleri sonucu yabancı dil gelişimleri ve başarılarının ölçülerek “dil – yaş bağıntısı”nın olup olmadığı yolunda bulgu elde edebilmektir. Yapılan ölçümler sonucunda her iki kümeye ait beceriler ve dilbilgisi başarımları karşılaştırılmış, bu karşılaştırma sonucunda dil öğrenimine erken yaşta başlamış olmanın program süresince ve de program sonunda belirgin bir avantaj sağlayıp sağlamadığı, sağladı ise dilin hangi alanlarında ne derecede gerçekleştiği tespit edilmiştir. Program süresince yapılmış olan sınavların niteliği bakımından bu değerlendirme ve tespitler dilbilgisi, dinleme, okuma, sözcük bilgisi, ve de yazma becerileri üzerine yapılabilmış, sesletim becerilerini değerlendirebilmek mümkün olmamıştır.

2.2. Amaç

Daha öncede belirtildiği üzere dil öğrenimine başlama yaşı hep tartışılan bir konu olmuştur. Bu konuda yapılan araştırmalar değişik yaşlarda dil öğrenimine başlamış olan

çeşitli kümelerin yabancı dil gelişimlerini incelemiş, dil öğrenimine başlamak için ideal yaş sınırlarını saptamaya çalışmışlardır. Dil öğreniminde yaş sınırlarının etkili olduğunun saptanması durumunda okullardaki yabancı dil eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi gerekecek, değişik yaştaki kümeler için değişik yöntemler ve araçların belirlenmesi gerekecektir.

Bu araştırmada amaç dil öğrenimine erken yaşlarda ve daha ileriki yaşlarda başlamış yaşıtlı öğrencilerin aynı yoğun yabancı dil programına tutulduklarında program süresi ve program sonu genel dil başarımlarının karşılaştırılarak dil öğrenimine erken yaşlarda başlamış olmanın üstünlük sağlayıp sağlamadığının saptanmasıdır. Böyle bir araştırma benzer yaş ve toplumsal özelliklere sahip, fakat dil öğrenimine değişik yaşlarda başlamış iki ayrı kümeyi aynı ortam içerisinde, benzer ölçme ve değerlendirme araçları ile değerlendirmesi açısından tarafsız sonuçlar sunarak dil öğrenimi – yaş ilişkisi üzerine saptamalar yapabilmemizi sağlayacaktır. Fakat daha önce yapılmış olan benzer çalışmalarda birbirinden değişik sonuçların ortaya çıkabildiği de unutulmamalıdır. Bu yüzden böyle bir araştırma bize konu üzerinde bazı fikirler verebilecek, kesin yargılara ulaşabilmek için yeterli olmayacaktır.

2.3. Erek / Denek Kitle Özellikleri

Araştırmada her biri yetmiş altı kişiden oluşan iki ayrı öğrenci kümesi incelenmiştir. Bu öğrenciler araştırma esnasında halen Kuleli Askeri Lisesi üçüncü sınıfta öğrenimlerine devam etmekte olan öğrencilerdir. Bu öğrenciler ortalama on sekiz yaşlarında olup askeri liseye giriş yaşları ortalama on beştir. Bu kümelerden Anadolu Lisesi çıkışlılar ve orta okul mezunları olmak üzere mezun oldukları eğitim kurumlarının niteliğine göre belirlenmişlerdir. Bu öğrenciler ülkemizde sekiz yıllık ilk öğretim programına geçişten iki yıl önce mezun olmuş olduklarından bir Anadolu Lisesi mezunları kümesi oluşturmak mümkün olmuştur.

Bu kümelerden Anadolu Lisesi çıkışlılar beş yıllık ilk öğretimlerinin ardından

Anadolu Liseleri sınavını kazanarak buralarda bir yılı İngilizce hazırlık olmak üzere toplam dört yıllık bir eğitim programına tutulmuşlardır. İngilizce hazırlık sınıflarında verilen İngilizce eğitimi ortalama haftada yirmi dört saattir. Daha sonraki üç yılda ise haftada altışar saat İngilizce eğitime tutulmuşlardır.

Orta okul mezunları olarak adlandırılan küme ise beş yıllık ilk öğretim programlarının ardından orta öğretim kurumlarında eğitimlerine devam etmiş, üç yıllık eğitimleri boyunca haftada iki saat İngilizce eğitime tutulmuşlardır. Her iki kümeye ait öğrencilerde orta öğretimlerinin ardından fen puanı ağırlığı ile öğrenci alan askeri lise sınavlarını kazanarak eğitimlerine askeri lisede devam etmişlerdir. Bu kümelerden orta öğretimlerini Anadolu Liselerinde sürdürmüş olanlar daha önce almış oldukları yabancı dil eğitiminin niteliği ve yoğunluğu bakımından dil öğrenimine erken yaşta başlamış olarak kabul edilmiş, orta okul mezunları ise dil öğrenimine daha geç yaşlarda başlamış olarak kabul edilmiştir.

Her iki öğrenci kümesi de benzer toplumsal niteliklere sahiptir. Yatılı olarak eğitimlerine devam etmiş olan öğrenciler yabancı dil öğrenimleri bakımından benzer fırsatlara ve engellemelere maruz kalmışlardır. Bu öğrenciler hazırlık sınıfında orta okul mezunlarının seviyesinden başlamak kaydıyla haftada yirmi beş saati bulan yoğun bir İngilizce eğitime tutulmuşlardır. Hazırlık sınıfı birinci döneminde öğrencilerden daha çok dinleyici olmaları beklenmiş, ikinci dönemde ise katılım ve üretimlerine önem verilmiştir. Yabancı dilin öğretimi esnasında gerçek hayatı yansıtan kaynakların kullanımına ağırlık verilmiş ve de okul içerisinde yazılı ve sözlü duyuruların dahi öğrenmekte oldukları yabancı dilde yapılmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca hazırlık sınıfı ikinci dönemden başlamak kaydıyla haftada bir saat olmak üzere öğrenmekte oldukları yabancı dilin gerçek kullanıcıları derslerine girmiştir. Birinci sınıftan başlayarak öğrencilerin diğer derslerinin yükleri artmış, İngilizce eğitimleri de birinci sınıfta haftada dokuz, ikinci ve üçüncü sınıflarda ise sekizer saate düşmüştür. Hazırlık sınıfı da içinde olmak üzere, bütün sınıflarda öğrencilere ortak sınavlar uygulanmıştır.

Öğrenciler yoğun bir İngilizce eğitime tutulmuş olmalarına rağmen diğer derslerinin yoğunluğu ve de bu derslerdeki başarısızlık kaygıları nedeni ile İngilizce eğitimlerine hazırlık sınıfındaki kadar özen gösterememişlerdir. Kümelerdeki öğrenciler benzer yaşlarda olduklarından sınıf içi davranışları da benzer özellikler göstermektedir. Yatılı bir öğretim kurumu olmasından dolayı aralarında oluşmuş yakınlık dili kullanım alanındaki çekinmelerini ortadan kaldırmıştır. Özellikle hazırlık sınıfında öğrenmekte oldukları dili kendi aralarında yapmış oldukları konuşmalar ve çalışmalar ile ders dışında da geliştirmeye çalışmışlardır.

2.4. Ölçülecek Özellikler / Değişkenler

Araştırmada daha önce de belirtildiği gibi her iki kümenin program süresi ve program sonu başarımları değerlendirilerek karşılaştırılacaktır. Bu karşılaştırmalara temel olacak kaynaklar Okul Ölçme Değerlendirme Şubesinde yer alan öğrenci not kayıtları ve de kendi yapmış olduğum sınavlardır. Not kayıtları öğrenci başarımlarını beceri ve dilbilgisi temelinde değerlendirmeyi mümkün kılmaktadır. Bütün öğrencilere aynı gün ve saatte ortak sınavlar uygulanmıştır. Sınavlar genellikle dinleme, okuma becerileri, dil bilgisi, sözcük bilgisi, ve de yazma becerileri olmak üzere beş bölümden oluşmuş ve bu bölümler ayrı ayrı değerlendirilerek Okul Ölçme Değerlendirme Şubesi'ndeki not kayıtlarında yer almıştır. Öğrencilere yapmış olduğum sınavlar da benzer biçemdedir. Araştırmada öğrencilerin bu alanlardaki başarımları değerlendirilerek kümeler arasında karşılaştırmalar yapılmıştır.

Dil öğrenimi – yaş ilişkisi tartışılırken en çok üzerinde durulan konulardan biri sesbilgisi, özellikle sesletim konusu idi. Dil öğrenimine geç yaşta başlayanların özellikle sesletim alanında dezavantaja sahip olacakları, bu konuda kendilerini yeteri kadar geliştiremeyecekleri dile getirilmişti. Maalesef araştırmada öğrencilerin sesletim konusundaki başarımlarını değerlendirmeyi mümkün kılacak veriler mevcut değildir. Fakat ileri sürülen görüşler arasında dilin diğer bütün alanlarında da geç yaştaki öğrencilerin dezavantaja sahip

olacağı, sadece üretim alanlarında dezavantaja sahip olurken; anlamaya dayalı alanlarda bu dezavantajın var olmayacağı, sadece sesletim alanında dezavantaja sahip olurken, diğer bütün alanlarda genç yaşta dil öğrenimine başlayanlara oranla avantajlı olacağı; ve de uygun eğitim verildiği takdirde sesletim de içinde olmak üzere bütün alanlarda bu dezavantajın geçersiz olacağı; hatta geç yaştaki öğrencilerin bilişsel becerileri gelişmiş olduğundan dil öğreniminde bilişsel becerilerini de kullanarak erken yaşta başlayanlara oranla avantajlı duruma geçeceği iddiaları yer almakta idi.

Araştırmada daha önce belirtilmiş olan beş alandaki ölçümler karşılaştırılarak bu görüşler üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.

2.5. Araştırmanın Tasarlanması

Araştırmada, dört yıllık askeri lise eğitim ve öğretim programlarını tamamlayarak mezun olma aşamasındaki üçüncü sınıf öğrencilerin dahil edildikleri iki adet küme oluşturulmuştur. Öğrencilerin üçüncü sınıflardan seçilmesinin nedeni, böyle bir seçimin süreç içerisindeki ve süreç sonundaki gelişim ve başarılarının değerlendirilebilmesi ve de program sonu genel bir değerlendirme yapılabilmesini mümkün kılmasıdır. İlköğretimin sekiz yıla çıkarılması ile Anadolu Liselerinin orta bölümlerinin kaldırılmış olması da son iki yıl içerisinde kayıt yaptırmış öğrenciler arasında böyle bir çalışmanın yapılmasını olanaksız hale getirmiştir. Yapılan sınavların ortak olması ve sonuçlarının beceriler ve dilbilgisi tabanında kayıtlı tutulması bu sınav sonuçlarının kullanılmasını mümkün kılmıştır. Araştırmada oluşturulmuş olan iki kümenin hazırlık sınıfından başlamak kaydıyla sınav sonuçları istatistiksel olarak hem beceri hem de dilbilgisi tabanında kullanılmış, her iki küme arasında karşılaştırmalar yapılarak sonuçlara ulaşılmaya çalışılmıştır. Daha sonra ise içinde hem Anadolu Lisesi mezunları, hem de orta okul mezunlarını bulunduran son devre olan ikinci sınıflardan da Anadolu Lisesi mezunları ve orta okul mezunları olmak üzere ellise kişilik iki

küme oluşturulmuş, bu kümelerin sadece ikinci sınıfta almış oldukları notlar yine hem beceri hem de dilbilgisi bazında değerlendirilmiştir. İkinci sınıflardan oluşan bu kümelerin araştırmaya katılmasının nedeni araştırmanın geçerliliğini arttırmaktır. Bu kümelerden de benzer sonuçların alınması araştırmada alınan sonuçların rastlantısal olmadığını, benzer kümeler üzerine yapılan sonuçların benzer sonuçlar ortaya koyduğunu gösterecektir.

2.6. Veri Toplama Yolları

Araştırmanın verilerini toplamada temel kaynak okulun Ölçme Değerlendirme Şubesi olmuştur. Yabancı dil sınavları müfredat dahilinde belirlenmiş konuları içerir şekilde genellikle dilbilgisi, dinleme, okuma, sözcük bilgisi, ve de yazma bölümlerinden oluşturularak bütün *Kısımlarda* aynı gün ve saatte ortak olarak uygulanır. Ölçme ve değerlendirmeler öğretmenler tarafından yapıldıktan sonra sonuçlar oluşturulmuş olan bölümler tabanında *Excel* sayfalarına girilerek Ölçme Değerlendirme Şubesine teslim edilir. Sınav notlarının bir bütün halinde değil de sınavın bölümlerine göre parçalar halinde girilmesinin nedeni ise öğrencilerin eksik oldukları ve de geri beslemeye tutulacakları alanların belirlenmesidir. Öğrencilerin girmiş oldukları bütün sınav notları mezuniyetlerine kadar bilgisayar ortamında kayıtlı tutulmaktadır. Araştırmanın yürütülebilmesi için Ölçme Değerlendirme Şubesindeki bu verilerden yararlanılmıştır. Ayrıca kendi hazırlamış olduğum sınavlar da araştırma içindeki kümelerin bulunduğu *Kısımlarda* uygulanmış, bunların sonuçları da araştırmada öğrencilerin müfredat dışı başarımlarını göstermesi açısından kullanılmıştır. Bu sınavlarda sorulmuş olan soruların büyük çoğunluğu geçmiş yıllara ait TOEFL sorularıdır.

2.7. Ölçme Aracı

Daha önce de belirtildiği üzere araştırmada kullanılan verilerin bir çoğu eğitim öğretim yılı içerisinde öğrencilere uygulanmış olan sınav sonuçlarının Ölçme Değerlendirme Şubesinden alınması ile toplanmıştır. Bu sınavlar müfredat konularını kapsamakla birlikte, aynı zamanda öğrenci becerilerini de ölçer niteliktedir. Öğrencilerin müfredat dışı başarımlarını ölçme amacı ile kullanılmış olan sınavlar da okul sınavlarına benzer şekilde dinlenme, okuma, dilbilgisi, sözcük bilgisi, ve de yazma konularını içerir şekilde hazırlanmıştır. Ölme Değerlendirme Şubesinden alınmış olan sonuçlar Anadolu Lisesi mezunları ve de orta okul mezunları olmak üzere oluşturulmuş olan 76'şar kişilik 2 kümeyi içerir biçimde *Excel* dosyaları haline getirilmiştir. Her bir öğretim yılında altışar adet sınav uygulandığından her bir küme için her bir yıla ait altı adet *Excel* dosyası hazırlanmıştır. Bu dosyaların her biri daha önce de belirtilmiş olan dilbilgisi, dinleme, okuma, sözcük bilgisi, ve yazma alanlarında, ve de toplam puanda öğrencilerin almış oldukları puanları göstermektedir. Her bir sınav için tüm bu alanlarda ve de toplam puanda eşit sayıdaki her iki kümenin puanlarının toplamı alınmış, bu puanlar grafikler ve yüzdeler aracılığı ile değerlendirilip karşılaştırılarak kümelerin her bir sınav için göstermiş oldukları başarımlar değerlendirilmiştir. Benzer değerlendirme ve karşılaştırmalar kendi yapmış olduğum sınavlarda da uygulanmıştır.

2.8. Araştırmanın Yürütülmesi

Araştırmada ilk aşama değerlendirilecek olan kümelerin oluşturulması olmuştur. Öğrencilerin dört yıllık bir program sürecindeki ve bitimindeki yabancı dil gelişimleri ve başarımları incelenecek olduğundan kümelerin üçüncü sınıflardan oluşturulması uygun olmuştur. Anadolu Lisesi mezunları ve orta okul mezunlarının oluşturacağı iki adet küme oluşturmak amacı ile üçüncü sınıflara ait öğrenci künye defterinden mezun oldukları okulların niteliğine göre ilk aşamada 80'er kişilik 2 ayrı küme belirlenmiştir. Kendi yapacağım

sınavlarda kolaylık sağlaması açısından bu kümeler var olan 15 *Kısım* içerisinde değil, sadece 7 *Kısım* içerisinde belirlenmiştir. Daha sonra ise kendi hazırlamış olduğum sınavı bu *Kısımların* derslerine girmekte olan İngilizce öğretmenleri *Kısımlarına* uygulamışlar, bu uygulama öncesinde bu sınavların sadece bir araştırmaya yardımcı olması maksadı ile uygulandığını, onlara olumlu veya olumsuz her hangi bir yansımalarının bulunmayacağını açıklamışlardır. Yapılan bu sınavın sonucunda kimi öğrencilerin sınava katılamaması, kimilerinin de ismini yazmaması sonucunda başlangıç aşamasında 80'er olarak planlanan küme sayıları 76'ya düşürülmüştür. 76 kişilik kümeler kesin olarak belirlendikten sonra ölçme değerlendirme şubesinden geçmiş yıllara ait sınav sonuçları disket içerisinde alınmış, kümeleri oluşturan kişiler ayrıştırılarak, onlara ait *Excel* dosyaları oluşturulmuştur. Bu dosyaların içerisinde yer alan veriler, grafikler ve de yüzdeler aracılığı ile değerlendirilerek her 2 küme tüm sınavlar ve bu sınavların içerisinde yer alan beceriler dikkate alınarak karşılaştırılmıştır. Öğrencilerin içinde bulundukları eğitim ve öğretim dönemine ait İngilizce sınav sonuçları da her sınavdan sonra Ölçme Değerlendirme Şubesinden alınarak aynı şekilde değerlendirilmiştir. Aynı uygulama kendi yaptığım sınavlar için de geçerlidir. Bütün bu veriler derlendikten, her iki küme için *Excel* dosyaları hazırlanıp grafikler ve yüzdeler oluşturulduktan sonra değerlendirme ve karşılaştırmalar yapılmış, alınan sonuçlar bu konuda daha önce yapılmış çalışmalar ve de sonuçları da dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Her 2 kümeyle ait olan *Excel* dosyaları içerisindeki tüm veriler tez içerisinde yer almamış, bu veriler sonucu oluşturulmuş olan grafikler ve yüzdeler tez içerisinde sunulurken grafik ve yüzdeler ışığında kümelerin başarımları değerlendirilmiştir. Verilerin grafikler ve yüzdeler olarak işlenmesi esnasında kolaylık sağlaması açısından çeşitli kısaltma ve kodlamalar yapılmıştır. Bu kısaltma ve kodlamalar aşağıdaki tabloda sunulmuştur:

Tablolarda Kullanılan Kısaltmalar

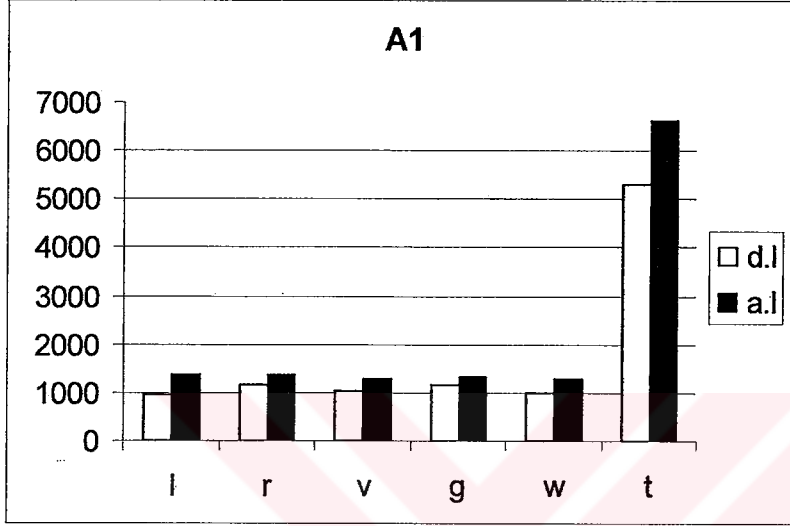
Sınavlar	1	2	3	4	5	6
Sınıflar						
Hazırlık	A1	A2	A3	A4	A5	A6
1. sınıf	B1	B2	B3	B4	B5	B6
2. sınıf	C1	C2	C3	C4	C5	C6
3. sınıf	D1	D2	D3	D4	D5	D6
Toplam	T					
Listening	L					
Reading	R					
Vocabulary	V					
Grammar	G					
Writing	W					
Orta okul / Düz lise	DL					
Anadolu lisesi	AL					
Kendi yaptığım sınav	E					

Bulgular bölümünde yer alan tabloların içerisindeki rakamlar her küme içerisindeki 76 adet öğrencinin o alandan almış oldukları puanların toplamıdır. Grafikler bu toplam puanların karşılaştırılması sonucu oluşturulmuştur.

2.9. BULGULAR

2.9.1 Kümelere Ait Tablo Ve Grafikler

	l	R	v	g	w	t		
d.l	971	1140	1039	1164	979	5293	70	-18
a.l	1353	1372	1300	1346	1272	6643	87	

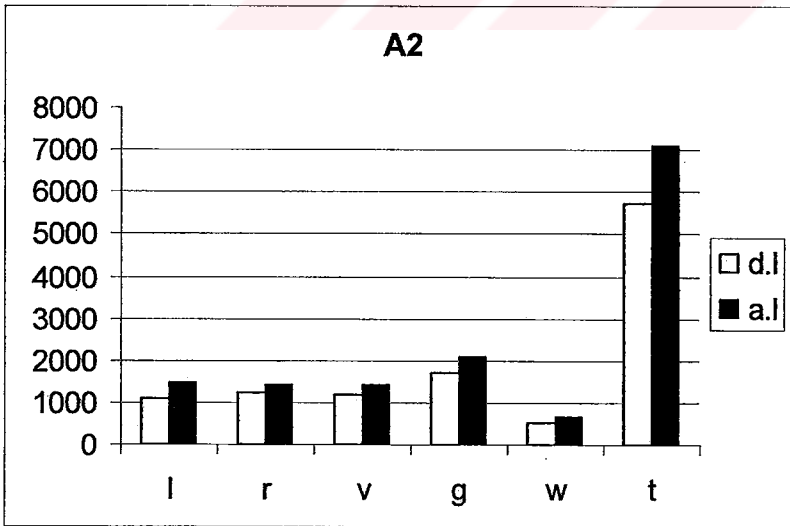

Her iki küme arasında toplam puanda fark %18 oranında gerçekleşmiştir.

Hazırlık sınıfı sınavlarına ait tablo ve grafikler.

Birinci sınavda dinleme ve yazma bölümlerinde fark düz lise aleyhine en yüksek, okuma ve dilbilgisi bölümlerinde daha düşük gerçekleşmiştir.

	l	r	v	g	w	t		
d.l	1086	1249	1184	1693	536	5748	76	-18
a.l	1453	1436	1431	2099	682	7101	93	

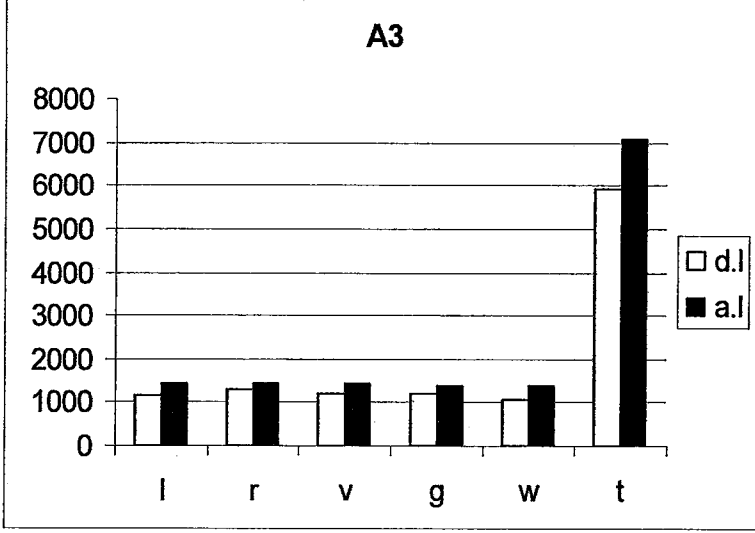
İkinci sınavda da toplam puanda fark %18 oranında gerçekleşmiştir.

İkinci sınavda fark yine dinleme ve yazma bölümlerinde en yüksekken, okuma ve sözcük bilgisi bölümlerinde daha düşük gerçekleşmiştir.

	l	r	v	g	w	t		
d.l	1134	1272	1199	1224	1074	5903	78	-15
a.l	1445	1442	1412	1389	1382	7070	93	

Üçüncü sınavda toplam puanda fark %15 tir.

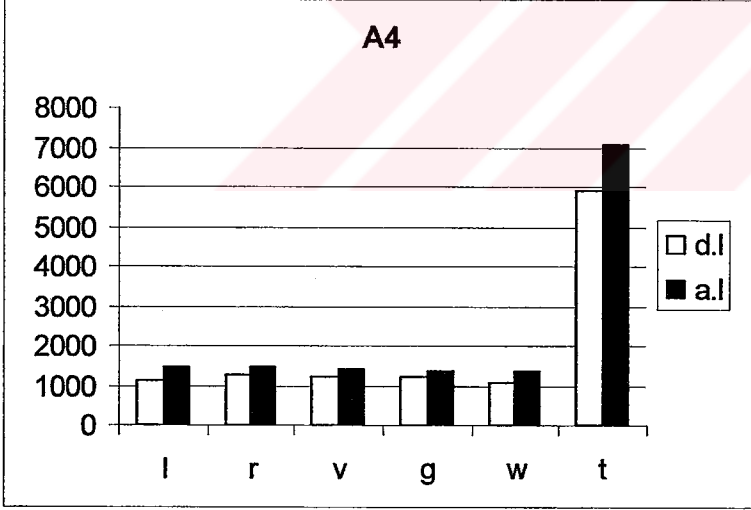
Üçüncü sınavda fark en yüksek yazma bölümünde gerçekleşmiştir. Dinleme bölümünde yine yüksek, okuma ve dilbilgisi bölümlerinde düşüktür.

	L	R	V	G	W	T		
D.L	918	1187	884	1486	887	5362	71	-18
A.L	1312	1402	1037	1720	1268	6739	89	

Fark tekrar %18 oranına çıkmıştır.

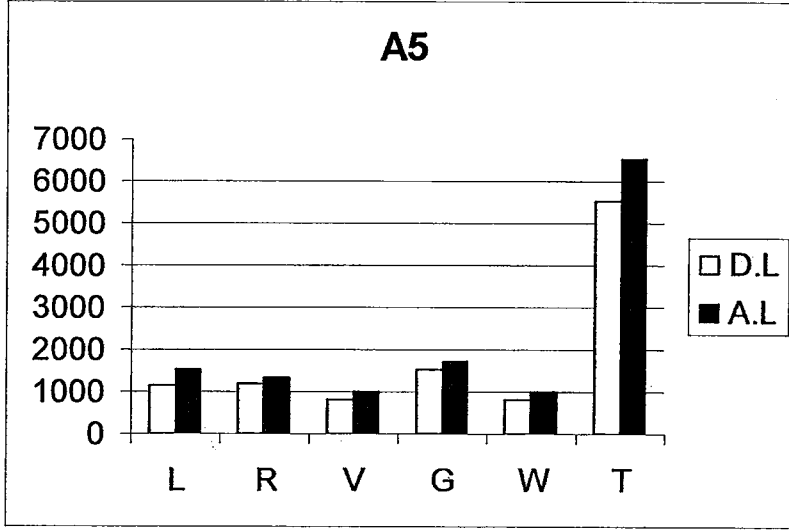
Dördüncü sınavda farkların düz lise aleyhine yine yüksek olduğu görülmektedir. Dinleme ve yazma bölümlerinde farklar yine yüksektir.

	L	R	V	G	W	T		
D.L	1159	1177	825	1530	811	5502	72	-13
A.L	1510	1346	980	1699	979	6514	86	

Beşinci sınavda toplam puanda fark %13'e düşmüştür.

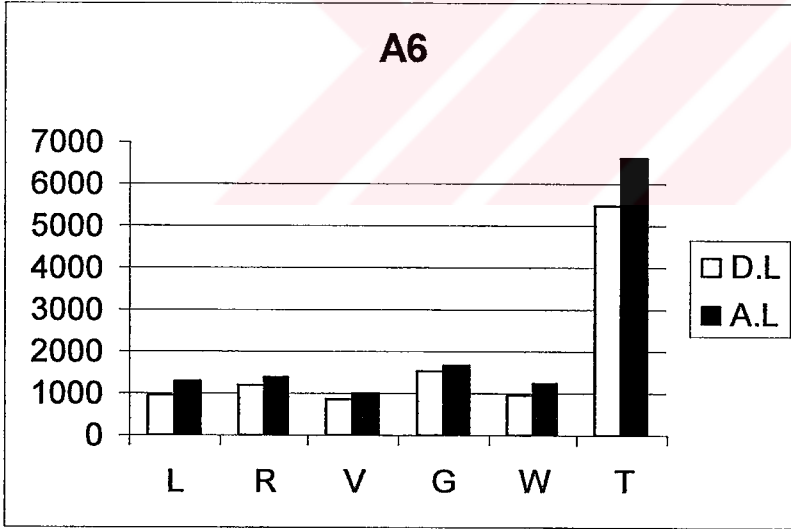
Beşinci sınavda farkların azaldığını görmekteyiz. Fark dinleme alanında en yüksek, dilbilgisi alanında en düşük seviyede gerçekleşmiştir.

	L	R	V	G	W	T		
D.L	973	1191	857	1509	965	5495	72	-15
A.L	1309	1391	996	1669	1252	6617	87	

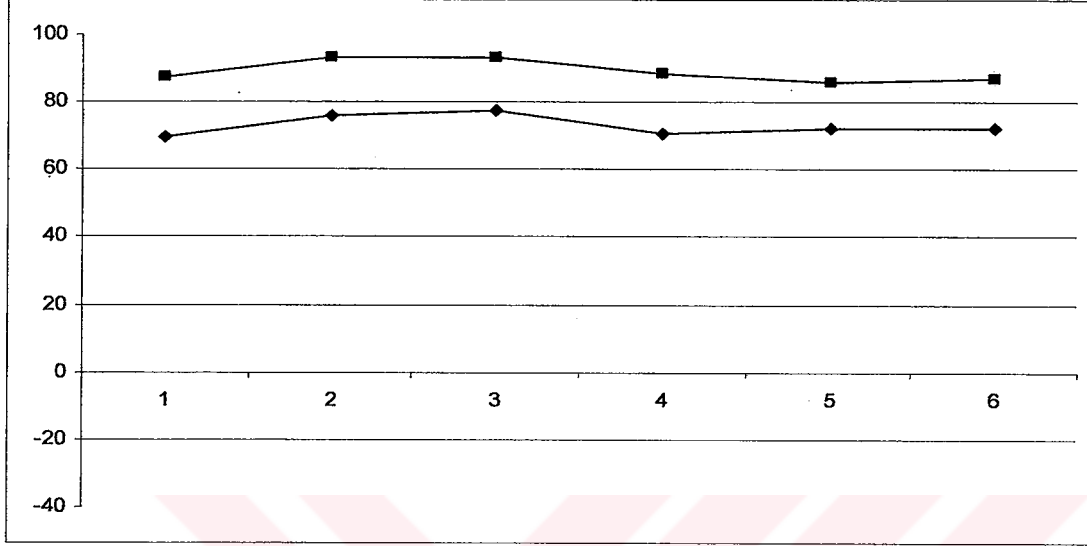
Son sınavda fark %15 oranında gerçekleşmiştir.

Hazırlık sınıfının son sınavında farklar yine dinleme ve yazma bölümlerinde diğer bölümlere göre daha yüksek seviyelerde gerçekleşmiştir.

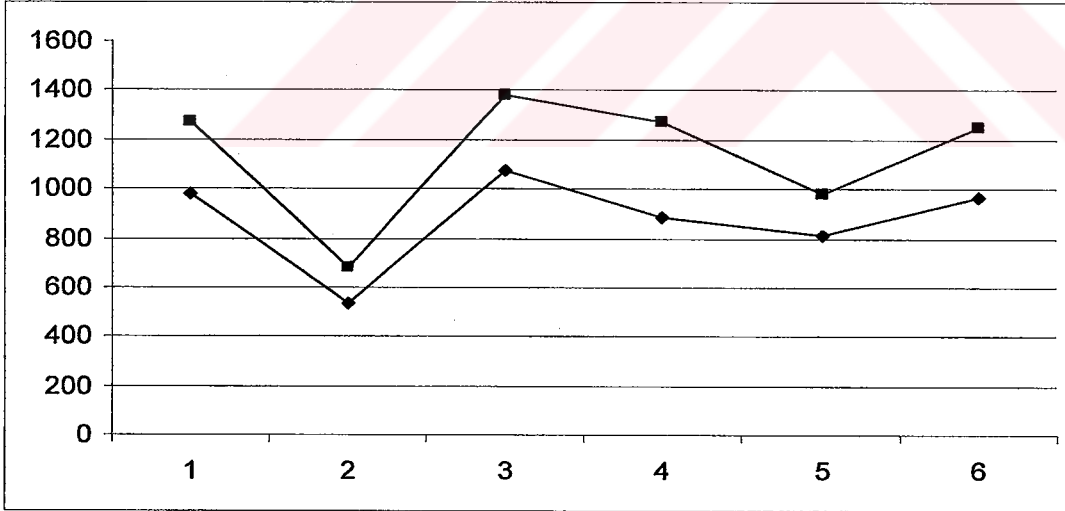

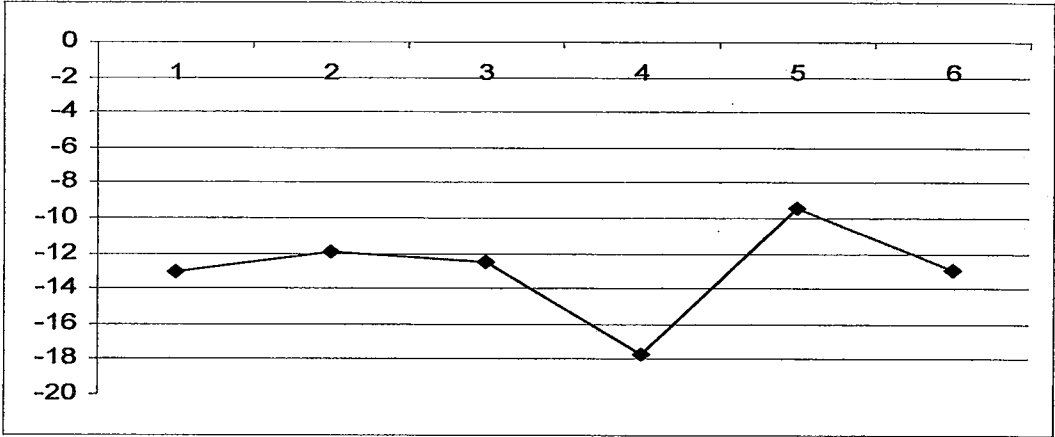
2.9.2. Toplamda Ve Beceriler Temelinde Farkları Gösterir Grafik Ve Tablolar.

T	D.L	70	76	78	71	72	72
	A.L	87	93	93	89	86	87
		-18	-18	-15	-18	-13	-15

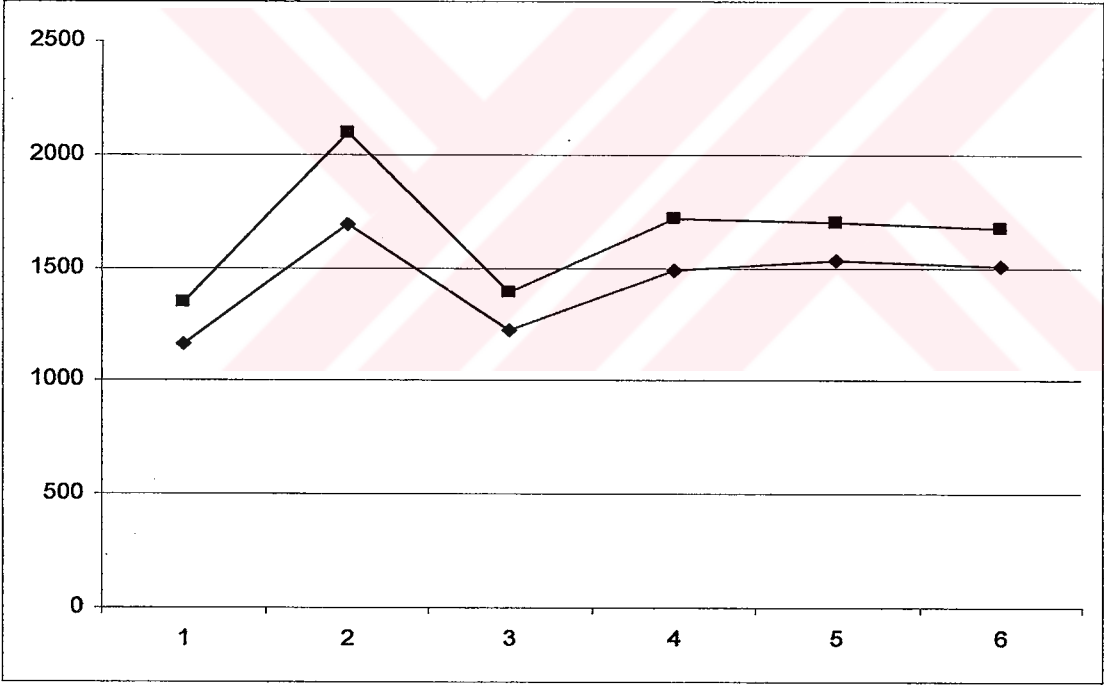

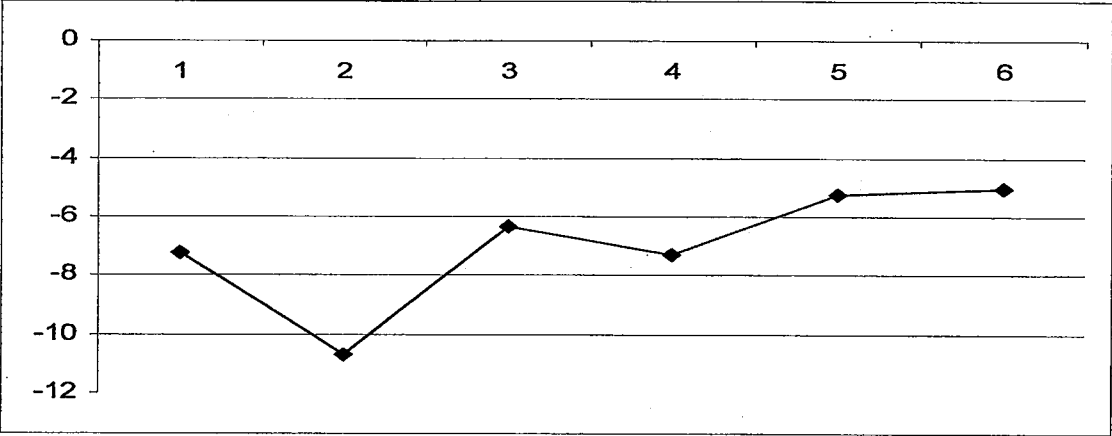
W	D.L	979	536	1074	887	811	965
	A.L	1272	682	1382	1268	979	1252
		-13	-12	-13	-18	-9	-13

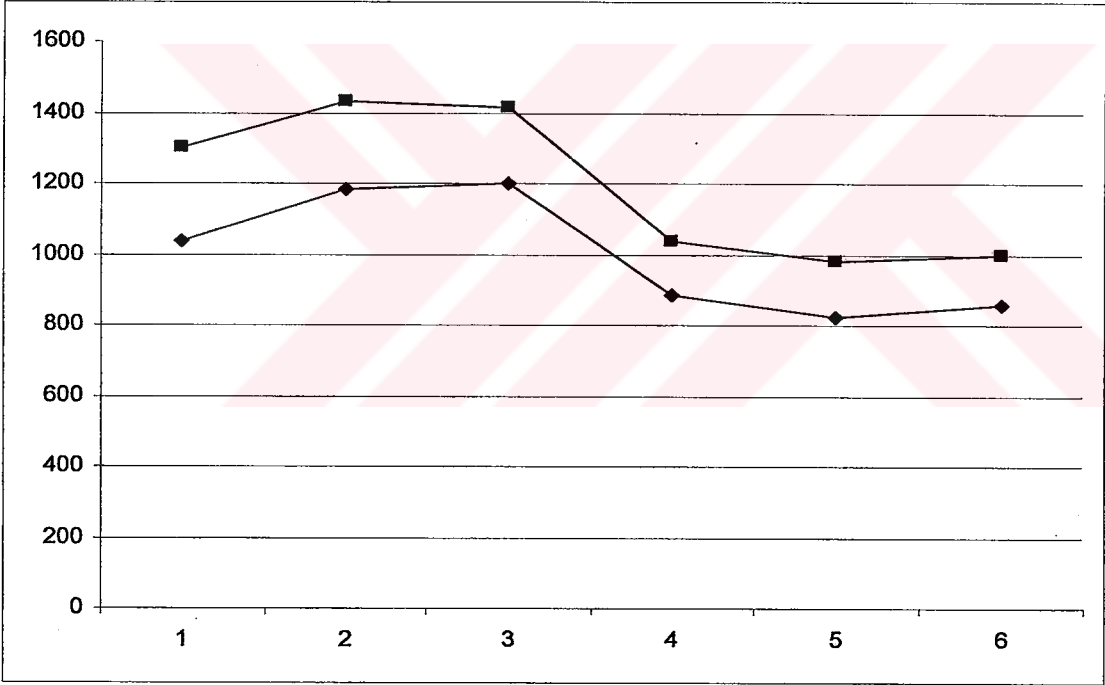

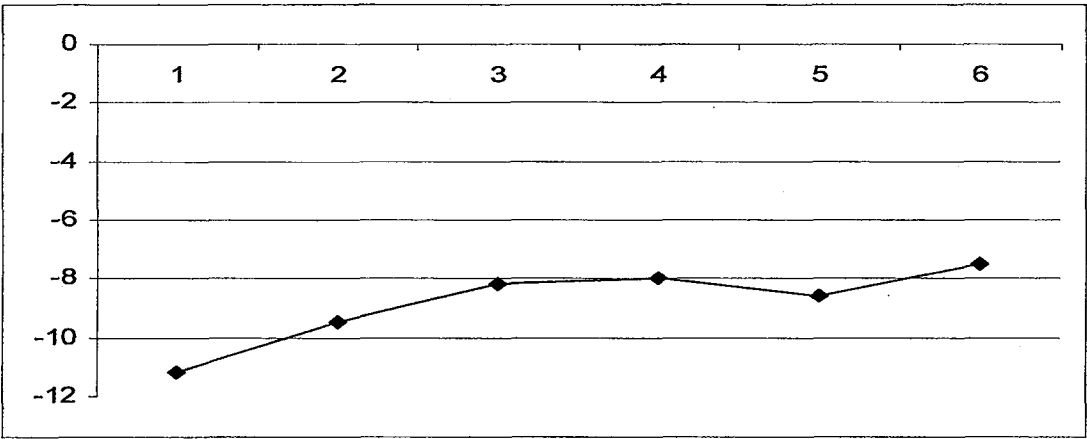
G	D.L	1164	1693	1224	1486	1530	1509
	A.L	1346	2099	1389	1720	1699	1669
		-7	-11	-6	-7	-5	-5

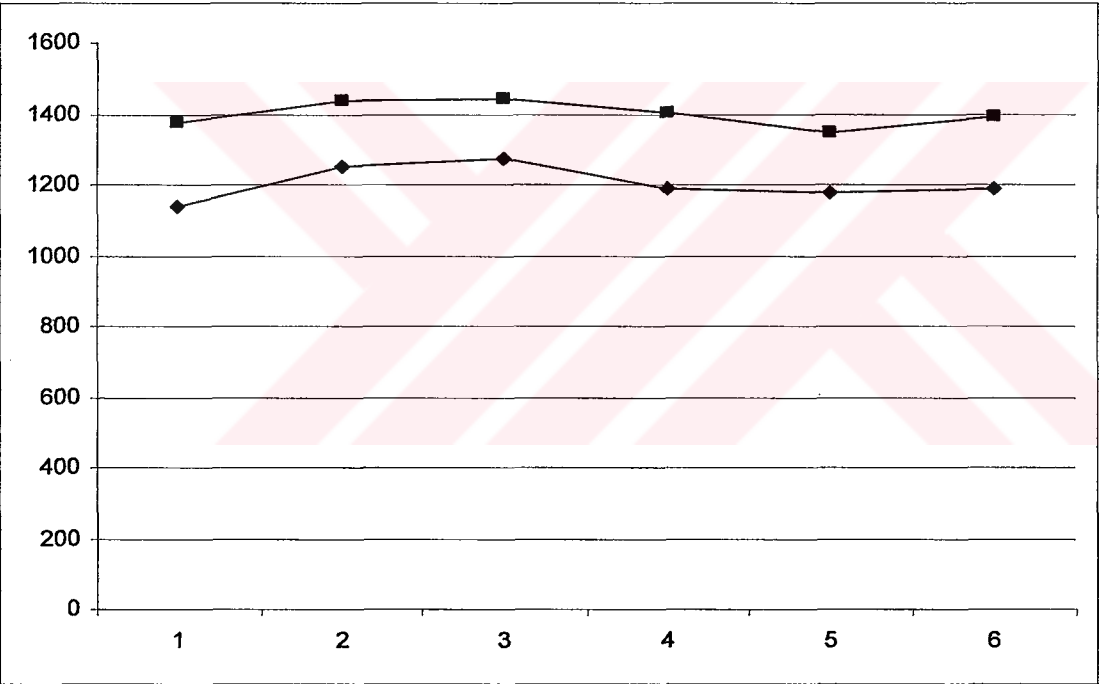

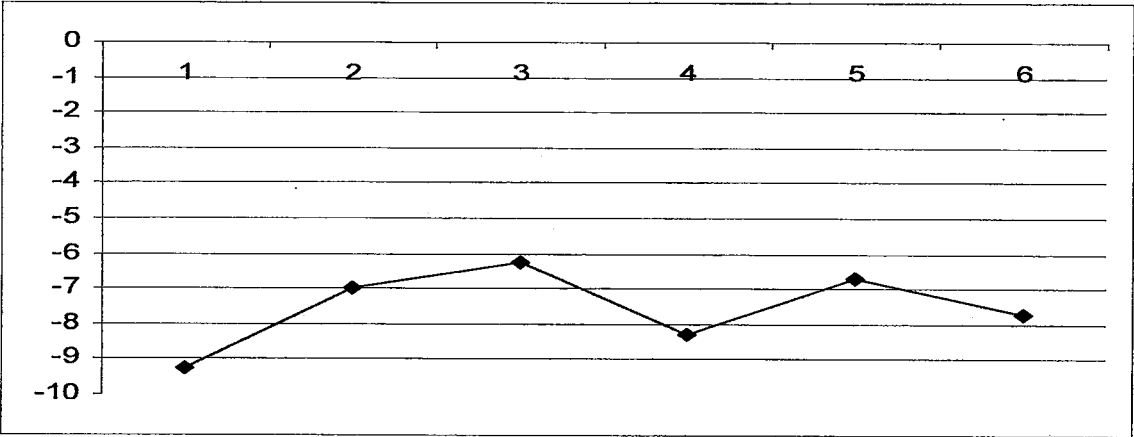
V	D.L	1039	1184	1199	884	825	857
	A.L	1300	1431	1412	1037	980	996
		-11	-9	-8	-8	-9	-8

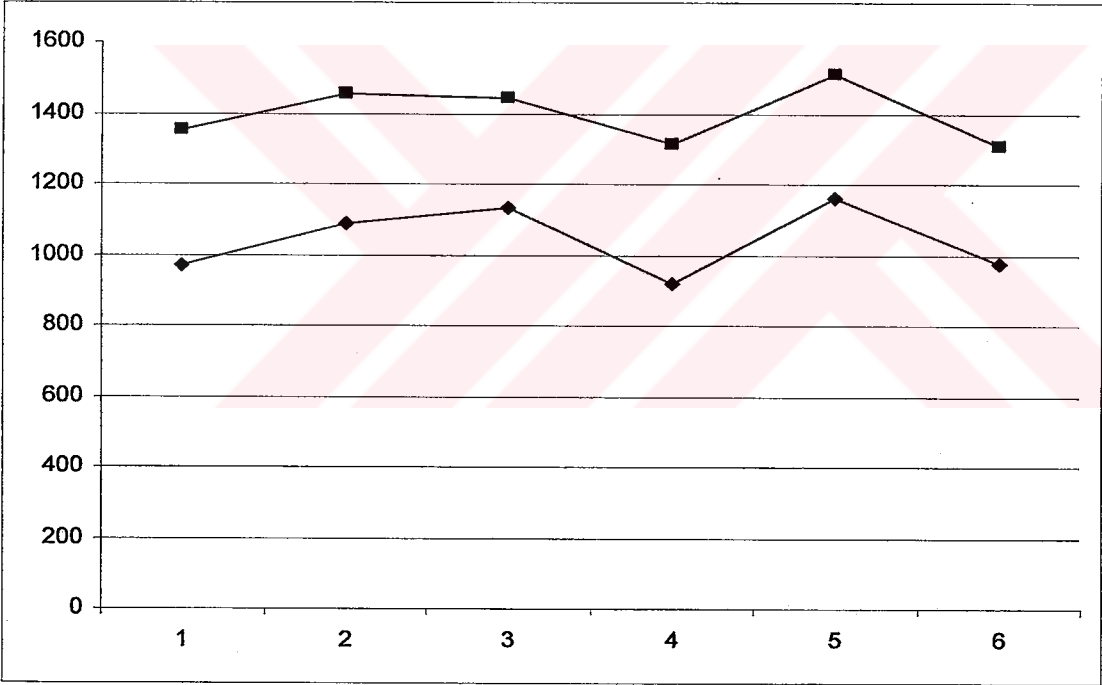

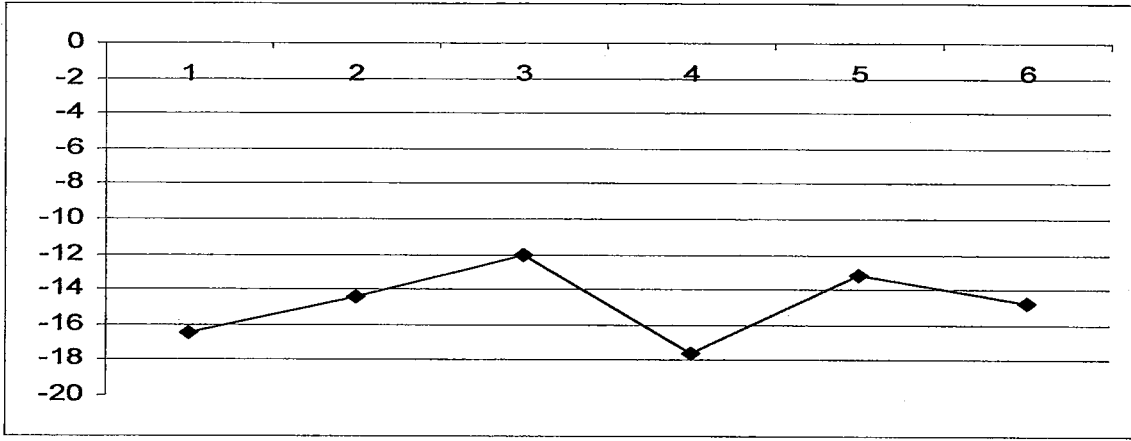
R	D.L	1140	1249	1272	1187	1177	1191
	A.L	1372	1436	1442	1402	1346	1391
		-9	-7	-6	-8	-7	-8

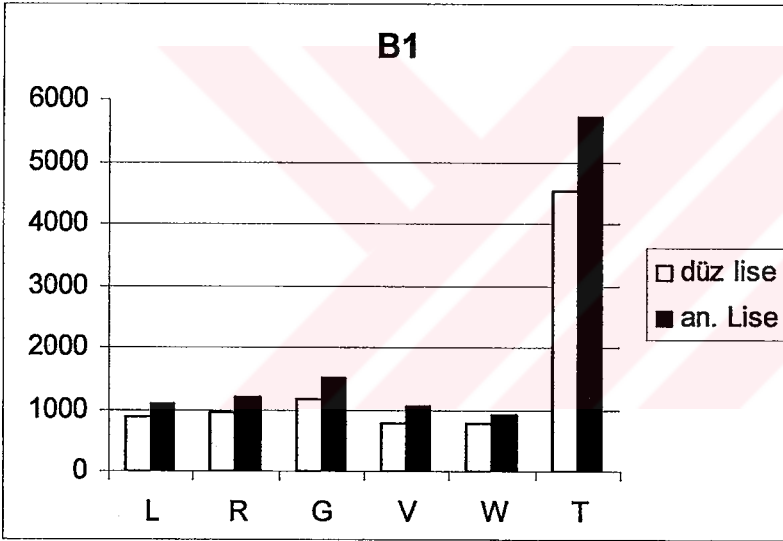

L	D.L	971	1086	1134	918	1159	973
	A.L	1353	1453	1445	1312	1510	1309
		-16	-14	-12	-18	-13	-15

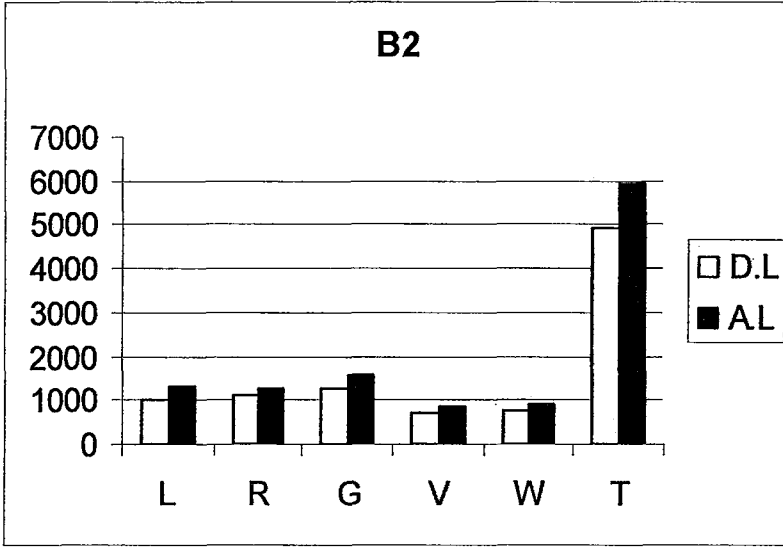
	L	R	G	V	W	T		
d.l	862	954	1172	784	759	4531	60	-15
a.l	1085	1178	1494	1036	911	5704	75	

Birinci sınıfa ait birinci sınavda en yüksek farkın dilbilgisi alanında gerçekleştiğini görmekteyiz. Sözcük bilgisi alanında da fark diğerlerine göre nispeten yüksektir.

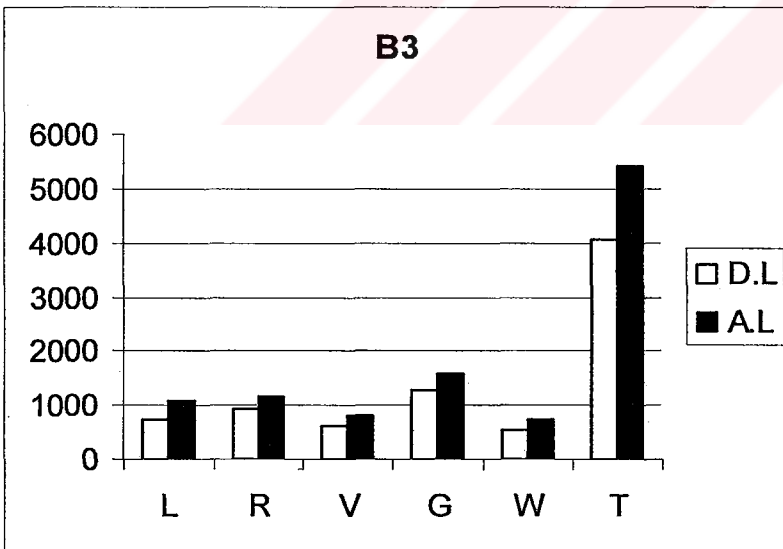
	L	R	G	V	W	T		
D.L	1009	1122	1287	710	784	4912	65	-14
A.L	1343	1247	1560	860	938	5948	78	

İkinci sınavda fark dinleme bölümünde en yüksek seviyede gerçekleşmiş, bir tek okuma bölümünde düşük seviyede gerçekleşmiştir.

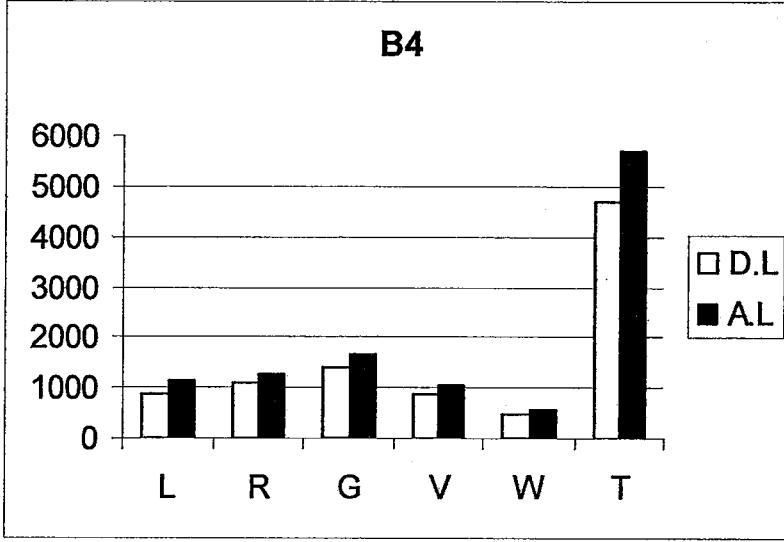
	L	R	V	G	W	T		
D.L	735	919	609	1274	523	4060	53	-18
A.L	1082	1173	825	1580	742	5402	71	

Üçüncü sınavda toplamda da çok yüksek olan fark dinleme ve yazma bölümlerinde en yüksektir. Farkın en düşük seviyede gerçekleştiği bölümler dilbilgisi ve okuma bölümleridir.

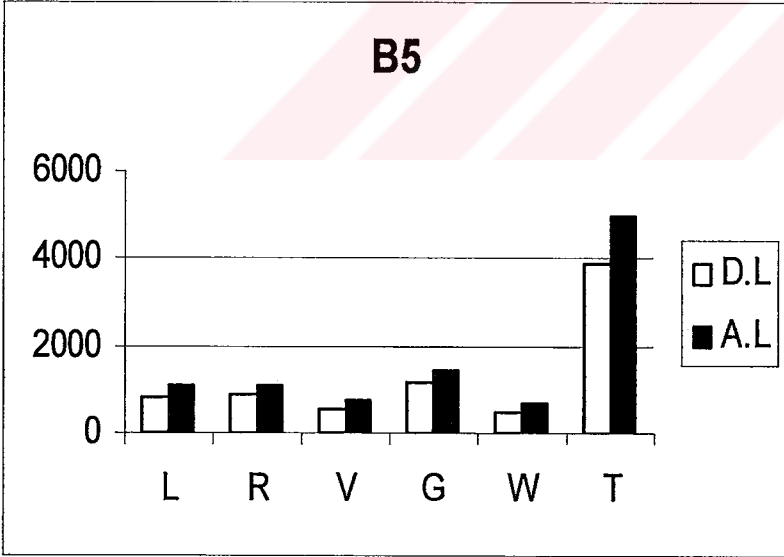
	L	R	G	V	W	T		
D.L	859	1082	1381	860	490	4672	61	-14
A.L	1149	1259	1672	1067	565	5712	75	

Dördüncü sınavda fark en yüksek oranda dinleme bölümünde gerçekleşmiştir. Okuma ve yazma bölümlerinde fark nispeten düşük gerçekleşmiştir.

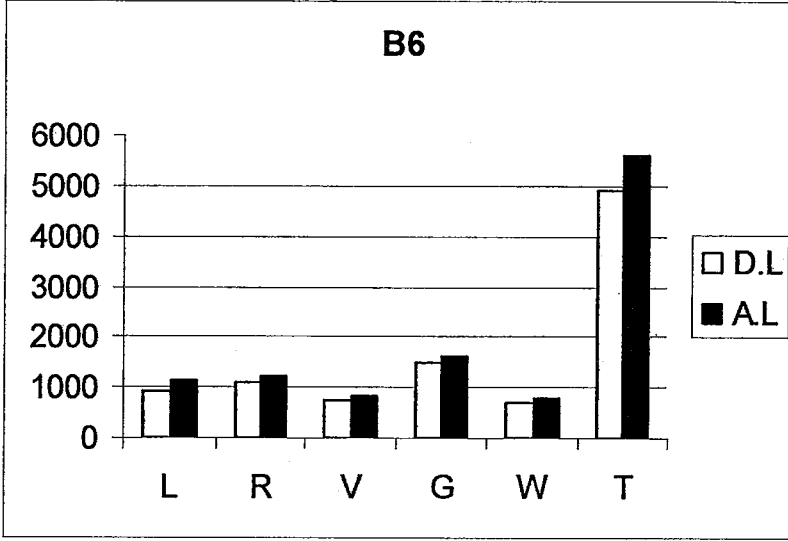

	L	R	V	G	W	T		
D.L	808	866	579	1157	503	3913	51	-14
A.L	1085	1061	769	1406	652	4973	65	

Beşinci sınavda fark dinleme bölümünde yine en yüksek oranda gerçekleştiğiniz. Bu sınavda sözcük bilgisi alanında da fark oldukça yüksek gerçekleşmiştir. Dilbilgisi ve okuma bölümlerinde fark daha düşüktür.

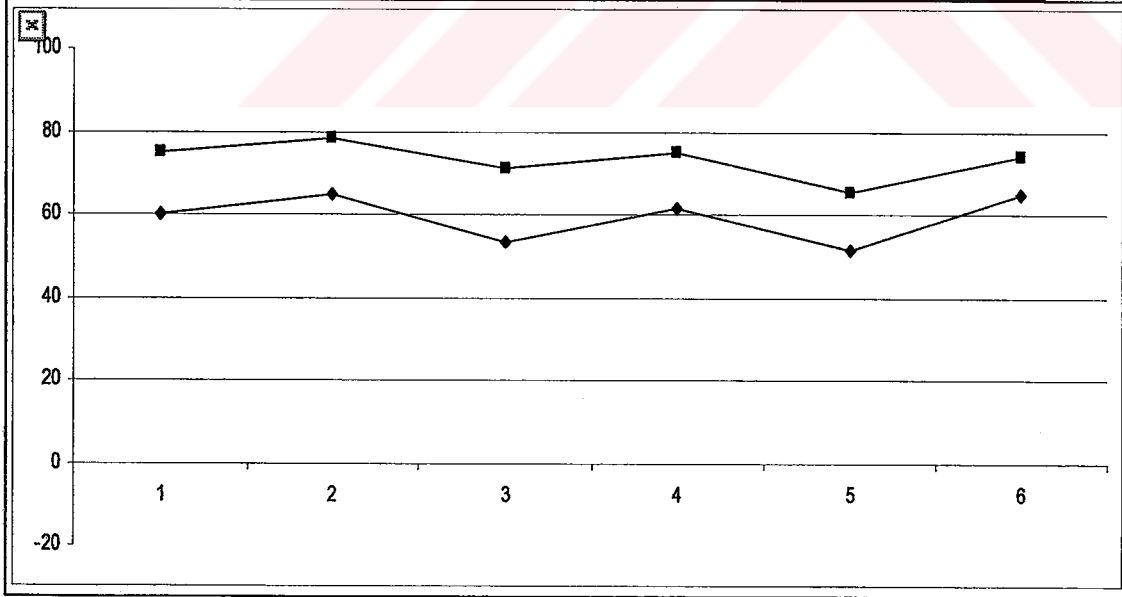
	L	R	V	G	W	T		
D.L	913	1109	738	1470	679	4909	65	-9
A.L	1127	1220	840	1638	790	5615	74	

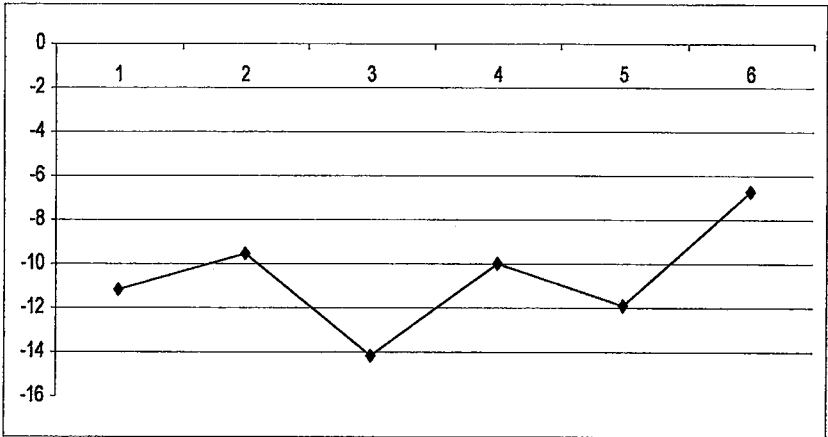

Bu sınavda farklar diğer sınavlara oranla daha düşük seviyelerde gerçekleşmiştir. Farklar dinleme ve yazma bölümlerinde en yüksekken, dilbilgisi ve okuma bölümlerinde oldukça düşük seviyelerde gerçekleşmiştir.

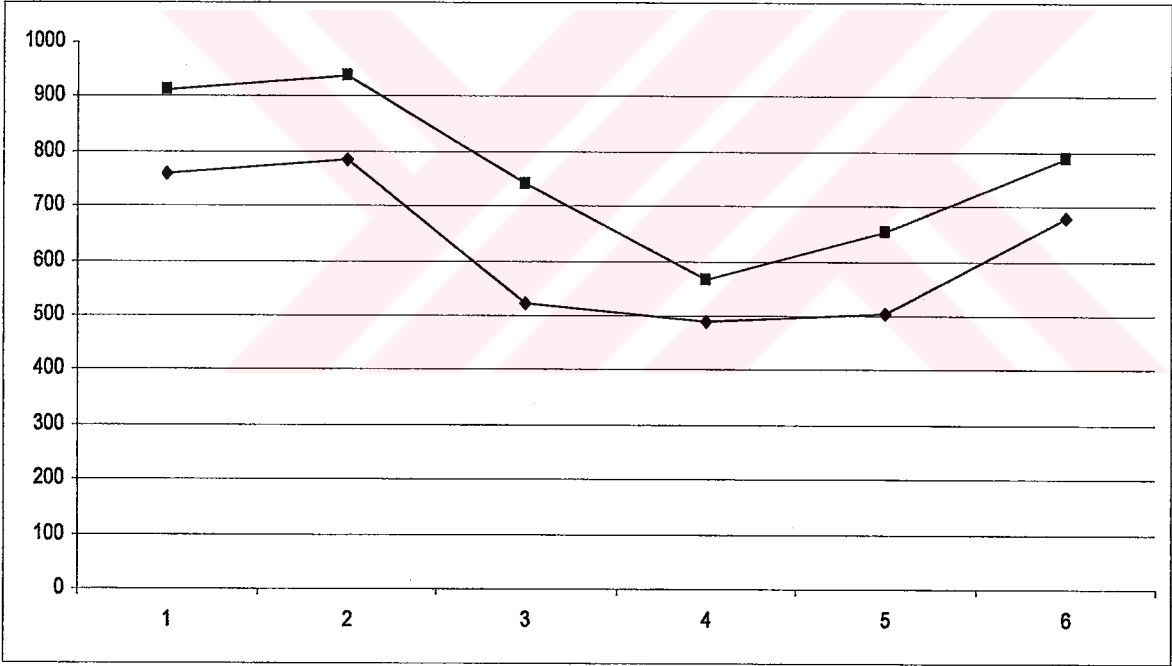
2.9.3. Toplamda ve beceriler temelinde farkları gösterir grafik ve tablolar.

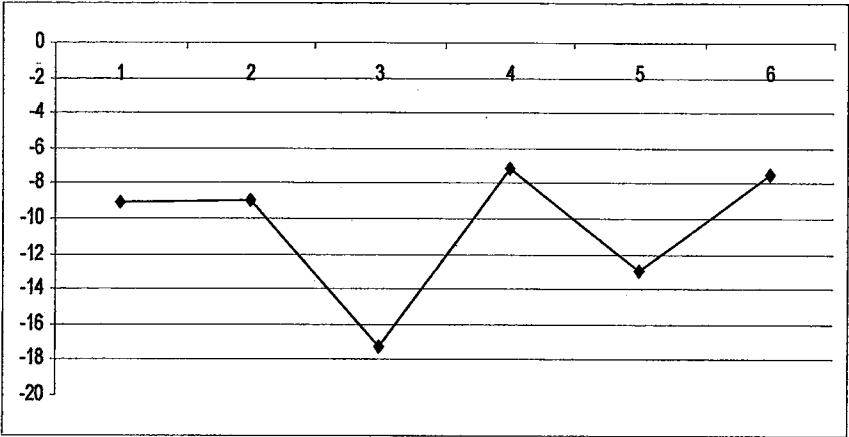
T	D.L	60	65	53	61	51	65
	A.L	75	78	71	75	65	74
		-11	-10	-14	-10	-12	-7

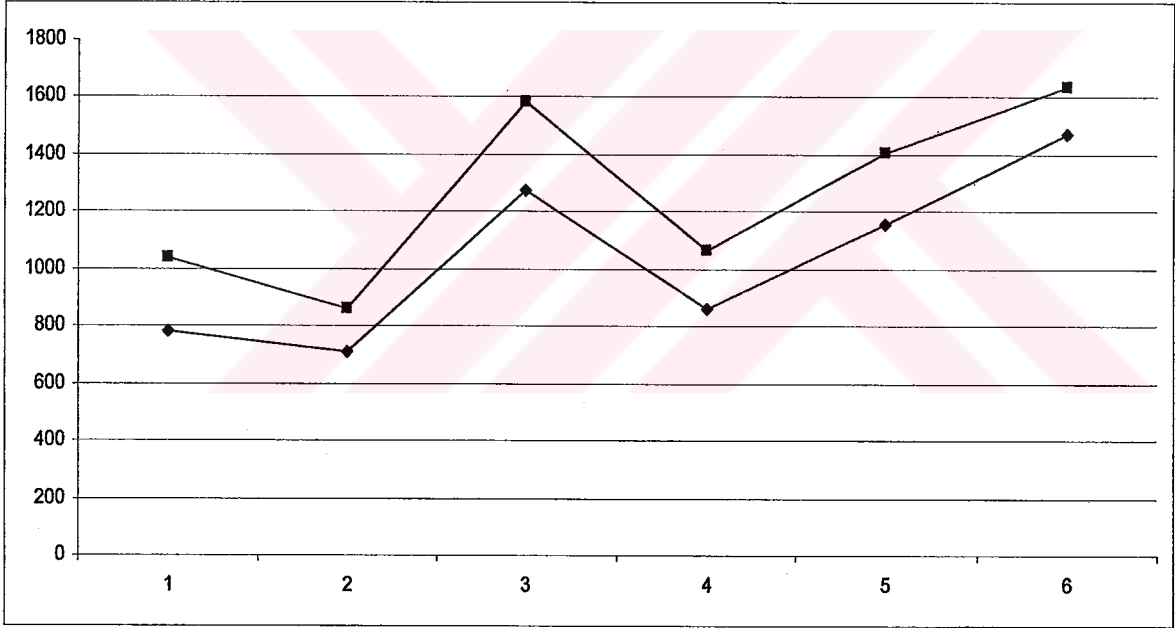

W	D.L	759	784	523	490	503	679
	A.L	911	938	742	565	652	790
		-9	-9	-17	-7	-13	-8

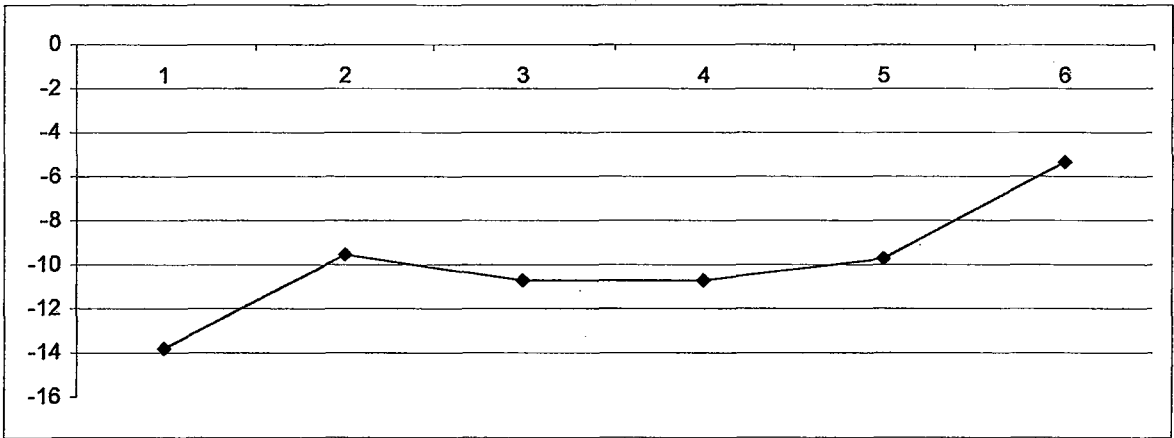

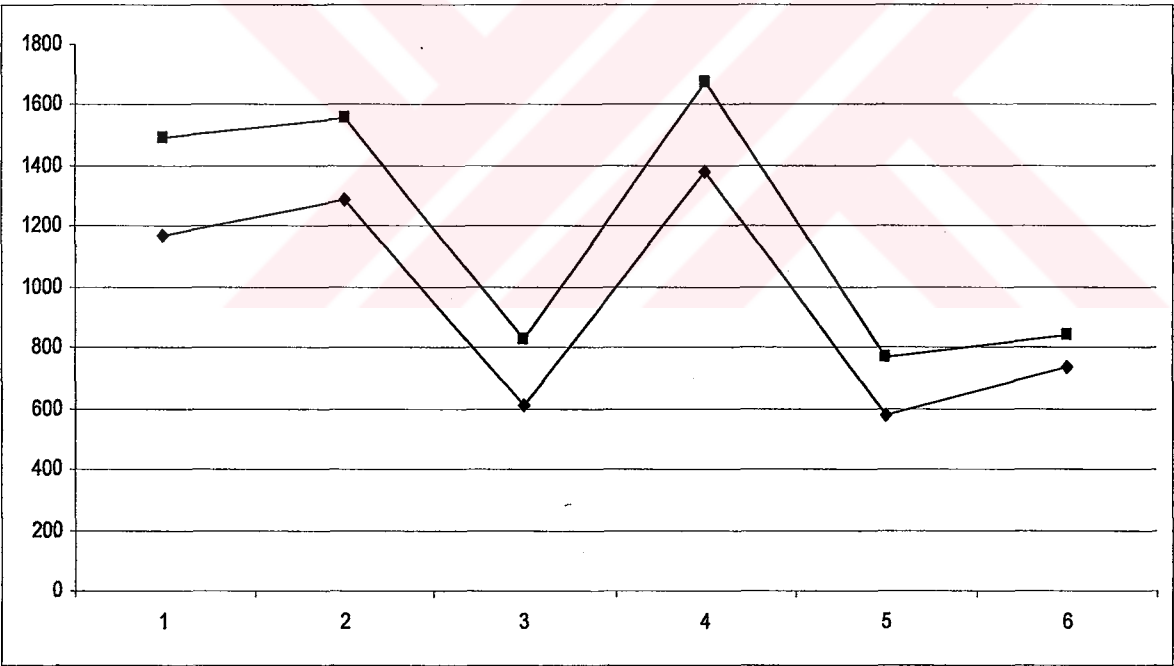
G	D.L	784	710	1274	860	1157	1470
	A.L	1036	860	1580	1067	1406	1638
		-14	-10	-11	-11	-10	-5

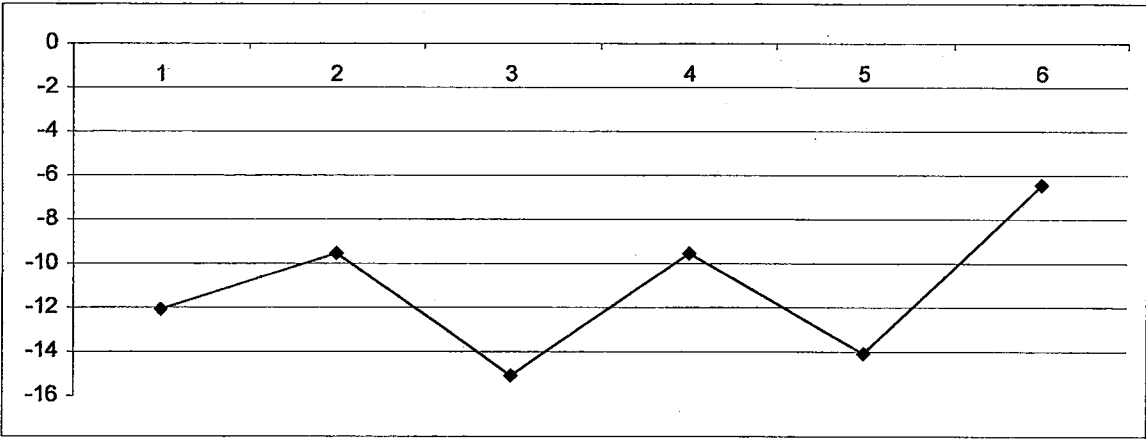

-14 -10 -11 -11 -10 -5

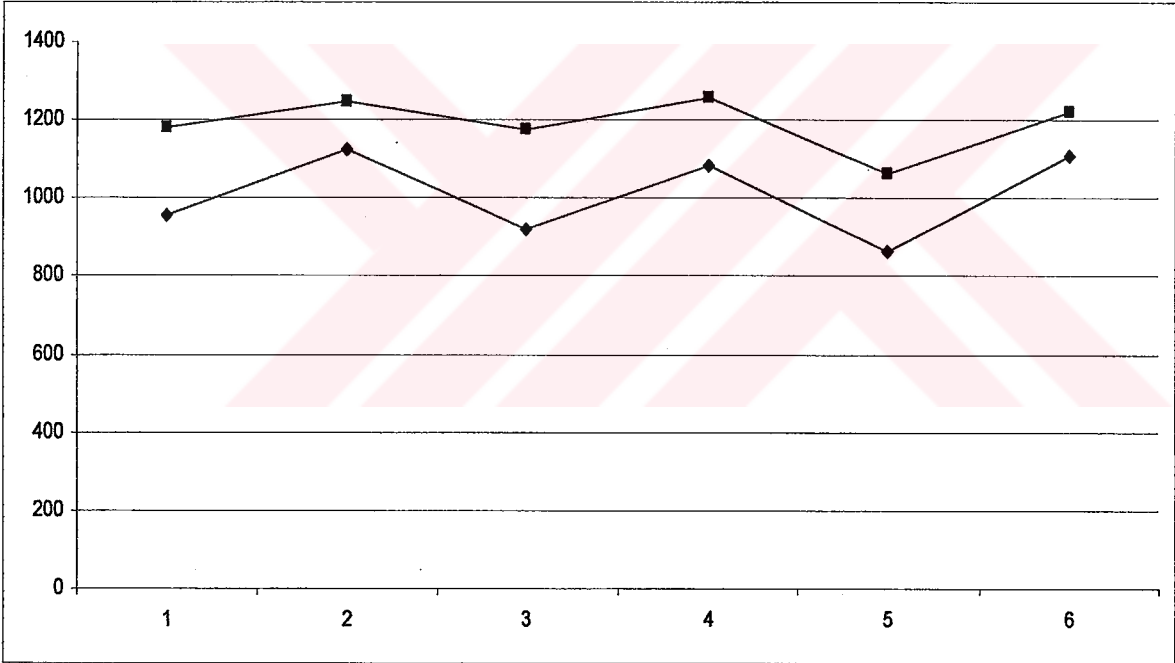

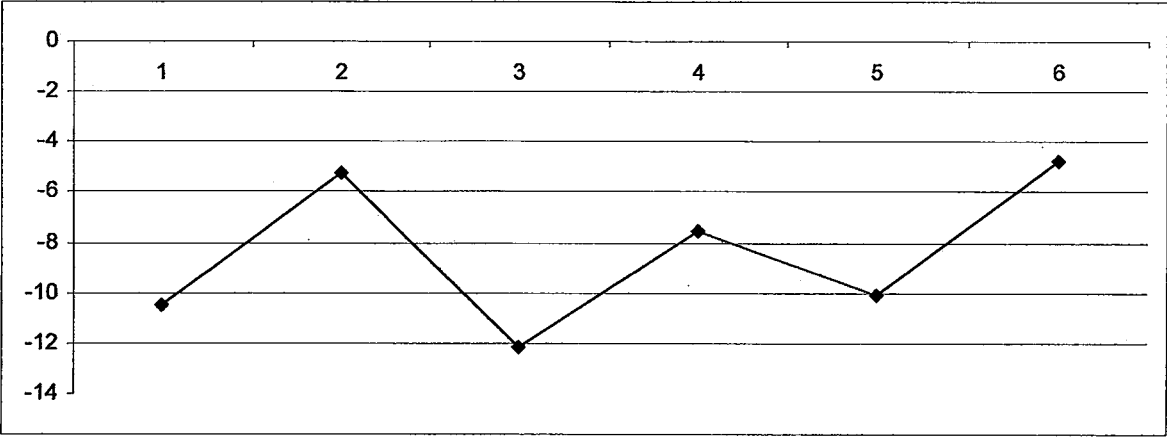
V	D.L	1172	1287	609	1381	579	738
	A.L	1494	1560	825	1672	769	840
		-12	-10	-15	-10	-14	-6

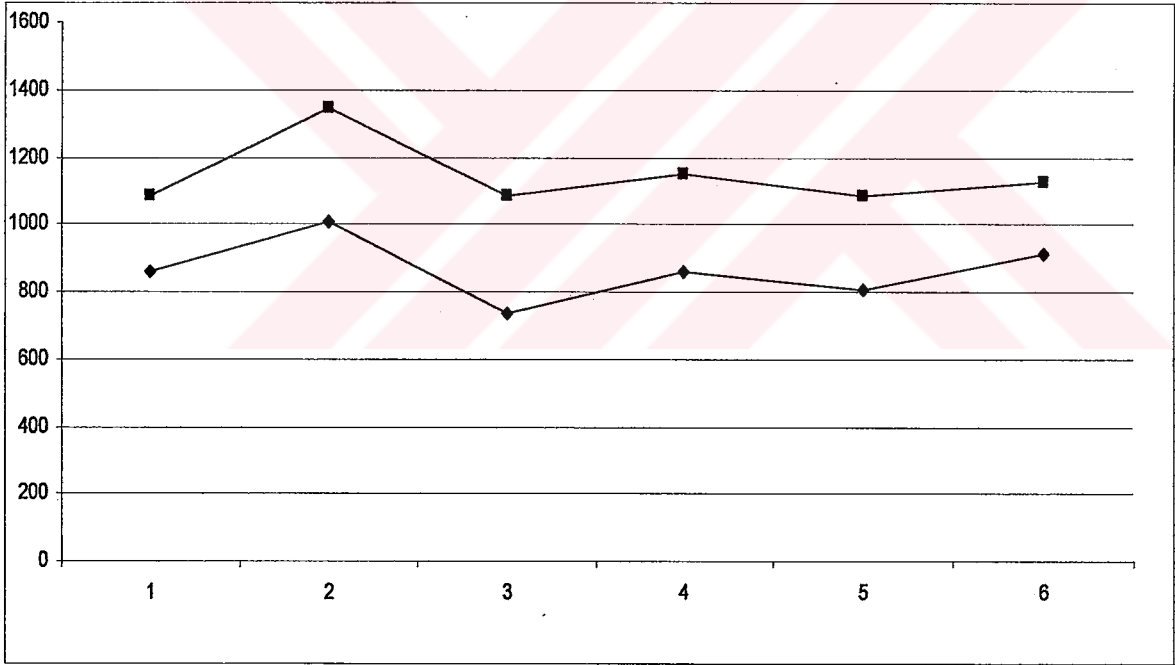

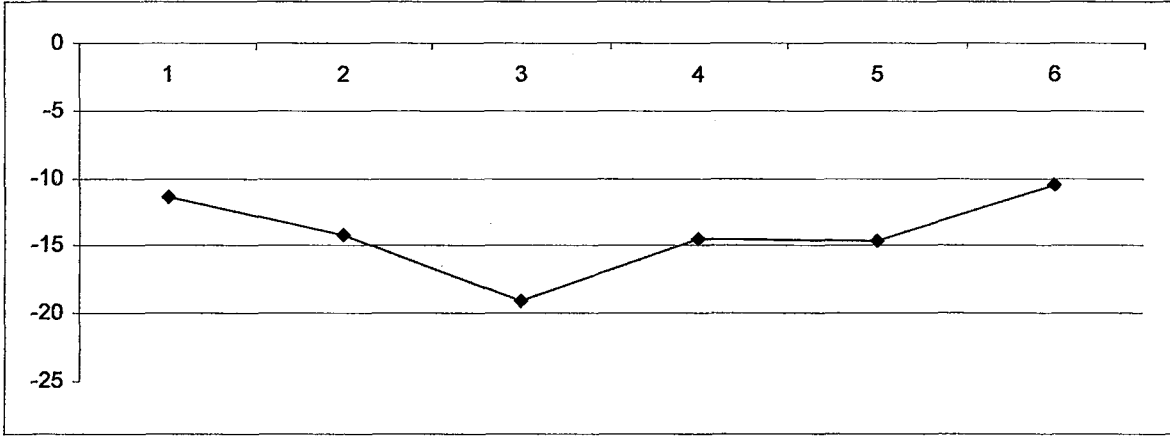
R	D.L	954	1122	919	1082	866	1109
	A.L	1178	1247	1173	1259	1061	1220
		-11	-5	-12	-8	-10	-5

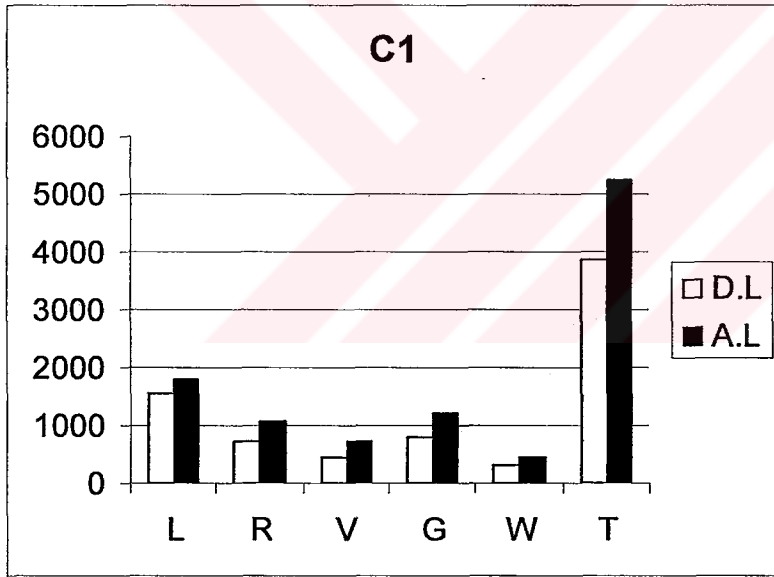

L	D.L	862	1009	735	859	808	913
	A.L	1085	1343	1082	1149	1085	1127
		-11	-14	-19	-14	-15	-10

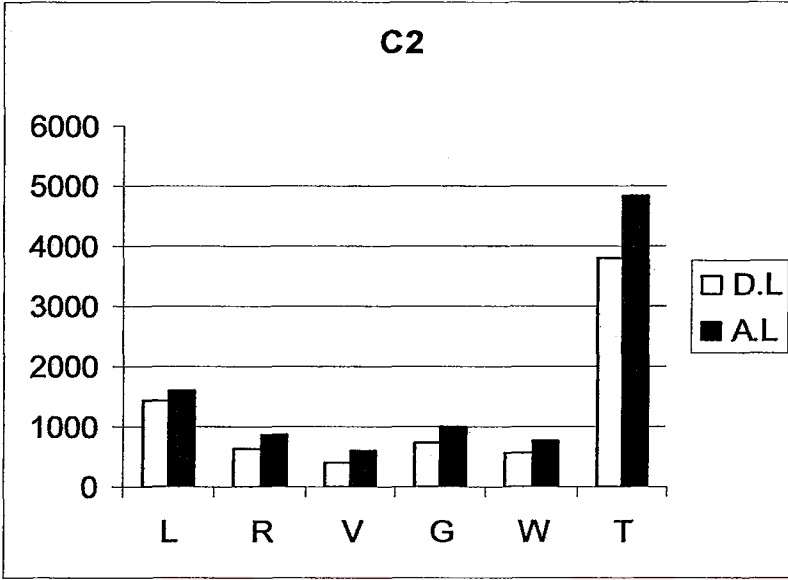
	L	R	V	G	W	T		
D.L	1565	741	462	783	306	3857	51	-18
A.L	1799	1068	738	1202	444	5251	69	

İkinci sınıfa ait bu ilk sınavda farkların oldukça yüksek olduğunu görmekteyiz. Bütün bölümlerde yüksek olan farkların ilk kez dinleme bölümünde en düşük seviyede olduğunu görmekteyiz.

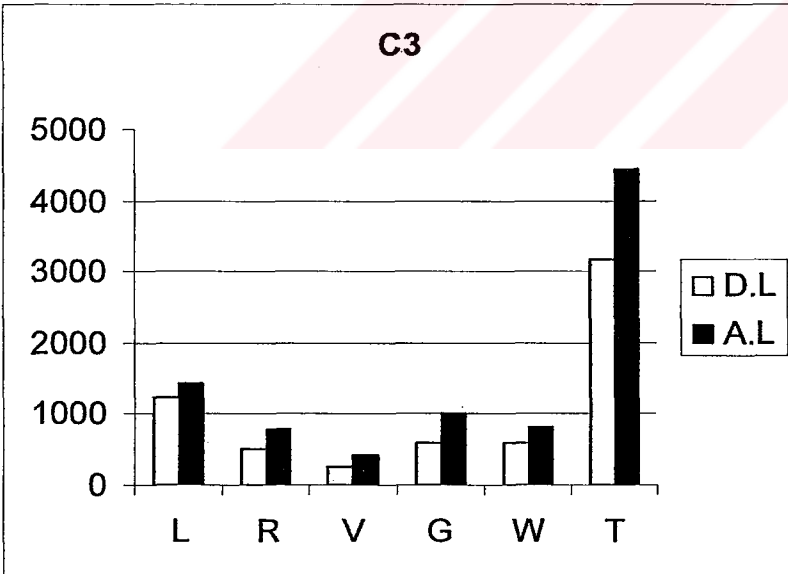
	L	R	V	G	W	T		
D.L	1442	644	401	743	563	3793	50	-14
A.L	1596	852	597	1011	773	4829	64	

İkinci sınavda farklar sözcük bilgisi ve yazma bölümlerinde en yüksek seviyelerde gerçekleşmiştir. Farkın en düşük olduğu bölüm ise dinleme bölümüdür.

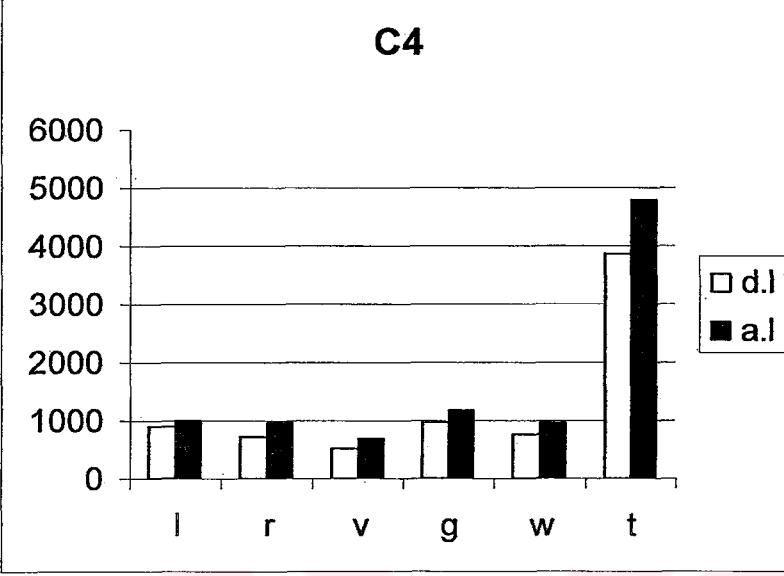

	L	R	V	G	W	T		
D.L	1248	511	243	593	579	3174	42	-17
A.L	1430	782	415	998	808	4433	58	

Üçüncü sınavda da oldukça yüksek olan farkların sözcük bilgisi ve dilbilgisi alanlarında en yüksek oranlarda gerçekleştiğini görmekteyiz. Farkın en düşük seviyede gerçekleştiği alan yine dinleme bölümüdür.

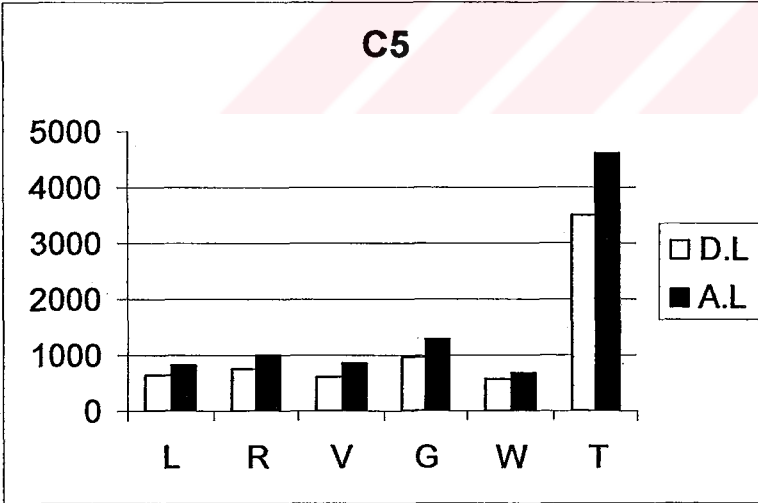

	l	r	v	g	w	t		
d.l	894	738	507	978	747	3864	51	-12
a.l	994	968	683	1172	970	4787	63	

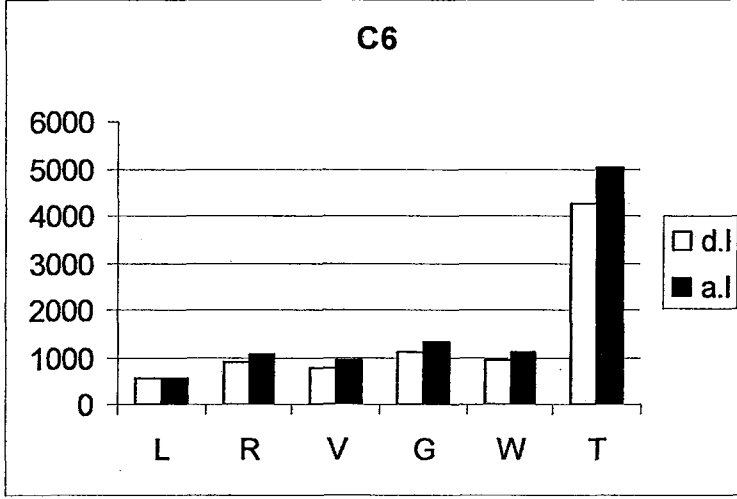
Dördüncü sınavda düz lise ve Anadolu lisesi kümeleri arasındaki farkların biraz azaldığını görmekteyiz. Bölümler arasındaki farklar benzer oranlarda gerçekleşmiş olup, bir tek dinleme bölümünde oldukça düşüktür.

	L	R	V	G	W	T		
D.L	632	734	591	975	560	3492	46	-15
A.L	804	984	854	1278	676	4596	60	

Bu sınavda okuma bölümündeki farkın ilk kez diğer bölümlere oranla oldukça yüksek olduğunu görmekteyiz. Yine alışılmamış olarak farkın en düşük seviyede gerçekleştiği bölüm yazma becerileri bölümüdür.

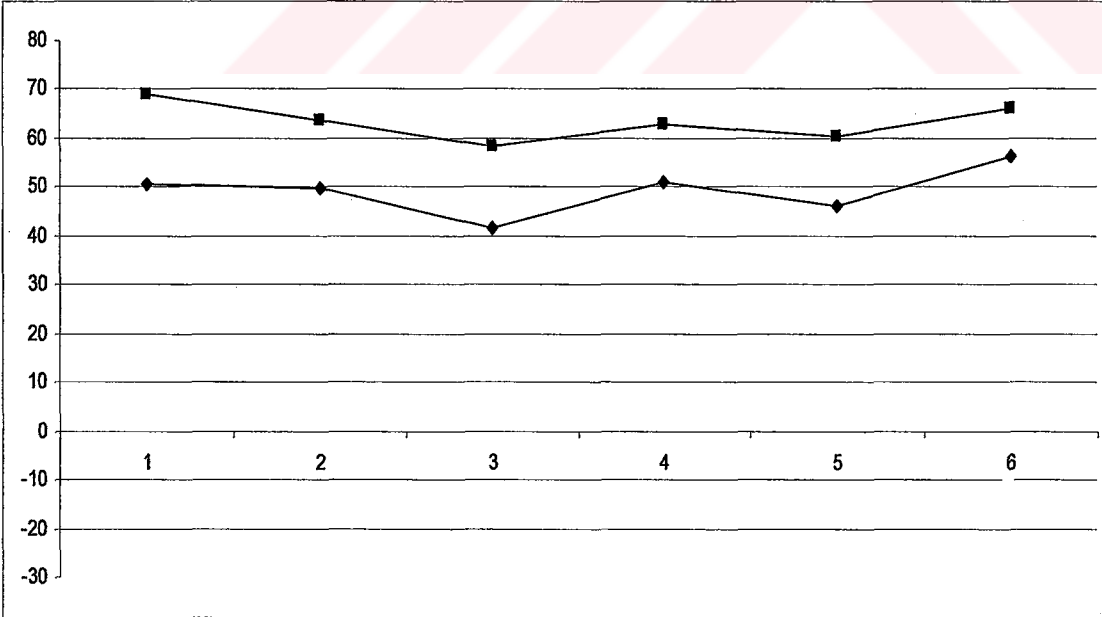
	L	R	V	G	W	T		
d.l	574	898	758	1119	925	4274	56	-10
a.l	568	1075	945	1313	1125	5026	66	

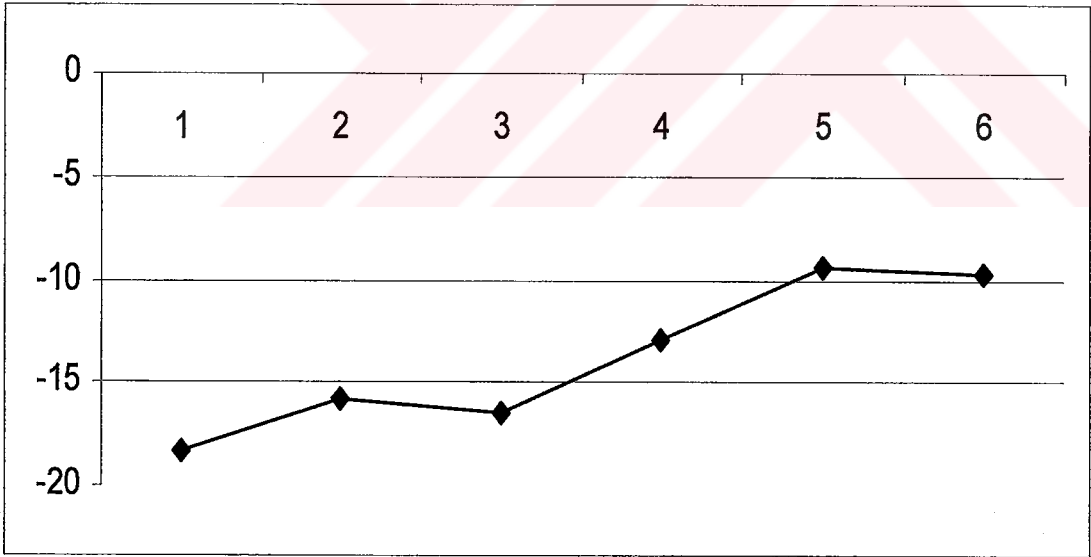
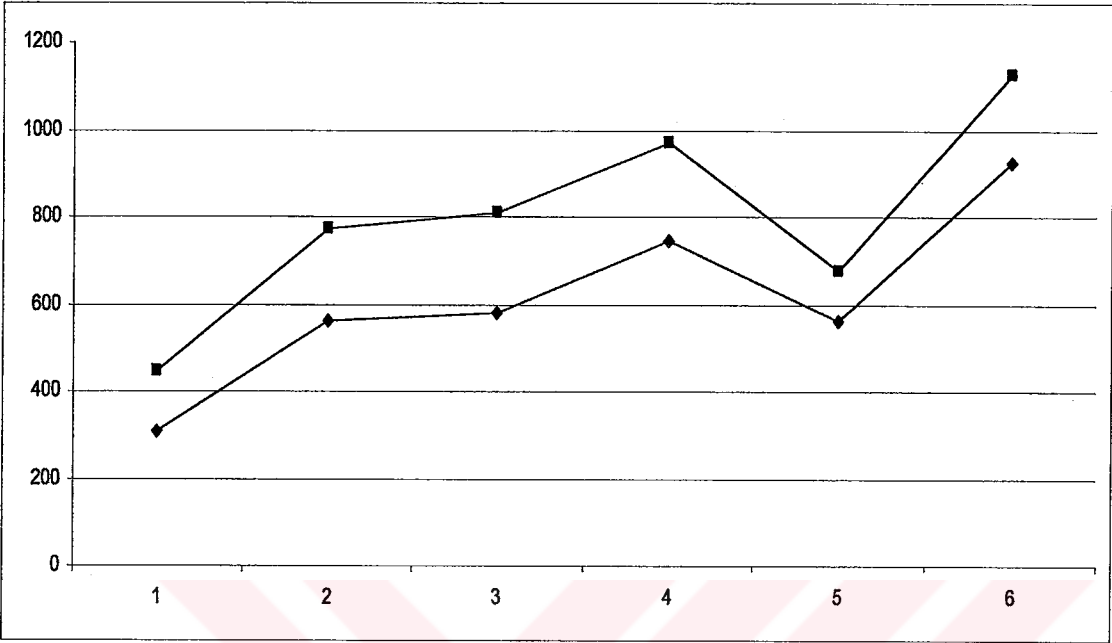
İkinci sınıfa ait son sınavda her iki küme arasındaki farkın diğer sınavlara oranla düştüğünü görmekteyiz. Fark yazma becerileri bölümünde en yüksek oranda gerçekleşmiş, ilk defa dinleme bölümünde düz lise kümesi diğer kümeye üstünlük sağlamıştır.

2.9.4. Toplamda Ve Beceriler Temelinde Farkları Gösterir Grafik Ve Tablolar.

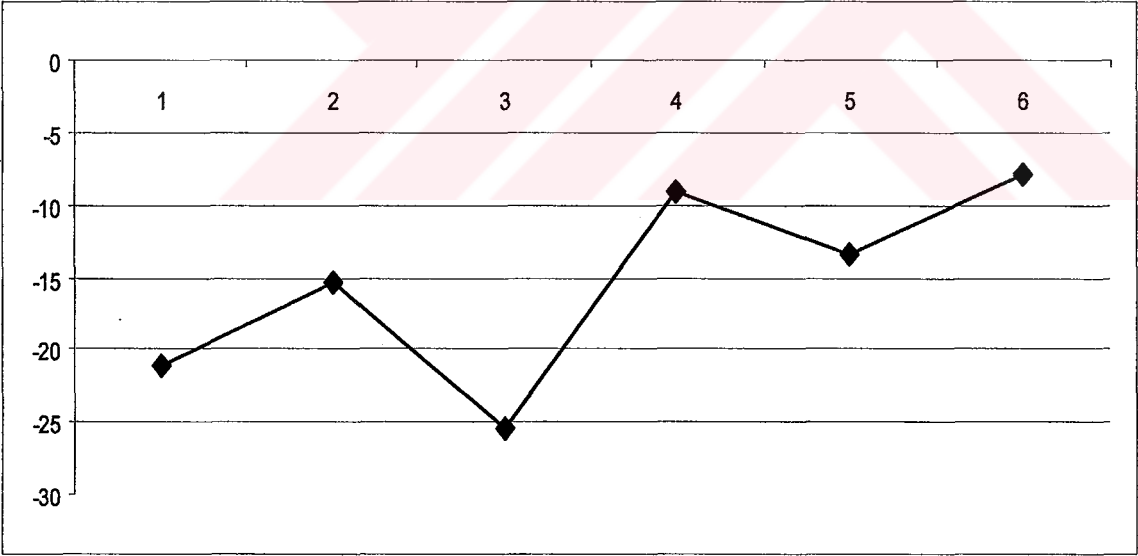
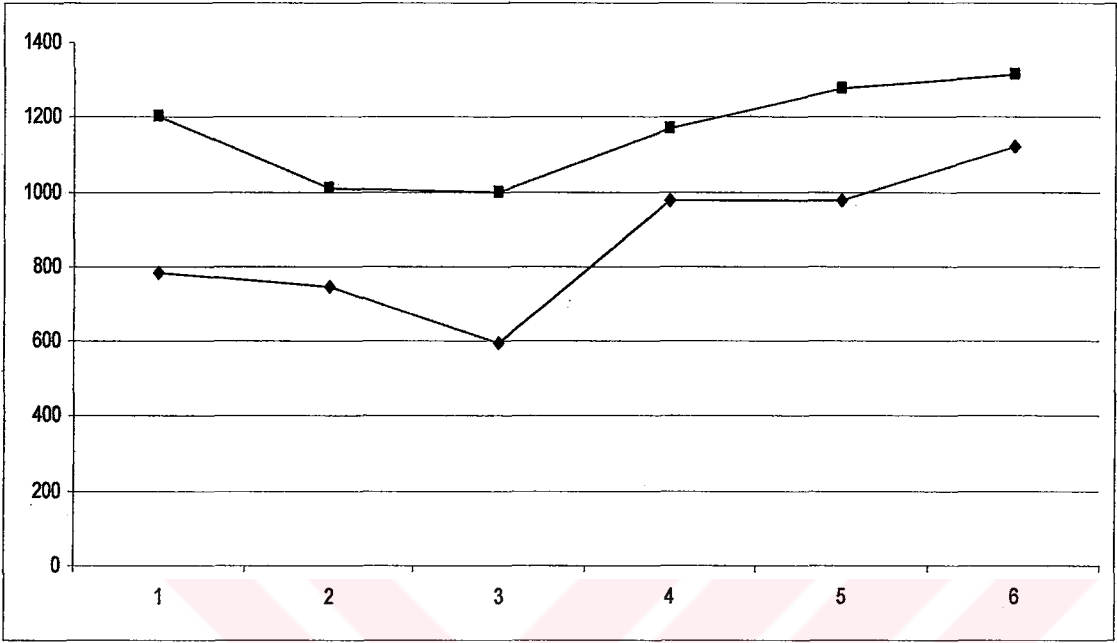
T	D.L	51	50	42	51	46	56
	A.L	69	64	58	63	60	66
		-18	-14	-17	-12	-15	-10

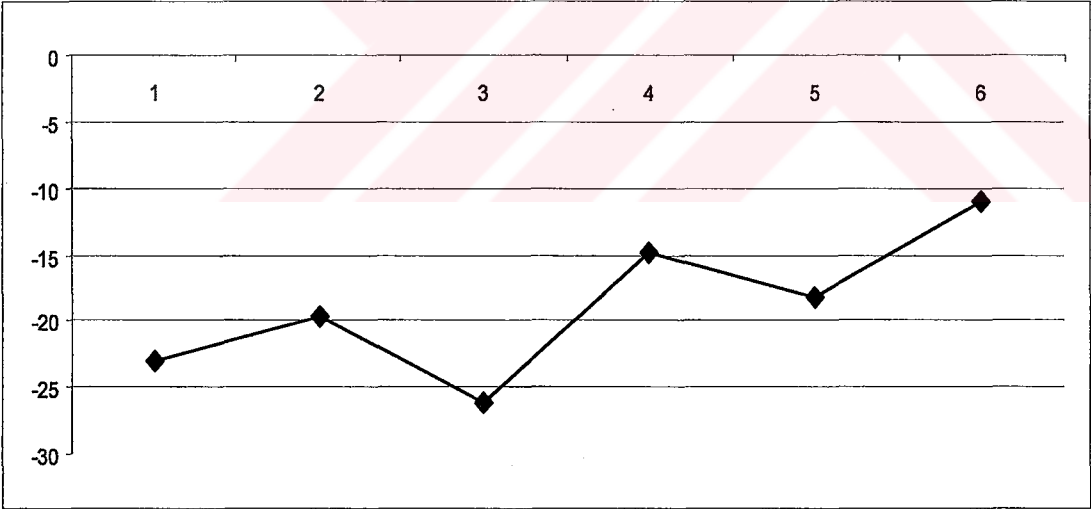
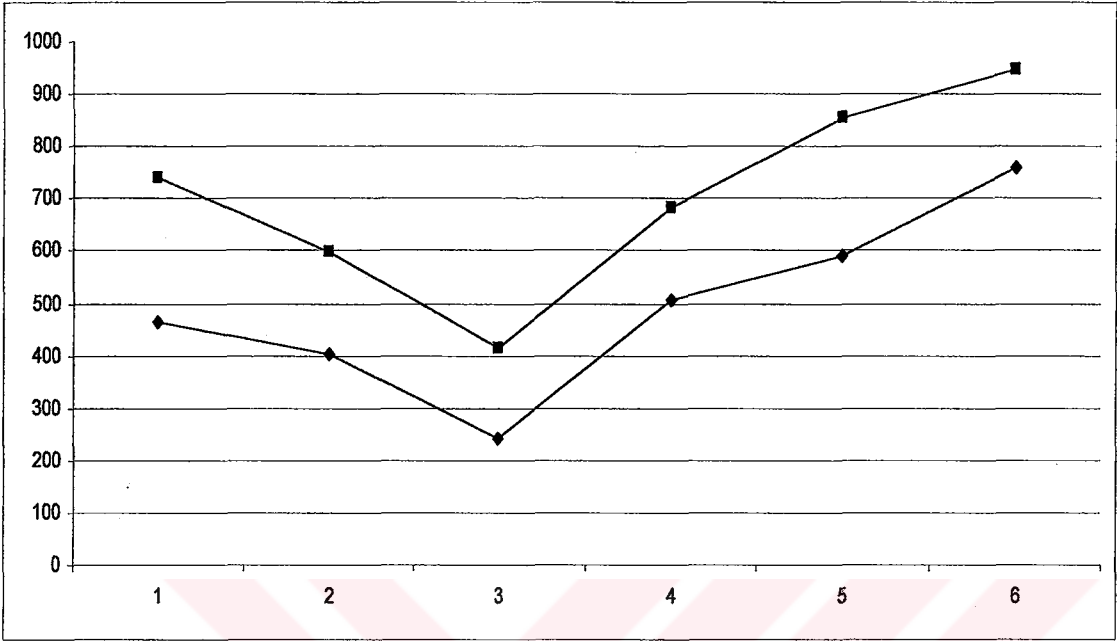
W	D.L	306	563	579	747	560	925
	A.L	444	773	808	970	676	1125
		-18	-16	-17	-13	-9	-10

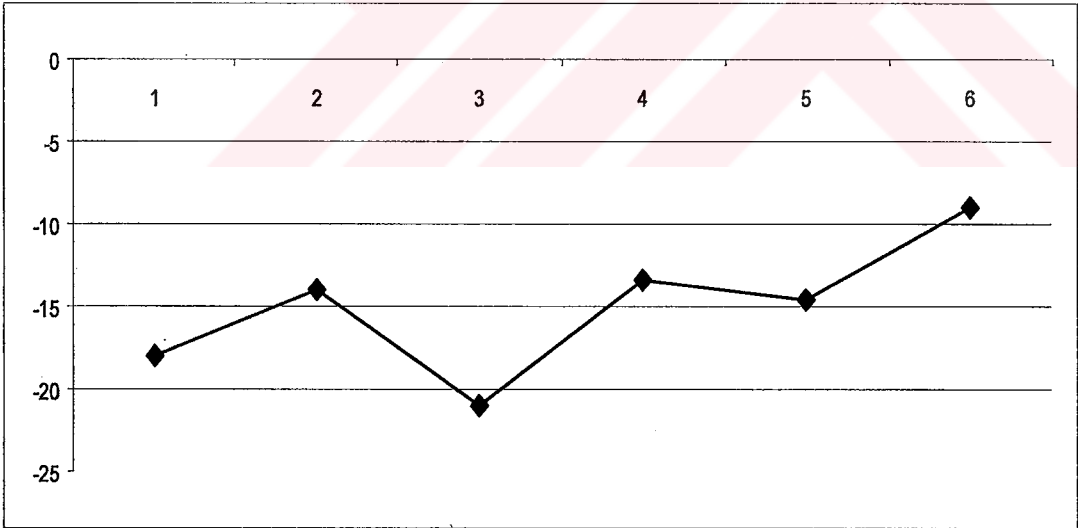
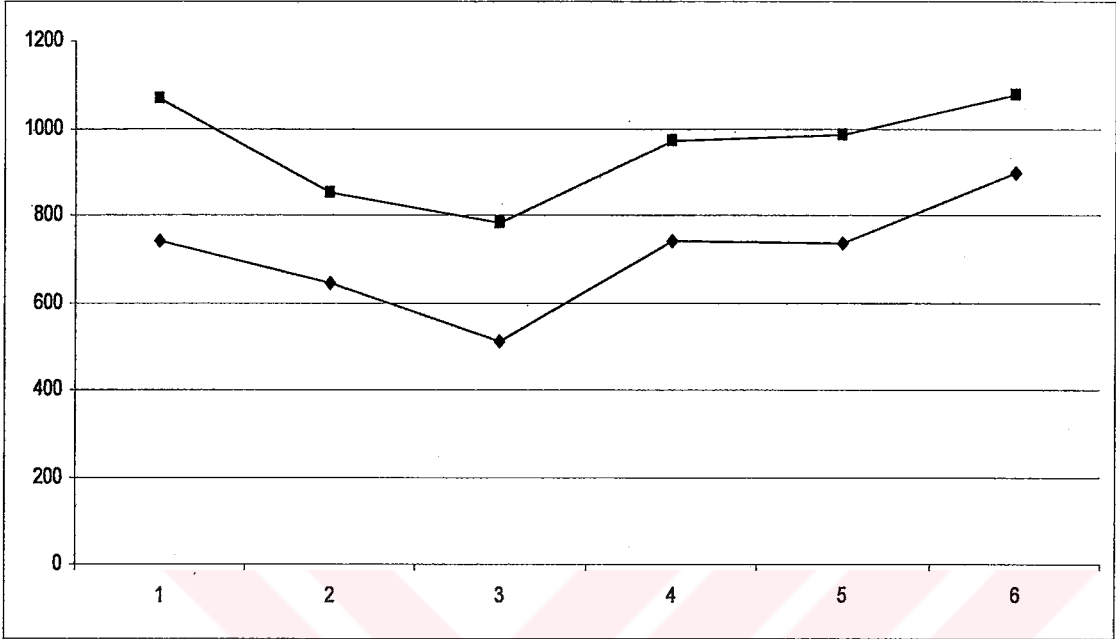
G	D.L	783	743	593	978	975	1119
	A.L	1202	1011	998	1172	1278	1313
		-21	-15	-25	-9	-13	-8

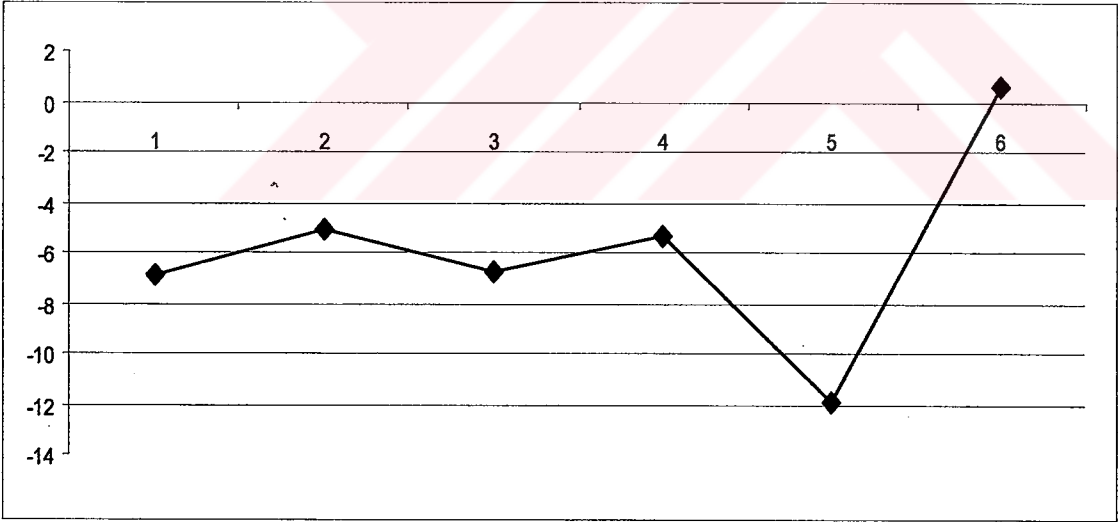
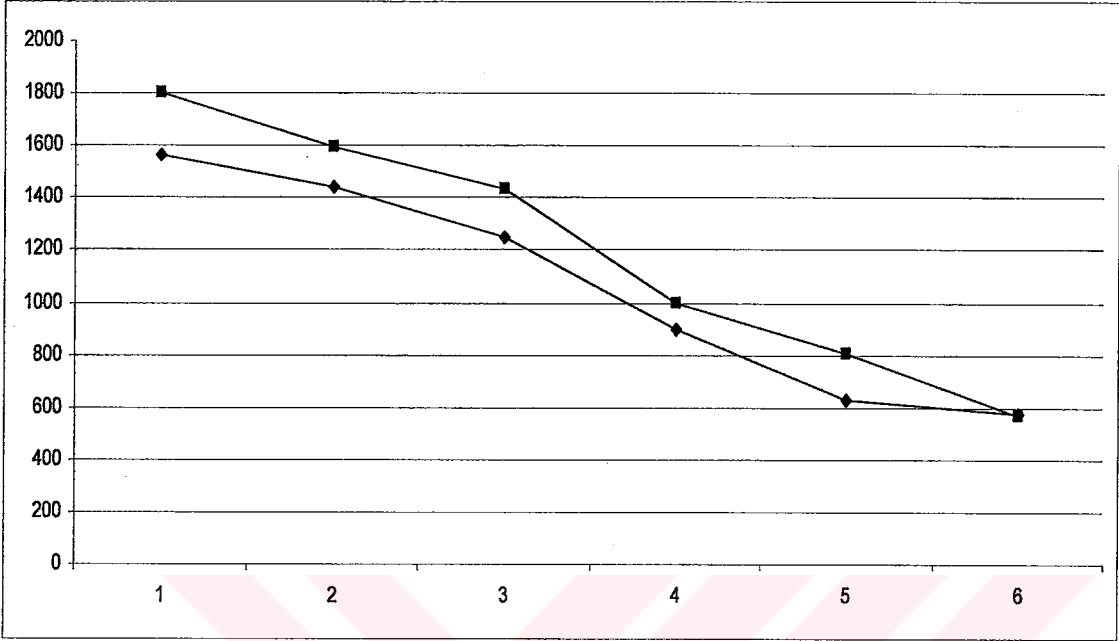
V	D.L	462	401	243	507	591	758
	A.L	738	597	415	683	854	945
		-23	-20	-26	-15	-18	-11

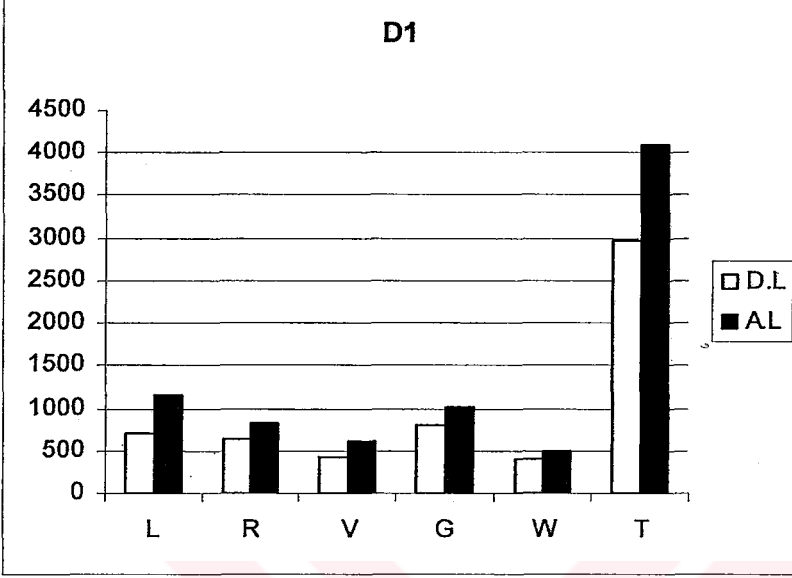
R	D.L	741	644	511	738	734	898
	A.L	1068	852	782	968	984	1075
		-18	-14	-21	-13	-15	-9

L	D.L	1565	1442	1248	894	632	574
	A.L	1799	1596	1430	994	804	568
		-7	-5	-7	-5	-12	1

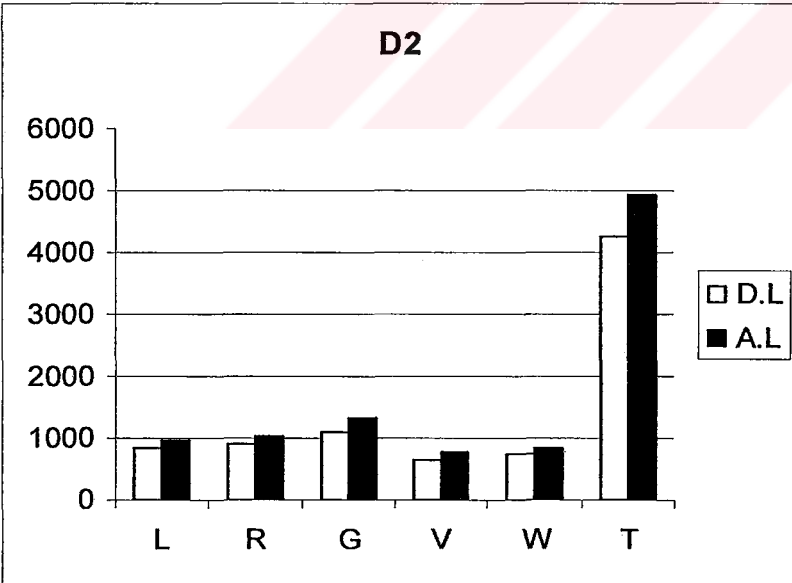

	L	R	V	G	W	T		
D.L	718	627	421	801	392	2959	39	-15
A.L	1152	827	605	1013	505	4102	54	

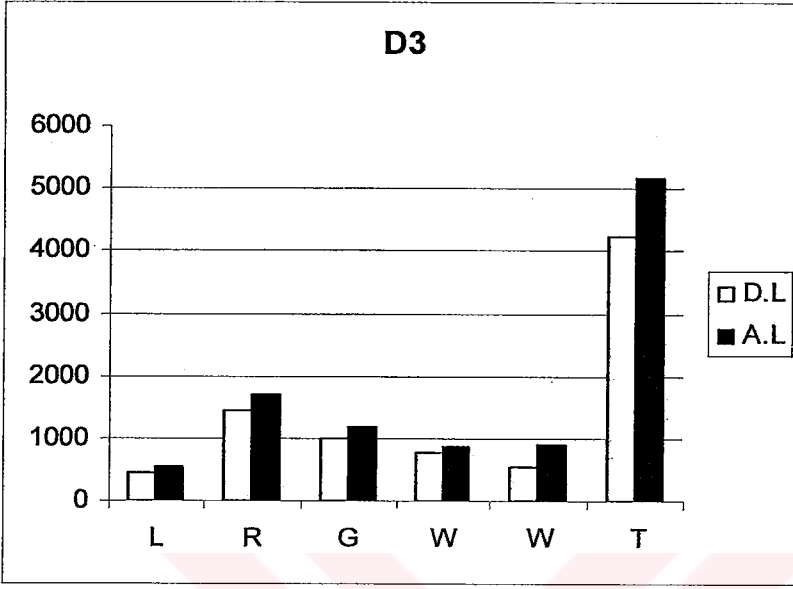
Üçüncü sınıfın ilk sınavında her iki küme arasındaki farkın oldukça yüksek seviyelerde gerçekleştiğini görmekteyiz. Fark dinleme bölümünde en yüksek seviyede gerçekleşmiş, dilbilgisi bölümünde ise nispeten düşük oranda gerçekleşmiştir.

	L	R	G	V	W	T		
D.L	847	915	1094	657	742	4255	56	-9
A.L	961	1031	1329	767	841	4929	65	

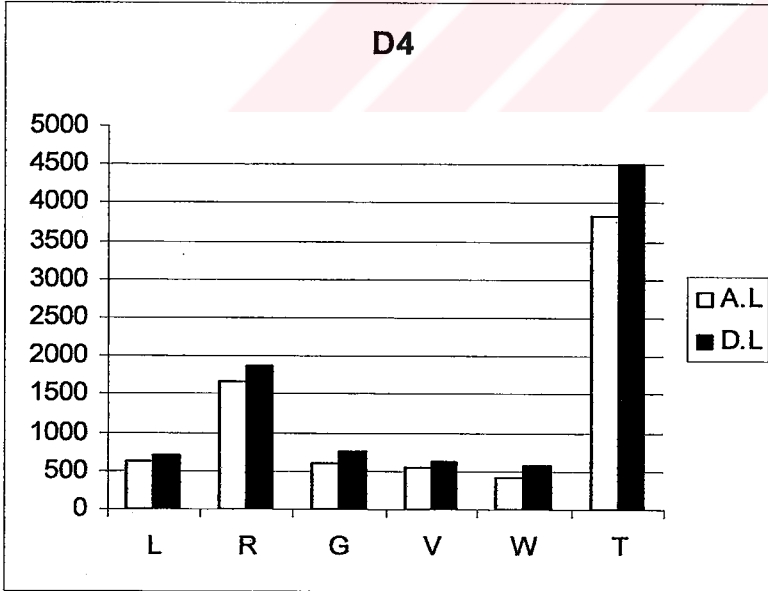
İkinci sınavda her iki küme arasındaki farkların azaldığını görmekteyiz. Bu sınavda fark sözcük bilgisi bölümünde en yüksek seviyede gerçekleşmiş, diğer bölümlerde oldukça düşük seviyelerde gerçekleşmiştir.

	L	R	G	W	W	T		
D.L	458	1450	1006	780	545	4239	56	-12
A.L	542	1686	1183	869	883	5163	68	

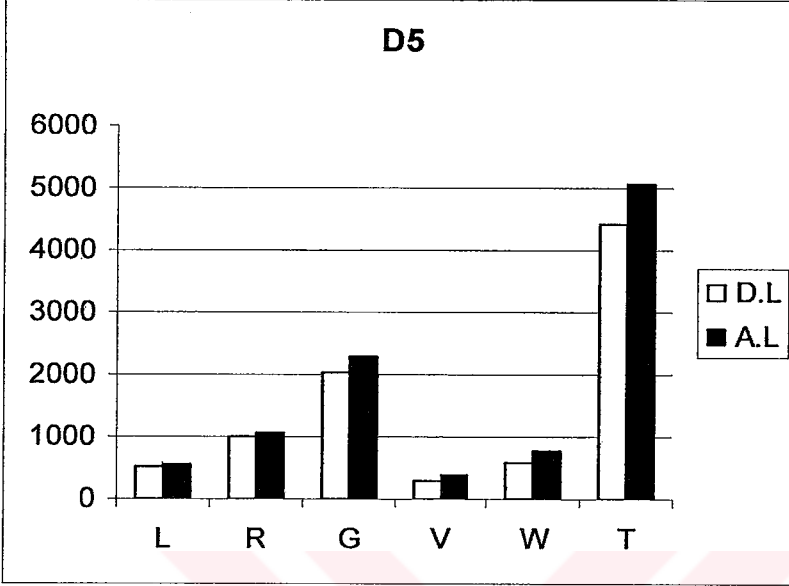
Üçüncü sınavda farkın yazma becerileri bölümünde en yüksek seviyede gerçekleştiğini görmekteyiz. Farkın en düşük seviyede gerçekleştiği bölüm ise dilbilgisi bölümüdür.

	L	R	G	V	W	T		
A.L	617	1657	588	541	425	3828	50	-9
D.L	692	1876	743	619	584	4514	59	

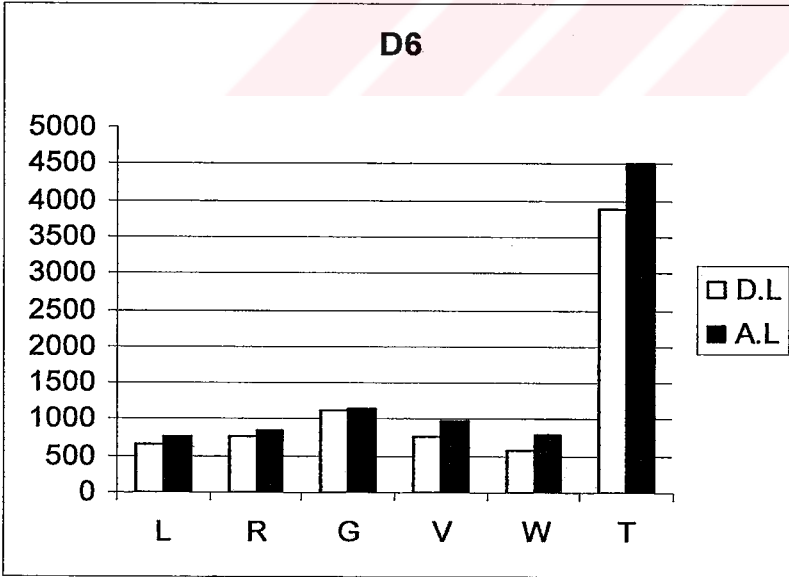
Dördüncü sınavda yine yazma bölümünde farkın en yüksek seviyede gerçekleştiğini görmekteyiz. Farkların en düşük seviyelerde gerçekleştiği bölümler ise dinleme ve okuma bölümleridir.

	L	R	G	V	W	T		
D.L	512	1008	2030	285	570	4405	58	-9
A.L	553	1053	2282	385	779	5052	66	

Beşinci sınavda farkın dilbilgisi ve yazma becerileri bölümlerinde oldukça yüksek seviyelerde gerçekleştiğini görmekteyiz. Okuma ve dinleme bölümlerinde ise fark oldukça düşük seviyelerde gerçekleşmiştir.

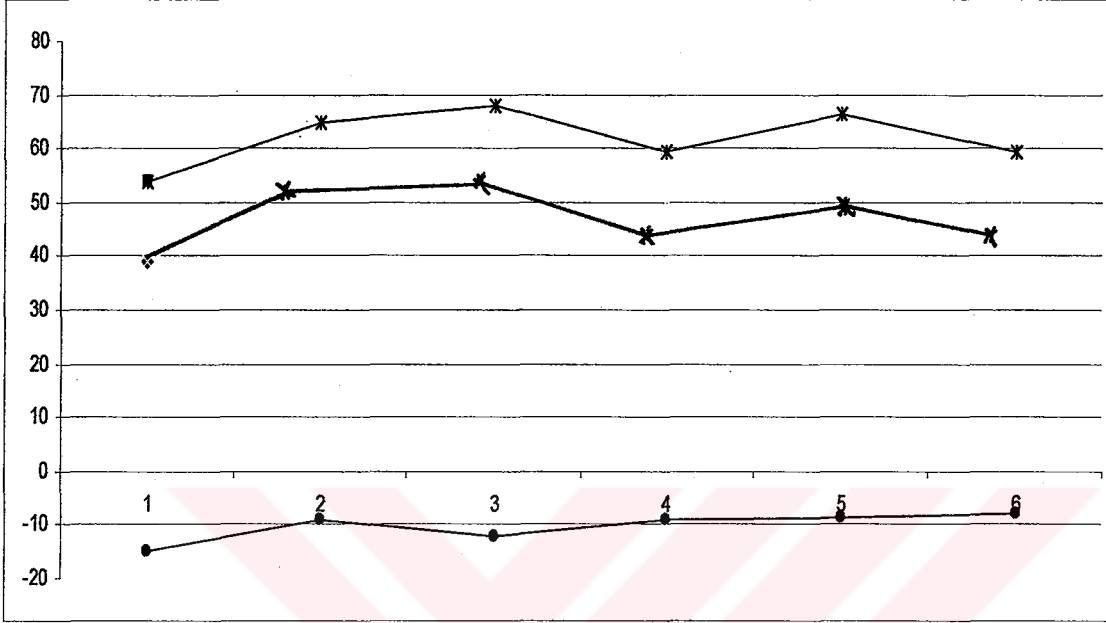
	L	R	G	V	W	T		
D.L	650	753	1131	778	576	3888	51	-8
A.L	755	843	1149	974	779	4500	59	

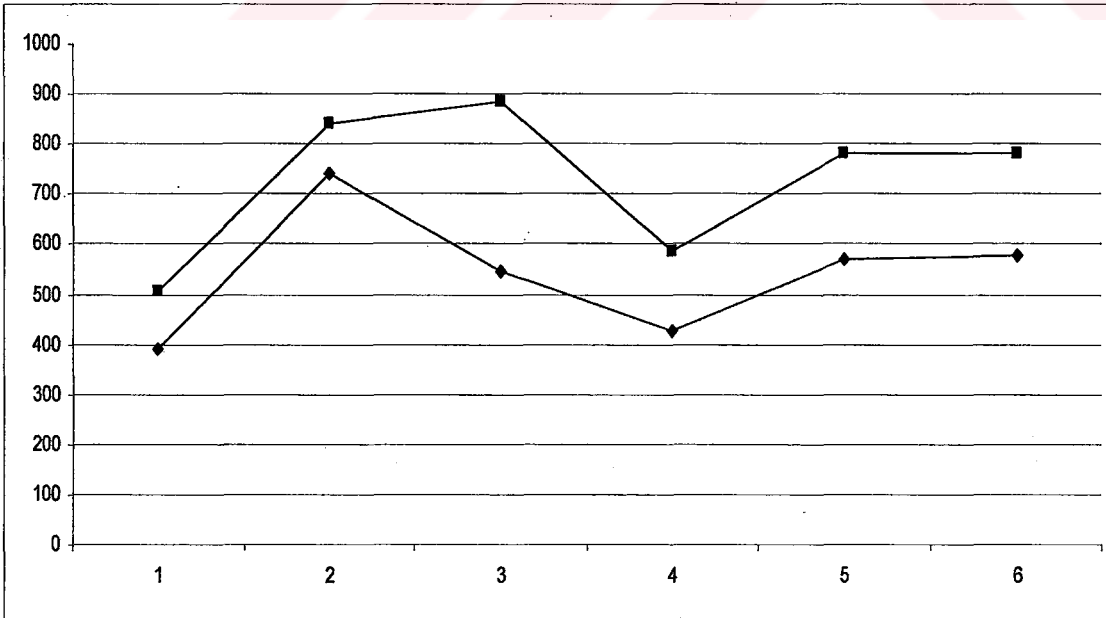
Programın son sınavı olan bu üçüncü sınavda yine yazma ve dilbilgisi bölümlerinde farkın en yüksek seviyelerde gerçekleştiğini görmekteyiz. Okuma ve dinleme bölümlerinde farklar benzer seviyelerde olup, sözcük bilgisi bölümünde en düşüktür.

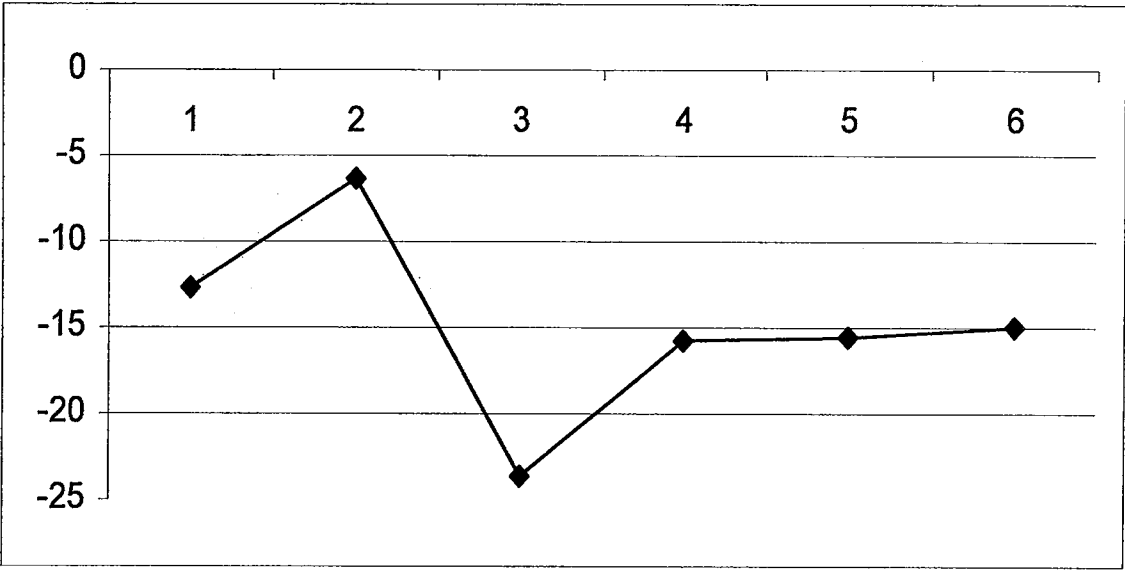
2.9.5. Toplamda Ve Beceriler Temelinde Farkları Gösterir Grafik Ve Tablolar.

T	D.L	39	56	56	50	58	51
	A.L	54	65	68	59	66	59
		-15	-9	-12	-9	-9	-8

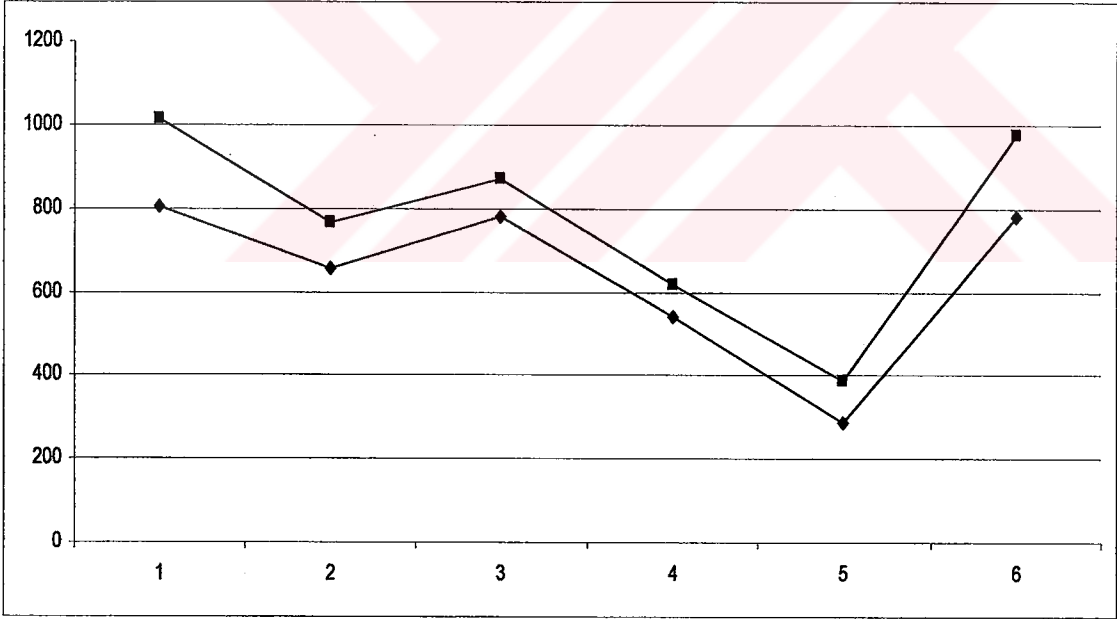

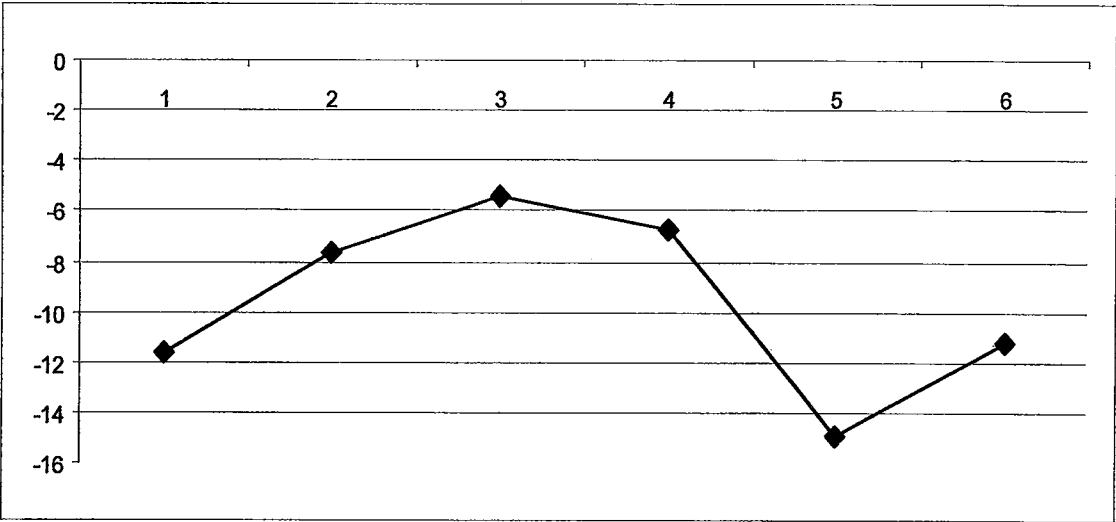
W	D.L	392	742	545	425	570	576
	A.L	505	841	883	584	779	779
		-13	-6	-24	-16	-15	-15

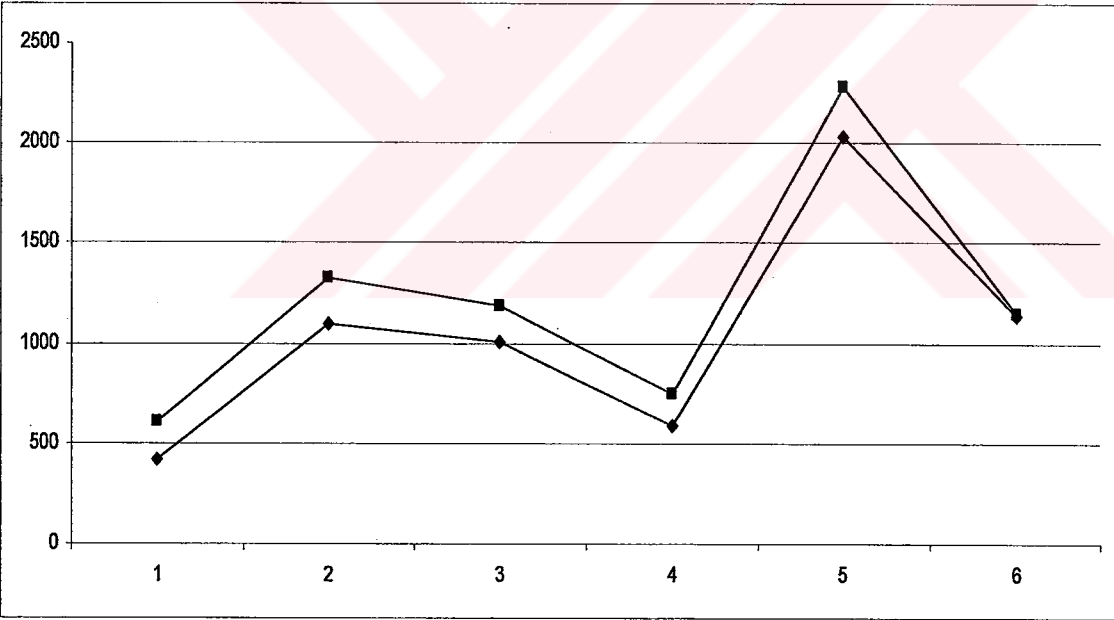

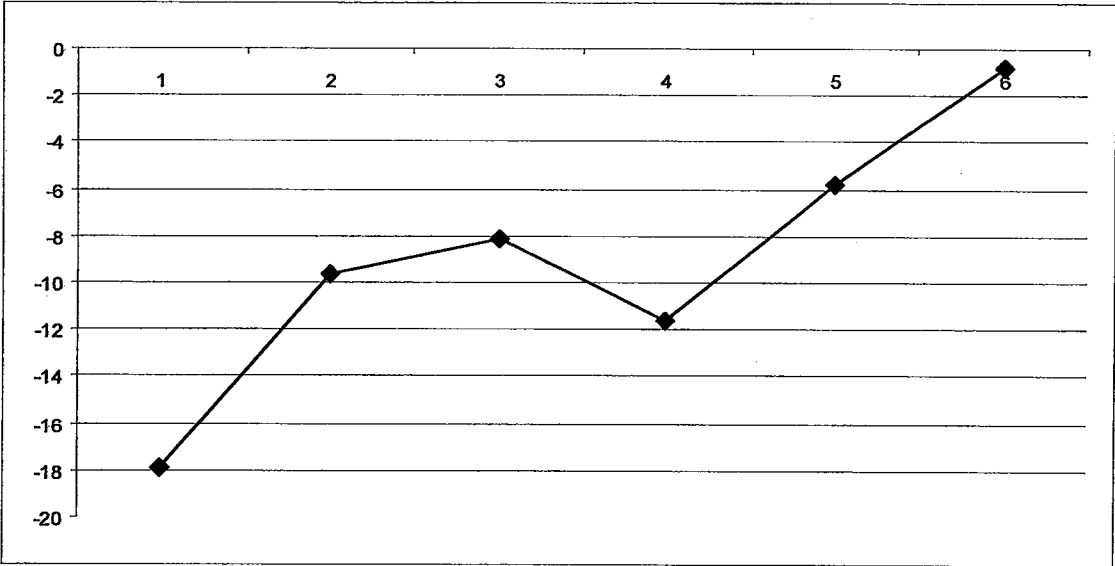
G	D.L	801	657	780	541	285	778
	A.L	1013	767	869	619	385	974
		-12	-8	-5	-7	-15	-11

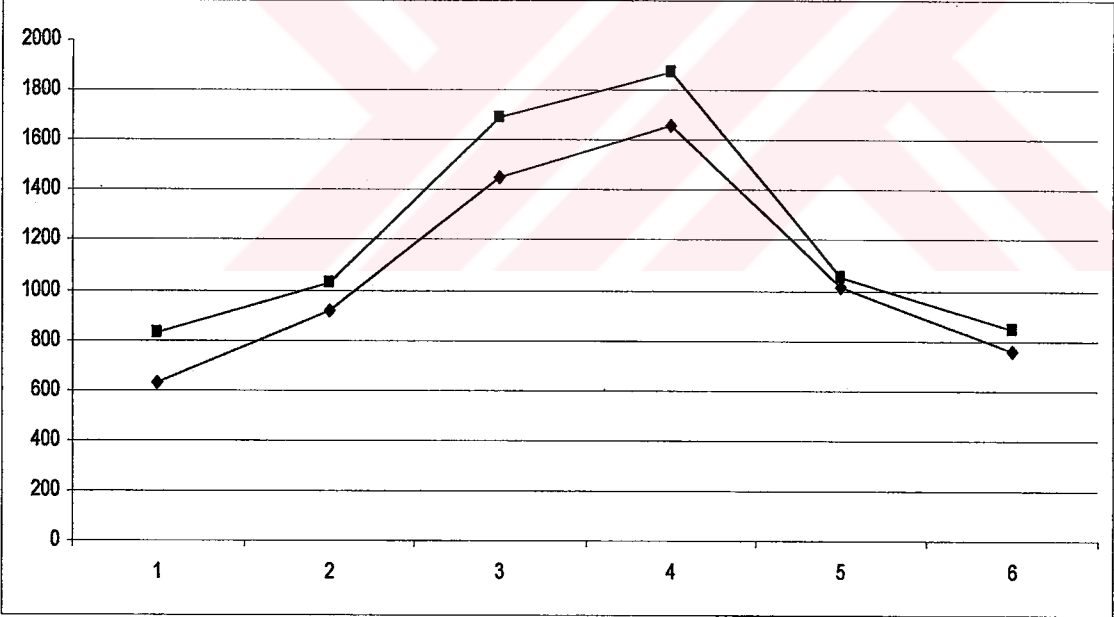

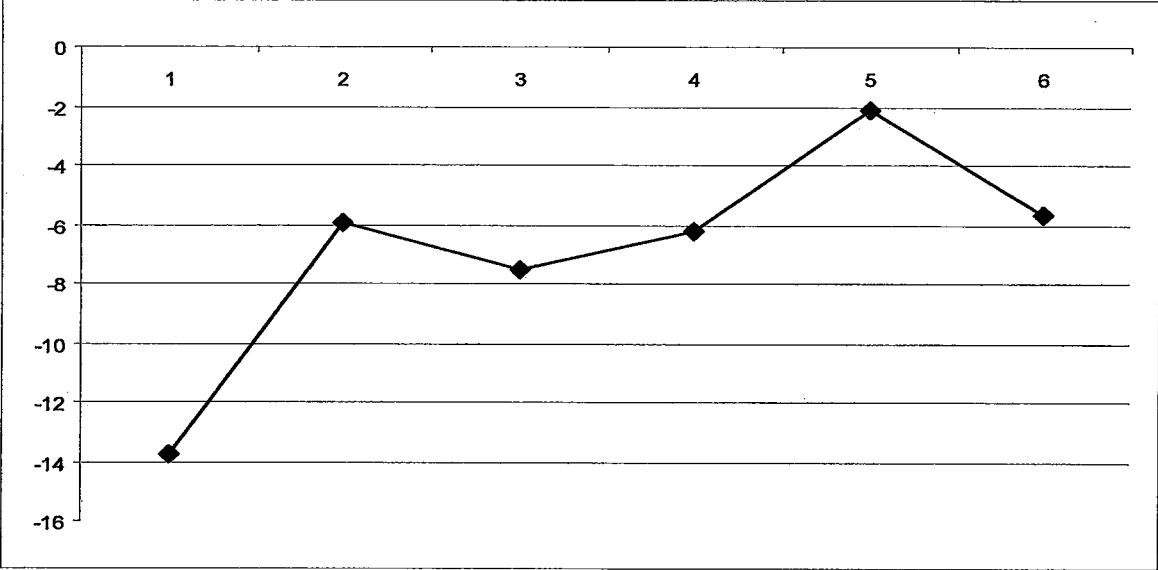
V	D.L	421	1094	1006	588	2030	1131
	A.L	605	1329	1183	743	2282	1149
		-18	-10	-8	-12	-6	-1

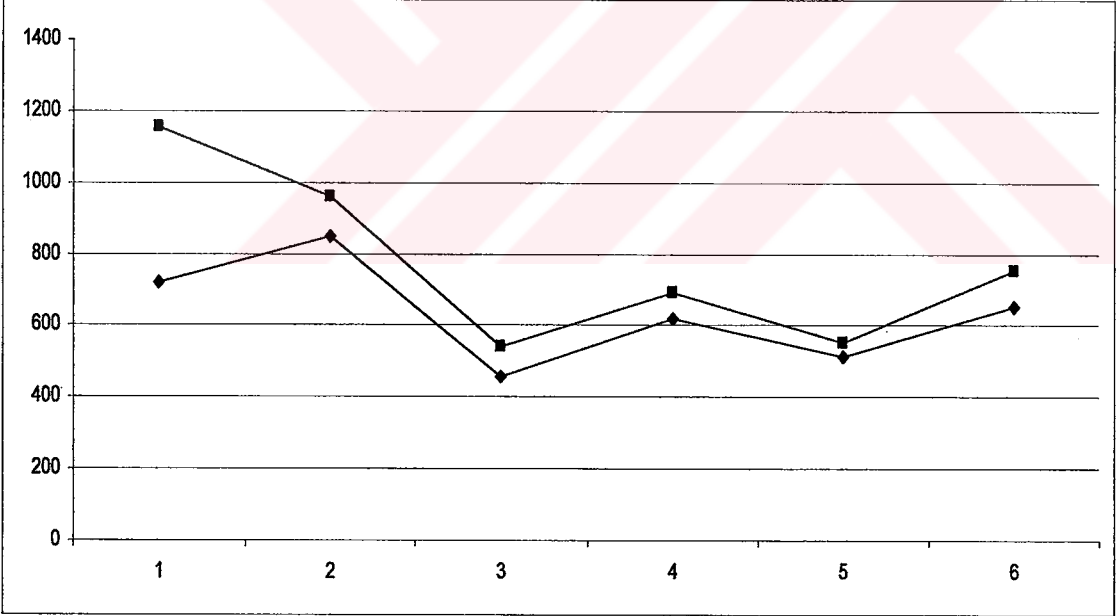

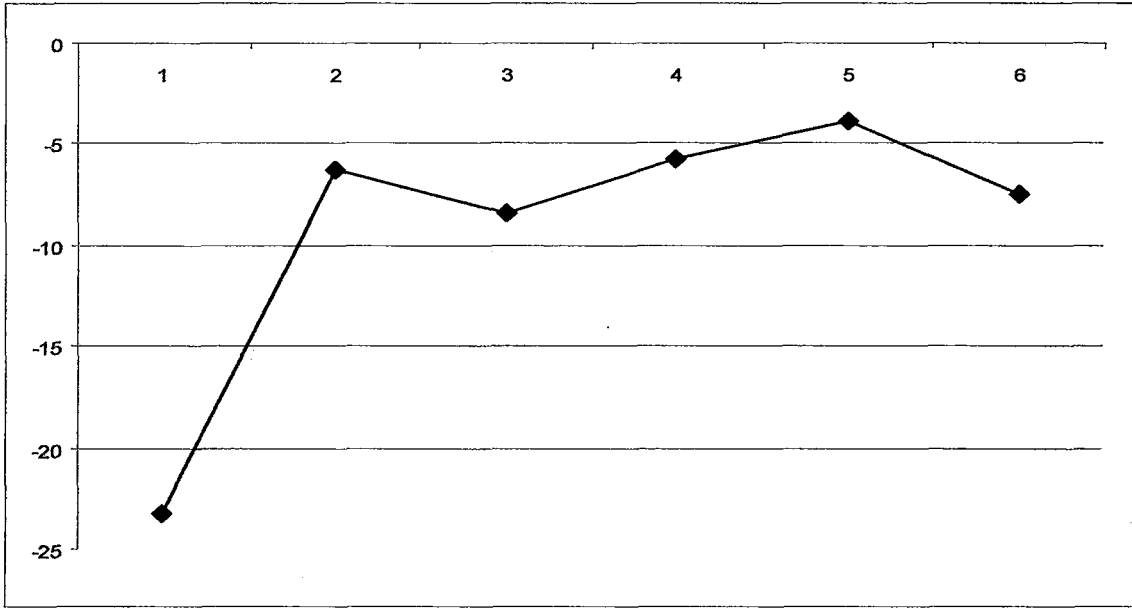
R	D.L	627	915	1450	1657	1008	753
	A.L	827	1031	1686	1876	1053	843
		-14	-6	-8	-6	-2	-6

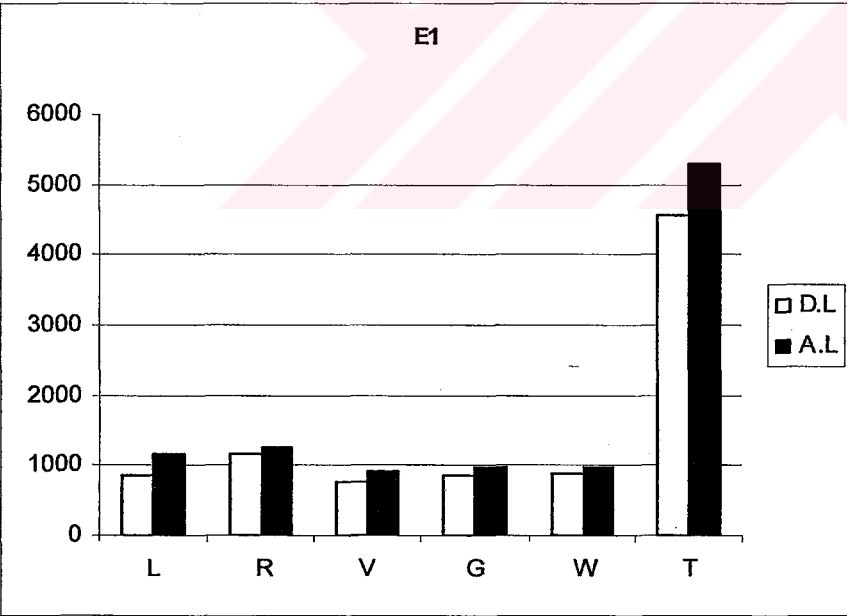

L	D.L	718	847	458	617	512	650
	A.L	1152	961	542	692	553	755
		-23	-6	-8	-6	-4	-7

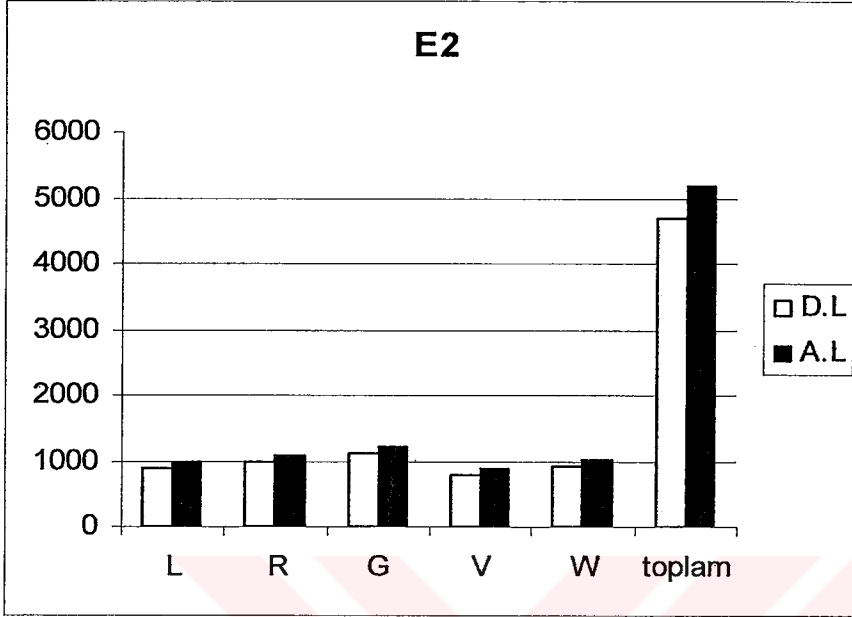

	L	R	V	G	W	T		
D.L	866	1176	780	866	880	4568	60	-10
A.L	1158	1252	908	988	991	5297	70	

Kendi yapmış olduğum bu sınavda farklar benzer oranlarda oluşmuş olup bir tek okuma becerileri bölümünde düşük seviyede gerçekleşmiştir.

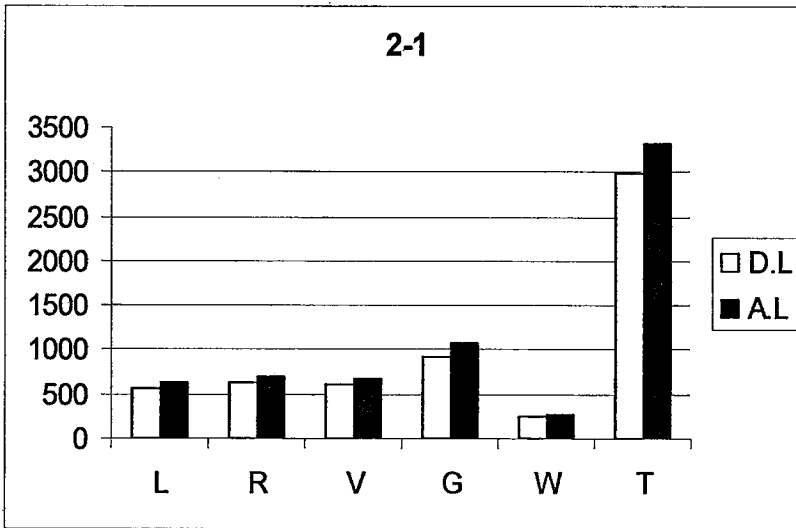
	L	R	G	V	W	toplam		
D.L	896	971	1106	790	918	4681	62	-7
A.L	996	1083	1217	889	1009	5194	68	

Kendi yapmış olduğum ikinci sınavda farklar bütün bölümlerde düşük seviyelerde gerçekleşmiştir. Dilbilgisi bölümünde farkın biraz daha yüksek olduğu görülmektedir.

2.9.6. Kontrol Amaçlı Oluşturulmuş 2. Sınıf Kümelerine Ait Puan Dağılımları

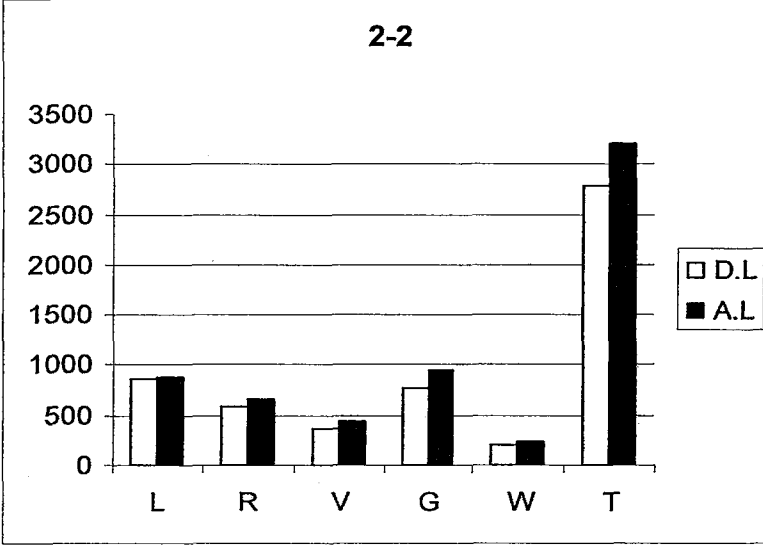
	L	R	V	G	W	T
D.L	565	636	605	918	252	2976
A.L	619	694	674	1071	261	3319

İkinci sınıfa ait benzer kümelerin karşılaştırıldığı bu sınavda dilbilgisi bölümünde fark en yüksek seviyede, yazma bölümünde ise en düşük seviyededir.

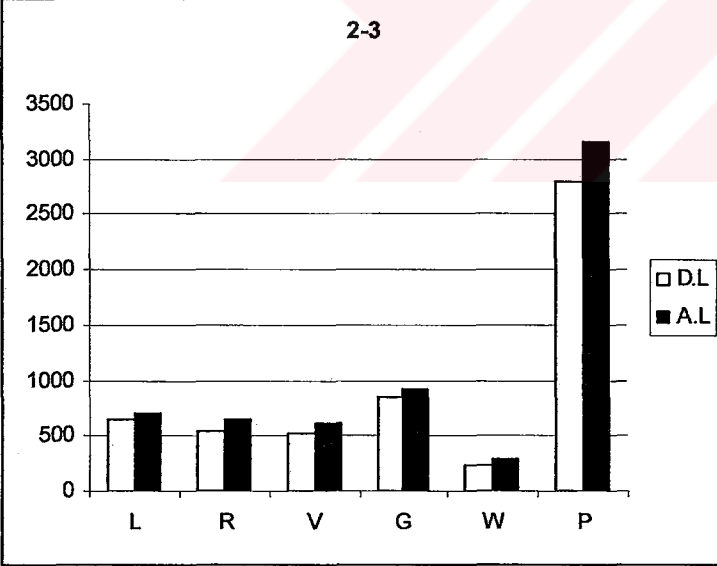
	L	R	V	G	W	T
D.L	865	582	374	770	194	2785
A.L	888	666	446	959	247	3206

İkinci sınıfa ait ikinci sınavda da dilbilgisi bölümünde farkın en yüksek seviyede gerçekleştiğini görmekteyiz. Dinleme bölümünde fark nispeten düşüktür.

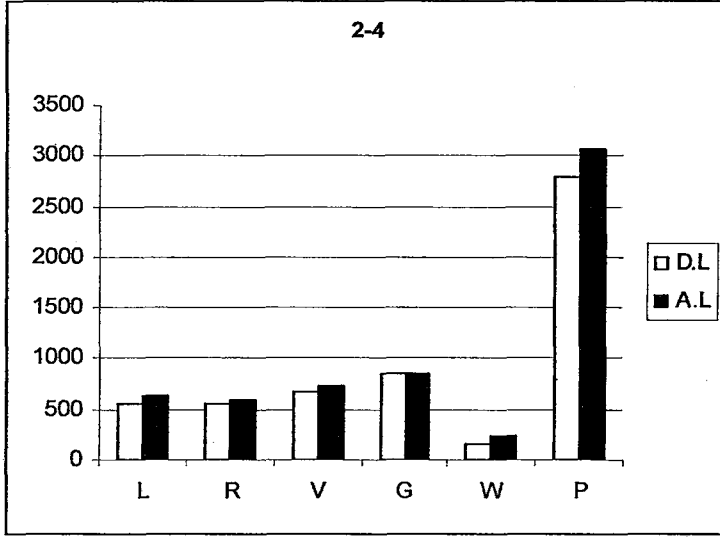
	L	R	V	G	W	T
D.L	658	542	518	848	236	2802
A.L	695	650	609	917	286	3157

İkinci sınıflara ait üçüncü sınavda okuma bölümünde farkın en yüksek, diğer bölümlerde benzer şekillerde gerçekleştiği görülmektedir.

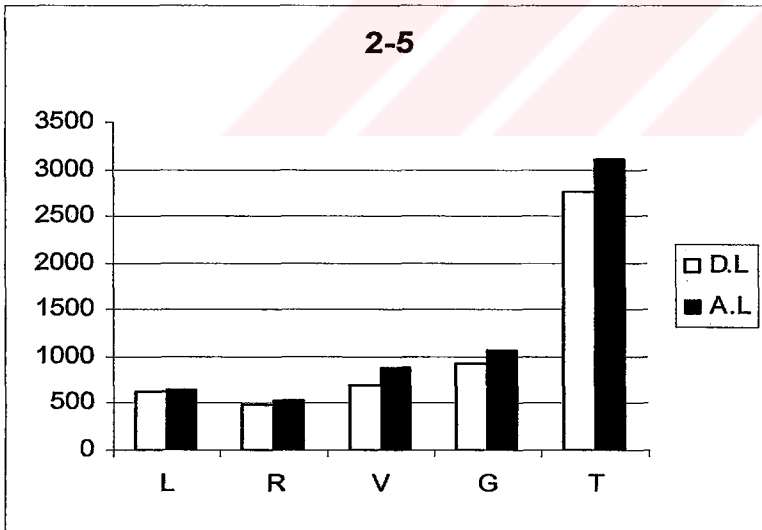
	L	R	V	G	W	T
D.L	562	544	663	859	168	2796
A.L	631	602	740	860	237	3070

İkinci sınıfa ait dördüncü sınavda farkın dilbilgisi bölümünde oldukça düştüğü görülmektedir.

	L	R	V	G	T
D.L	636	488	703	936	2763
A.L	641	534	873	1063	3111

Yazma bölümünün dahil edilmediği bu sınavda dinleme bölümünde farkın oldukça düşük, sözcük bilgisi ve dilbilgisi bölümlerinde ise yüksek olduğu görülmektedir.

2.9.7. Dört Yıllık Program Süresindeki Toplam Puanda Ve Ayrı Ayrı Bölümlerde Kümelerden Düz Lise Kümesi Aleyhine Başarım Farklarının Yüzdelerini Gösterir Tablolar:

Toplam P.	1	2	3	4	5	6
A	-18	-18	-15	-18	-13	-15
B	-11	-10	-14	-10	-12	-7
C	-18	-14	-17	-12	-15	-10
D	-15	-9	-12	-9	-9	-8

Dinleme	1	2	3	4	5	6
A	-16	-14	-12	-18	-13	-15
B	-11	-14	-19	-14	-15	-10
C	-7	-5	-7	-5	-12	1
D	-23	-6	-8	-6	-4	-7

Okuma	1	2	3	4	5	6
A	-9	-7	-6	-8	-7	-8
B	-11	-5	-12	-8	-10	-5
C	-18	-14	-21	-13	-15	-9
D	-14	-6	-8	-6	-2	-6

Dil bilgisi	1	2	3	4	5	6
A	-7	-11	-6	-7	-5	-5
B	-14	-10	-11	-11	-10	-5
C	-21	-15	-25	-9	-13	-8
D	-12	-8	-5	-7	-15	-11

Kelime bil.	1	2	3	4	5	6
A	-11	-9	-8	-8	-9	-8
B	-12	-10	-15	-10	-14	-6
C	-23	-20	-26	-15	-18	-11
D	-18	-10	-8	-12	-6	-1

Yazma	1	2	3	4	5	6
A	-13	-12	-13	-18	-9	-13
B	-9	-9	-17	-7	-13	-8
C	-18	-16	-17	-13	-9	-10
D	-13	-6	-24	-16	-15	-15

2.10 Değerlendirme / Yorum

Bu araştırmada iki küme öğrenciden Anadolu Lisesi mezunlarının daha önceki dil öğrenimleri dolayısıyla düz lise mezunu öğrencilere oranla başlangıç aşamasında yüksek oranda başarı sağlayacaklarını, asıl incelenecek olanın programın ilerleyen aşamalarında ve program sonunda her iki kümenin başarımları olacağı belirtilmişti.

Her iki kümenin programın ilk yılı olan hazırlık sınıfındaki başarımlarını incelendiğinde arada büyük bir fark olduğu görülmektedir. Bu fark düz lise mezunları aleyhine toplam puanda yıl genelinde %16 civarı oluşmuş olup ilk iki sınavda en yüksek seviyelerinde, %18, olduğunu görmekteyiz. Bu fark yılın geri kalan bölümünde kimi farklılıklara rağmen %13'e kadar düşebilmiştir.

T	A1	A2	A3	A4	A5	A6
D.L	70	76	78	71	72	72
A.L	87	93	93	89	86	87
	-18	-18	-15	-18	-13	-15

Her iki kümenin başarımlarını dilbilgisi ve beceriler tabanında ayrı ayrı incelediğimizde düz lise mezunları aleyhine olan farkın dilbilgisi alanında en düşük seviyede gerçekleştiğini görmekteyiz. Burada unutulmaması gereken, programın bu aşamasında öğrencilerden genel olarak sadece yapıları anlayabilmesinin istendiği ve üretim aşamasına geçiş sürecinin devam ettiği.

G	A1	A2	A3	A4	A5	A6
D.L	1164	1693	1224	1486	1530	1509
A.L	1346	2099	1389	1720	1699	1669
	-7	-11	-6	-7	-5	-5

Öğrencilerin beceriler tabanında başarımlarını incelediğimizde en yüksek farkların dinleme ve yazma becerilerinde gerçekleştiğini görmekteyiz. Programın bu aşamasında üretime ilişkin en önemli bölüm yazma bölümüdür. Okuma ve kelime bilgisi bölümlerinde farklar daha düşük seviyelerde gerçekleşmiş olup, en düşük seviyede gerçekleştiği alan okuma bölümüdür.

L	A1	A2	A3	A4	A5	A6
D.L	971	1086	1134	918	1159	973
A.L	1353	1453	1445	1312	1510	1309
	-16	-14	-12	-18	-13	-15

W	A1	A2	A3	A4	A5	A6
D.L	979	536	1074	887	811	965
A.L	1272	682	1382	1268	979	1252
	-13	-12	-13	-18	-9	-13

R	A1	A2	A3	A4	A5	A6
D.L	1140	1249	1272	1187	1177	1191
A.L	1372	1436	1442	1402	1346	1391
	-9	-7	-6	-8	-7	-8

V	A1	A2	A3	A4	A5	A6
D.L	1039	1184	1199	884	825	857
A.L	1300	1431	1412	1037	980	996
	-11	-9	-8	-8	-9	-8

Programın ikinci yılı olan birinci sınıfta farkların birinci yıla oranla azalmış olduğunu görmekteyiz. Toplam puanda fark düz lise mezunlarının aleyhine ortalama %11 civarında gerçekleşmiştir. Programın birinci yılı olan hazırlık sınıfında %16 civarı olan bu fark %11 seviyesine düşmüş olmasına rağmen bu düşüş sabit şekilde gerçekleşmemiş, dalgalanmalar olmuştur. İlk sınavda %11 inen fark üçüncü sınavda %14 seviyesine çıkmış, son sınav olan altıncı sınavda ise %7 seviyesine düşmüştür.

T	B1	B2	B3	B4	B5	B6
D.L	60	65	53	61	51	65
A.L	75	78	71	75	65	74
	-11	-10	-14	-10	-12	-7

Farklar dilbilgisi ve beceriler tabanında incelendiğinde bir önceki yıla göre kimi alanlarda azalmalar olurken kimi alanlarda da artışlar olduğunu görmekteyiz. Programın bir önceki yılı olan hazırlık sınıfında düz lise mezunları aleyhine farkın en düşük olduğu dilbilgisi alanında ki farkın birinci sınıfta artmış olduğunu görmekteyiz. Dil öğreniminde yaş etmeninden en az etkilendiği varsayılan dilbilgisi alanındaki farkın artışına neden olan etmen programın bu aşamasında öğrencilerden yapıları sadece anlamaların değil, üretmelerinin de istenmesi olabilir.

G	B1	B2	B3	B4	B5	B6
D.L	784	710	1274	860	1157	1470
A.L	1036	860	1580	1067	1406	1638
	-14	-10	-11	-11	-10	-5

Beceriler tabanında incelendiğinde ise farkın daha düşük bir seviyede gerçekleşmiş olmasına karşın bir önceki yılda olduğu gibi yine dinleme alanında en yüksek seviyede gerçekleştiğini görmekteyiz. Dinleme becerisinde fark ortalama %14 civarında gerçekleşmiştir. Sözcük bilgisi ve yazma alanlarında birbirine benzer oranlarda farklar oluşmuş olup, bu fark sözcük bilgisi alanında bir önceki yıla oranla daha yüksek, yazma alanında ise daha düşüktür. Düz lise mezunları aleyhine kelime bilgisi alanında yaklaşık %11, yazma becerilerinde ise %10 civarı bir fark oluşmuştur. Farkın en düşük olduğu alan ise geçmiş yılda olduğu gibi okuma becerileri alanıdır. Bu alandaki fark yine düz liseliler aleyhine %8.5 civarındadır.

L	B1	B2	B3	B4	B5	B6
D.L	862	1009	735	859	808	913
A.L	1085	1343	1082	1149	1085	1127
	-11	-14	-19	-14	-15	-10

V	B1	B2	B3	B4	B5	B6
D.L	1172	1287	609	1381	579	738
A.L	1494	1560	825	1672	769	840
	-12	-10	-15	-10	-14	-6

W	B1	B2	B3	B4	B5	B6
D.L	759	784	523	490	503	679
A.L	911	938	742	565	652	790
	-9	-9	-17	-7	-13	-8

R	B1	B2	B3	B4	B5	B6
D.L	954	1122	919	1082	866	1109
A.L	1178	1247	1173	1259	1061	1220
	-11	-5	-12	-8	-10	-5

Programın üçüncü yılı olan ikinci sınıf notları incelendiğinde her iki küme arasında bir önceki yıl ortalama %11 civarında gerçekleşmiş olan farkın tekrar arttığını ve de %14 civarında gerçekleştiğini görmekteyiz. Yüksek oranlarda başlamış olup programın ilk iki yılı içerisinde azalmış olan farkın tekrar açılmış olması dil öğrenimine daha geç yaşta başlamış olan kümenin yoğun program uygulandığı taktirde dili genç başlayanlar oranında edinebilecekleri varsayımını çürütür biçimdedir. Fakat bu farkın açılmasında bu yıl içerisinde uygulanan programın anlamadan çok üretmeye yönelik oluşu ve de daha iki yıldır dil öğrenimine tutulmuş olan kümenin bu aşamada bu şekilde bir programa tam hazır olmayışı

gibi etmenler rol oynamış olabilir. Bu açıdan karar verebilmek için bir sonraki yılın sonuçlarını da incelendikten sonra bir değerlendirme yapmak daha uygun olacaktır.

T	C1	C2	C3	C4	C5	C6
D.L	51	50	42	51	46	56
A.L	69	64	58	63	60	66
	-18	-14	-17	-12	-15	-10

Dilbilgisi ve beceriler tabanında sonuçlar incelendiğinde sadece dinleme alanında farkın azaldığını, diğer alanlarda ise arttığını görmekteyiz. Dinleme alanında fark %6 oranında gerçekleşmiştir. Diğer bütün alanlarda farklar bir önceki yıla oranla artmış, okuma alanında %15, dilbilgisi alanında yine %15, sözcük bilgisi alanında %16, yazma alanında ise %14 oranlarında düz lise mezunları aleyhine gerçekleşmiştir.

L	C1	C2	C3	C4	C5	C6
D.L	1565	1442	1248	894	632	574
A.L	1799	1596	1430	994	804	568
	-7	-5	-7	-5	-12	1

R	C1	C2	C3	C4	C5	C6
D.L	741	644	511	738	734	898
A.L	1068	852	782	968	984	1075
	-18	-14	-21	-13	-15	-9

V	C1	C2	C3	C4	C5	C6
D.L	462	401	243	507	591	758
A.L	738	597	415	683	854	945
	-23	-20	-26	-15	-18	-11

W	C1	C2	C3	C4	C5	C6
D.L	306	563	579	747	560	925
A.L	444	773	808	970	676	1125
	-18	-16	-17	-13	-9	-10

G	C1	C2	C3	C4	C5	C6
D.L	783	743	593	978	975	1119
A.L	1202	1011	998	1172	1278	1313
	-21	-15	-25	-9	-13	-8

Dört yıllık programın son yılı olan üçüncü sınıf notları incelendiğinde düz lise mezunları aleyhine farkın birinci sınıftakine benzer şekilde yine azaldığını görmekteyiz. Toplam puandaki fark düz lise mezunları aleyhine ortalama %10 oranına düşmüştür. Programın ilk yılı olan hazırlık sınıfı sonundaki düşüş ile birinci sınıfta görülen düşüş de yüksek oranda başlamış olan farkın süreç içerisinde azaldığını göstermektedir.

T	D1	D2	D3	D4	D5	D6
D.L	39	56	56	50	58	51
A.L	54	65	68	59	66	59
	-15	-9	-12	-9	-9	-8

Dilbilgisi ve beceriler bazında incelediğinde ise farkın en yüksek biçimde üretime dayalı bir beceri olan yazma alanında gerçekleştiğini görmekteyiz. Bu alandaki fark düz lise mezunları aleyhine ortalama %15 oranında gerçekleşmiştir. Soruların açık uçlu sorulduğu, yine üretime dair bir alan olan dilbilgisinde de fark diğer alanlardan biraz daha yüksek olmakla birlikte benzer şekilde gerçekleşmiştir. Dilbilgisi alanındaki fark düz lise mezunları aleyhine %10 oranında gerçekleşmiştir. Kelime bilgisi alanında fark %9, dinleme alanında yine %9, anlamaya yönelik bir beceri olan okuma da ise %7 oranında düz lise mezunları aleyhine gerçekleşmiştir.

G	D1	D2	D3	D4	D5	D6
D.L	801	657	780	541	285	778
A.L	1013	767	869	619	385	974
	-12	-8	-5	-7	-15	-11

L	D1	D2	D3	D4	D5	D6
D.L	718	847	458	617	512	650
A.L	1152	961	542	692	553	755
	-23	-6	-8	-6	-4	-7

R	D1	D2	D3	D4	D5	D6
D.L	627	915	1450	1657	1008	753
A.L	827	1031	1686	1876	1053	843
	-14	-6	-8	-6	-2	-6

V	D1	D2	D3	D4	D5	D6
D.L	421	1094	1006	588	2030	1131
A.L	605	1329	1183	743	2282	1149
	-18	-10	-8	-12	-6	-1

W	D1	D2	D3	D4	D5	D6
D.L	392	742	545	425	570	576
A.L	505	841	883	584	779	779
	-13	-6	-24	-16	-15	-15

Sonuçlar genel olarak incelediğinde program başlangıcında toplam puanda düz lise mezunları aleyhine %18 oranında gerçekleşmiş olan farkın program sonunda %10 civarında gerçekleştiğini görmekteyiz. Dört yıllık bir program sonucunda farkın hala %10

civarında korunmuş olması dile geç yaşta başlamış olanların başarımlarının erken başlayanlara oranla uzun vadede de düşük olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar beceriler ve dilbilgisi bazında incelediğinde anlamaya yönelik alanlarda farkın kısmen azalırken, üretmeye yönelik alanlarda kendini koruduğunu görmekteyiz. Öğrencilerin dinleyici olmalarının beklendiği ve anlama becerilerinin geliştirildiği hazırlık sınıfına ait sınavlarda dilbilgisi soruları genel olarak yapıları anlamaya yönelik çoktan seçmeli soru türleri ile hazırlanmıştır. Bu yıl içerisinde dilbilgisi alanındaki fark %7 oranında gerçekleşmiş, fakat diğer senelerde dilbilgisi soruları açık uçlu hale getirilip üretmeye yönelik hazırlandığında bu fark artmış, %10 civarında gerçekleşmiştir. Yine üretmeye yönelik bir beceri olan yazma alanında da fark bütün yıllarda yüksek oranlarda gerçekleşmiştir. Yazma alandaki farklar ortalama %14 - %15 civarında gerçekleşmiştir. Farkın düşük seviyelerde gerçekleştiği alanlardan birisi okuma becerisidir. Bu alanda fark hazırlık sınıfında ortalama %7.5 oranında, üçüncü sınıfta ise ortalama %7 oranında gerçekleşmiştir. Anlamaya yönelik bir beceri olan dinleme alanında ise farklar ilk iki yıl içerisinde düz lise mezunları aleyhine çok yüksek oranlarda gerçekleşmiştir. Hazırlık sınıfında bu fark %15 oranında gerçekleşirken birinci sınıfta %14 oranında gerçekleşmiştir. İkinci sınıfta bu fark %6 oranına düşerken, üçüncü sınıfta ise %9 olmuştur. Okuma ve dinleme becerilerinde farkın düz lise mezunları aleyhine diğer alanlara göre daha düşük oluşu anlamaya yönelik alanlarda bu öğrencilerin kısmen başarılı olurken, dilbilgisi ve yazma gibi üretime yönelik aşamalarda başarısız olduklarını göstermektedir. Sözcük bilgisi alanındaki farklar birinci ve ikinci sınıflarda değişiklik göstermekle birlikte hazırlık sınıfında ve üçüncü sınıfta %10 oranında gerçekleşmiştir. Farkın yüksekliği ve kendini koruması dile geç yaşta başlayanların bu alanda da dezavantajlı olduğunu göstermektedir.

Sonuçlar genel olarak incelendiğinde dil öğrenimine geç yaşta başlayan kümenin başarımının program sonunda bile dil öğrenimine erken yaşta başlayan kümeye oranla belirgin bir biçimde düşük olduğunu görülmektedir. Dört yıllık bir program sonunda kendini korumuş olan ortalama %10 fark önemli bir farktır. Üretmeye yönelik alanlarda bu farkın daha yüksek, anlamaya yönelik alanlarda ise daha düşük olduğunu görmekteyiz. Kendi yaptığım sınavlarda ve de 2. Sınıf öğrencilerine ait farklı kümelerin sınavlarında da benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır. İkinci sınıf öğrencilerinin oluşturmuş olduğu kümelere ait sınav sonuçları da toplam puan ve beceriler tabanında incelendiğinde ufak değişikliklere rağmen toplam puanda ve beceriler tabanında Anadolu Lisesi mezunlarının orta okul mezunlarına benzer oranlarda üstünlüklerinin olduğu görülmektedir.

Bütün bu veriler ve farkları incelediğinde dil öğrenimi ile yaş etmeni arasında bir ilişki olduğunu düşünebiliriz. Özellikle üretime yönelik alanlarda farkın kendini korumuş olması bu alanlar için kritik dönemin varlığı varsayımını destekler niteliktedir. Fakat unutulmaması gereken nokta bu alanlarda yapılmış olan benzer çalışmaların değişik sonuçlar ortaya koyabildiğidir. Ayrıca bu farkların korunmuş olmasında dil öğrenimine kritik dönemde başlamış veya başlamamış olmanın yanı sıra alınmış olan girdi miktarında ki Anadolu Liseliler lehine farklılıklar, dile geç yaşta başlamış olanlara özel yöntem ve gereçlerin kullanılmamış olması gibi etmenlerin de etkisi olabileceği unutulmamalıdır.

3. SONUÇ: Çözüm ve Öneriler

Araştırmadan ortaya çıkan sonuç dil öğrenimine erken yaşta başlayanlar ile geç yaşta başlayanlar arasındaki dil başarımlarının farkının özellikle dilbilgisi ve yazma gibi üretime dayalı alanlarda geç başlayıcılar için özel bir öğretim uygulanmadığı durumlarda kapanamayabildiği, dil öğrenimine erken yaşta başlayanların avantajlı durumda olabileceği savını destekler niteliktedir.

Böyle bir sonucun ortaya çıkmasında dil öğrenimi ile yaş etmeninin yakın ilişkili olduğunu ileri sürenlerin ortaya atmış oldukları kritik dönem varsayımının geçerliliği etkin olabilir. Dil öğreniminde kritik dönem veya dönemlerin varlığı varsayımını ileri sürenlerin özellikle üretime dayalı alanlarda bu dönemin öneminden bahsetmesi ortaya çıkan sonuçlar ile benzerlikler göstermektedir. Özellikle üretime dayalı ve sesletim ile ilgili alanlarda bilişsel etmenler, beyin yapısı ve de daha önce anlatılmış olan biyolojik özelliklerden dolayı, dil öğrenimine erken başlamak gerekebilir. Dil öğrenimi ile yaş etmeninin yakın ilişkili olduğunu savunan görüşün ileri sürdüğü diğer noktalar ise genç yaştaki dil öğrencilerinin yoğunlaşmalarının daha fazla olduğu, ruhsal olarak çekince ve kaygılarının olmamasından dolayı daha avantajlı olduklarıydı. Hazırlık sınıfı dil öğrencilerinin yoğunlaşmalarının diğer üst sınıflara göre daha üst düzeyde olduğu gözlenmektedir. Üst sınıflarda dil öğrencilerinin genel olarak yoğunlaşmalarının azalması yaş ile orantılı olarak, hata yapma gibi kaygıların da ortaya çıkması ve diğer ders yüklerinin de artması ile açıklanabilir. Dil öğrenimini daha önce bir eğlence olarak gören çocuk yaştaki öğrenciler daha ileri yaşlarında bunu bir zorunluluk veya yük olarak görmeye başlayabilmektedirler.

Dil öğrenimine erken yaşta başlayanlar ile geç yaşta başlayanlar arasındaki farkın kapanamamasındaki neden eğer kritik dönem varsayımının ileri sürdüğü biyolojik ve de bilişsel etmenler ise geç yaşta dil öğrenimine başlayanların dil başarımlarını arttırarak erken başlayıcılar ile aynı seviyeye getirmek için çok fazla bir şey yapılamayacağı söylenebilir. Böyle bir durumda dil öğreniminde kritik dönem veya değişik dil bileşenleri için değişik kritik dönemlerin saptanıp dil öğrenim yaşının bu dönemlere göre ayarlanması, buna uygun eğitim politikaları oluşturulması gerekebilir. Ortaya çıkan sonuçlar bu konuda kesin yargılara varılmasını sağlar nitelikte olmasa da kritik dönem varsayımını destekler niteliktedir.

Araştırmadaki dil öğrencileri arasındaki farkların kapanamamasına neden olarak alınan girdi miktarlarındaki farklılıkların, çeşitli ruh bilimsel etmenlerin ve de ileri yaştaki dil öğrencilerinin ihtiyaçlarını karşılar ve onları dil öğrenimine yoğunlaştırır nitelikteki yöntem

ve gereçlerin kullanılmamış olması ihtimallerinden de bahsedilmişti. İleri yaştaki dil öğrencilerinin daha önce dil öğrenim deneyimleri olmamasından dolayı daha az girdi aldıkları ortadadır. Bu öğrenciler için program içerisinde destekleyici ek girdiler sağlanabilir, onlara uygun fiziki ve toplumsal ortamlar yaratılarak ve de uygun yöntem ve gereçler seçilerek yoğunlaşmaları sağlanabilir.

Kaynakça / Göndermeler

- Asher, J. – R. Garcia. (1969). 'The optimal age to learn a foreign language.' *Modern Language Journal*, 53, 334-341.
- Baker, C. (1996). *Foundations of bilingual education and bilingualism*. Philadelphia: Multilingual Matters Ltd.
- Begley, S. (1996). 'Your child's brain.' *News Week*, 127: 8, 54-61.
- Bley – Vroman, R. (1987). 'The logical problem of foreign language learning.' *Modern Language Journal*, 51, 98.
- Burstall, C. (1974). *Primary French in the balance*. Windsor: National Foundation for Educational Research.
- Cancino, H. (1989). *Giving formal definition: An oral language correlate of school literacy*. Hillsdale: Ablex.
- CBS News, (2000). 'Birth Of A Language.'
<http://cbsnews.com/stories/birthofalanguage.html>. 25/07/2004
- Clashen, H. – P. Muysken. (1986). 'The availability of universal grammar to adult and child learners – A study of the acquisition of German word order.' *Second Language Research*, 2, 93-119.
- Coppieters, R. (1987). 'Competence differences between native and fluent non-native speakers.' *Language*, 63, 544-573.
- Curtiss, S. R. (1977). *Genie: A linguistic study of a modern day 'wild child.'* New York: Academic.
- Curtiss, S. R. (1980). 'The critical period and the feral children.' *UCLA Working Papers in Cognitive Linguistics*, 2, 24.
- Ellis, R. (1985). *Understanding second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Felix, S. W. (1985). 'More evidence on competing cognitive systems.' *Second Language Research*, 1, 49.
- Finocchiaro, M. (1973). *The foreign language learner*. New York: Regents Publishing Company.
- Gagne, E. (1983). *The cognitive psychology of school learning*. Basilmamış yazım.
- Harley, B. (1986). *Age in second language acquisition*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Harley, B. (1986). *Age in second language acquisition*. San Diego: Colege-Hill Press.
- Hatch, E. M. (1983). *Psycholinguistics: A second language perspective*. Rowley: Newbury House.
- Immelmann, K. – S. Suomi. (1981). *Sensitive phases in development*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Joiner, E. G. (1981). 'The older foreign language learner: A challenge for colleges and universities.' *Language in Education Series*, 34, 37-56.
- Kennedy, B. L. (1988). 'Adult versus child L2 acquisition: An information processing

- approach.' *Language Learning*, 38, 477-495.
- Krashen, S.D. (1973). 'Lateralization, language learning and the critical period: Some new evidence.' *Language learning*, 23, 63.
- Kuhl, P. (1990). *The scientist in the crib. Minds, brains and how children learn*. New York: William Marrow and Company.
- Lemke, T. (1990). 'Biological disposition theory.' <http://thomaslemkeweb.de/engl>. 12/6/2004
- Lenneberg, E. H. (1967). *Biological foundations of language*. New York: Wiley.
- Long, M. (1990). 'Maturational constraints on language development.' *Studies in Second Language Acquisition*, 12, 277.
- McLaughlin, B. (1984). *Second language acquisition in childhood*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Neufeld, G. (1979). 'Toward a theory of language learning ability.' *Language Learning*, 29, 227-241.
- Newport, E. (1984). 'Critical period effects in the acquisition of a primary language.' *Papers and Reports on Child Language Development*, 35, 1-19.
- Olson, L., - Samuels, S. J. (1973) 'The relationship between age and the accuracy of foreign language pronunciation.' *Journal of psycholinguistic research*, 66, 263-267.
- Ostwald, S. K., - H. Y. Williams. (1985). "Optimising learning in the elderly: A Model." *Lifelong Learning*, 9, 13-27
- Oyama, S. (1976). 'A sensitive period for the acquisition of nonnative phonological system.' *Journal of Psycholinguistic Research*, 5, 267.
- Oyama, S. (1978) 'The sensitive period and the comprehension of speech.' *Working Papers on Bilingualism*, 16, 1-17.
- Patkowski, M. (1990). 'Age and accent in a second language: A reply to James Emil Flege.' *Applied Linguistics*, 11, 73-89.
- Peters, A. (1983). *The units of language acquisition*. New York: Cambridge University Press.
- Schleppegrell, M. (1997). 'The older language learner.' <http://www.eric higher education digests.htm> 7/6/2004
- Seliger, H. W. (1975). 'Maturational constraints in the acquisition of second language accent.' *Language Sciences*, 36, 18-22.
- Snow, C. E. (1977). 'Age differences and the pronunciation of foreign sounds.' *Language and Speech*, 20, 357-365.
- Snow, C. E. (1978). 'The critical period for language acquisition: Evidence from second language learning.' *Child Development*, 49, 1114-1128.
- Thompson, E. (1991). 'Foreign accents revisited: the English pronunciation of Russian immigrants'. *Language Learning*. 41. 177-204.
- Walsh, T. M. – K. C. Diller. (1978). "Neurolinguistic Foundations to Methods of Teaching a Second Language." *International Review of Applied Linguistics*, 16, 1-14.